

Gardeners' World

mei
de maand vol mogelijkheden

Govert gidst

De beste tips voor
een vlindertuin

Twee seizoenen in één pot

Bloeiende bakken
voor op je terras

Zaai met ons mee

Pompoengids,
van zaaien tot oogst

Bloemen voor de toekomst

De beste vaste planten
voor jouw tuin

F&L

€ 7,99

BP8 17206 18 398703

Kun je ook oogsten met filosofie?

FM.

Filosofie is makkelijker als je denkt

Volgens de beroemde filosoof Voltaire begint het goede leven met het onderhouden van je eigen tuintje. Je kunt de tuin niet je wil opdringen, maar je moet meebewegen met het weer, de seizoenen, de grond en alle andere toevalligheden. Het meeste leren we door iets na te doen. Leren denken doen we door het nadenken van de grote denkers. Maar hoe goed dat nadenken ook is, zelf denken is beter. Zeker in een tijd waarin van iedereen wordt verwacht zelf bronnen te kunnen checken en een eigen mening te kunnen vormen is je eigen tuin de beste proeftuin voor het denken.

Denkers nadoen doet nadenken.

Ontdek nieuwe perspectieven samen met onze filosofische partners op:

www.filosofie.nl/alsjedenkt

Boom

th ten have

HTF HOGESCHOOL VOOR
TOEGEPASTE FILOSOFIE

isw Denk goed

**Filosofie
Magazine** FM.

Ik durf het bijna niet te zeggen

Tijdens de 'Slijmramp van '24', zoals vorig seizoen inmiddels bekend staat op de redactie, was het moeilijk voor te stellen dat het nog goed zou komen in onze tuintjes. Met emmers vol slakken en doorregende en naar warmte verlangende planten, keken we zelfs weemoedig terug naar de jaren van hittegolven en droogte, die we toen ook al zo hartgrondig vervloekten.

Het is ook aanpoten, tuinieren ten tijde van klimaatverandering. Het enige dat je zeker weet, is dat je maar beter overal op voorbereid kan zijn. Ik vind eigenlijk dat wij tuiniers, net als bij de scouting, van die insignes verdienen. Een plaatje van een slak wanneer je niet opgaf tijdens de Slijmramp van '24, een brandende zon voor dapper door-tuinieren in jaren van hitte en droogte, en ga zo maar door. Die kunnen we dan met trots dragen en zo herkennen we elkaar als echte tuin veteranen.

Zonder gekkigheid geeft het ook energie, om zo inventief te moeten zijn. Het gevoel uitgedaagd te worden en de heftige omstandigheden te slim af te kunnen zijn, houdt het buitengewoon boeiend. Zo staan bij mij alle regentonnen klaar om honderden liters water op te vangen, maar is alles ook zo geplant dat het goed draineert bij een nat jaar. Ieder jaar neem ik een aantal gokjes. Ik plant dit jaar bijvoorbeeld meloenen in mijn moestuin. Eentje in een koude bak, maar ook eentje in de vollegrond buiten. Wordt het een warm jaar, dan snoep ik daar flink van. Wordt het koel en nat, dan oogst ik weinig. We gaan het zien!

Dit jaar, en ik durf het bijna niet te zeggen, lijkt het allemaal erg soepel en fijn te gaan daarbuiten (ik klop onder-tussen af op hout). Al mulchend en wiedzend zie ik weinig slakken, massa's lieveheersbeestjes, heel veel meer bijen en vlinders dan vorig jaar, en nestkastjes die druk bezocht worden door aspirant-ouders.

Op de plek waar ik mijn *Eremurus* (Naald van Cleopatra) had opgegeven omdat ze niet meer opkwam, bouwde ik een verhoogd bed. Tot mijn verbazing piepen hier nu – onder een meter van compost – twee *eremurus*-planten uit! En dat terwijl ze ondiep geplant dienen te worden. Het voelt als een cadeautje, maar ook word ik er bijna ongemakkelijk van. Ik ben nu bijna twee maanden eerder met het klaarmaken van mijn moestuin, ten opzichte van vorig jaar. Er ligt een keurig gemulchd en gewied lapje grond klaar voor alle zaailingen die gezond in mijn kas klaarstaan om deze maand uitgeplant te worden. Het lijkt allemaal zo goed te gaan, dat ik er een beetje zenuwachtig van word. Een gematigd tuinjaar, met een zonnetje, regenbui, geen verschroeiende hitte en droogte: het lijkt een droom. We verdienen daarmee misschien geen insigne, maar ik weet wel wat ik liever heb! Zou de droom dit jaar uitkomen? Ik hoop het! (En ik klop nog eens af).

Liefs,

Anne

 Anne is ook op Instagram te vinden: @anne_wiegers

Welkom

mei 2025

Seizoen

- 10 Wij houden van mei**
Bruidsbloem (*Deutzia x elegantissima* 'Rosealind') is Ster van de Maand.
- 15 The Full Monty**
Monty brengt grote veranderingen aan op Longmeadow.
- 16 Topkeuze**
Dryopteris (niervaren) is een mooie bladplant voor een schaduwplekje.
- 18 Red de bij**
Tips van de Bijenstichting.
- 20 Tuingast van de maand**
Het oranjetipje is een van de eerste vlinders die tevoorschijn komt.
- 22 Begin je eigen pluktuin**
In vijf stappen laat Jennita Jansen zien hoe je een pluktuin maakt.
- 24 Kweken in de klei**
Het is zover: kwekerij Kleikracht gaat open!
- 26 Vers uit de tuin**
Rukmini Iyer laat zien hoe je groente kweekt in potten.
- 30 Kiemen is leven**
Heleen Calcoen (Kwekerij Kweek) plant vorstgevoelige groenten buiten uit.

Groene school

- 36 Klassiekers in terracotta**
Monty plant en verzorgt pelargoniums in potten.
- 41 Jouw snoeimaand**
Snoei tegen een muur geleide heesters.
- 46 Plant, maar dan anders**
Mediterrane groente *Salsoda soda* (agretti) is helemaal in.
- 48 Bloemen voor de toekomst**
Deze vaste planten mogen in jouw tuin niet ontbreken.
- 53 Twee seizoenen in één pot**
Vier inspirerende potcombinaties voor kleine ruimtes.
- 57 Vraag het Anne**
Anne geeft antwoord op tuinvragen.

Inspiratie

- 66 Planten met de wow-factor**
Geniet elk seizoen van kleur en geur.
- 72 Bezoek de tuin**
Exclusief voor lezers: speciale korting bij 4 tuinen.
- 78 Samen pompoenen kweken**
Zo zaai je pompoen 'Fictor' voor.

- 80 Geheimen van een kleurrijke tuin**
Spelen met patronen en effecten.
- 84 Gids voor blijde kamerplanten**
Vermeerder je planten door splitsen en stekken.
- 89 Moeiteloos oogsten**
Plant onderhoudsarme vaste groenten.
- 94 Verbinding in de vlindertuin**
Govert gidst je door een stadse vlindertuin.
- 99 Inheemse held**
Aardaker (*Lathyrus tuberosus*) stelt zichzelf voor.

Aan de slag

- 102 Algemene tuintaken**
- 105 Bloemen**
- 107 Plant sperziebonen**
- 108 In de kas**
- 110 Groente & fruit**

En verder

- 6 Prikbord**
- 8 In de tuin van**
- 79 Puzzel en win**
- 112 Colofon**
- 113 Kweekgids**

OP DE COVER

FOTO: JASON INGRAM

- 6 Mei: de maand vol mogelijkheden
- 30 Kweker Heleen over IJsheiligen
- 36 Plant pelargoniums in potten
- 41 Snoei nu vroegbloeiende heesters
- 48 De beste vaste planten voor jouw tuin
- 53 Bloeiende bakken voor op je terras
- 66 Planten met de wow-factor
- 72 Exclusief voor lezers: bezoek tuinen met korting!
- 78 Pompoengids, van zaaien tot oogst
- 80 Experimenteer met kleur in je tuin
- 94 De beste tips voor een vlindertuin

48

94

Anne Wieggers hoofdredacteur

Anne is het liefst van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat in de tuin. Komt geregeld aan op de redactie met snoeischaar in de tas en modderige voeten, terwijl ze haar pen en agenda vergeten is. Kweekt zich suf waardoor zij en haar gezin jaarrond uit de tuin eten, en doet niets liever dan anderen net zo enthousiast maken over duurzaam tuinieren als zij. Gardeners' World is de plek waar ze dit allemaal bij elkaar brengt.

Lizanne Croonen redacteur

Lizanne kreeg tuinieren met de paplepel ingegoten. Die lepels maakt ze inmiddels zelf, want houtbewerken als hobby is echt haar ding. In haar weelderige stadstuinje kan ze naar hartenlust experimenteren: van planten vermeerderen tot een insectenhotel of bladkorf maken. Komen de schuttingen op haar af, dan gaat ze wandelen, haar andere grote passie.

Jos Heijmans redacteur

Jos is gek op tuinieren, met een speciale voorliefde voor vurig gekleurde esdoorns, spetterende kniphofia's en schoenen met bloemenpatronen erop. Lees je een leuke woordgrap in ons magazine, dan komt die waarschijnlijk van hem. In zijn schilderachtige tuin (werk-in-uitvoering) aan de IJssel kweekt hij tomaten in zijn kas, zoekt hij de beste plek voor jasmijn en *Hibiscus* (XL) en denkt hij na over het leven (en een mini-boomgaard).

Iona van den Dries redacteur

Ondanks dat ze in het hart van een drukke stad woont, tuint Iona erop los. Op haar dakterrastuin experimenteert ze met allerlei planten, van eetbare soorten tot plukbloemen. Ook haar appartement staat vol, aangezien ze met haar groene vingers menig kamerplant stekt en ze altijd wel plek weet te maken voor nog één plant. Haar liefde voor taal en tuinieren komt goed van pas bij Gardeners' World.

Govert de Jong redacteur

De natuurgids van onze redactie. Doen we een wandeling tijdens de lunch, dan duikt hij geregeld de bosjes in om een bijzonder beestje te onderzoeken. Maakte thuis een prachtige natuurtuin met (inheemse) planten waar het ene na het andere zeldzame diertje zich laat zien. In zijn vrije tijd leidt hij mensen rond in de natuur.

Volg ons ook op onze socials en zoek op @GardenersWorldNL

Prikbord

Lees hier alles over wat er deze maand te doen valt op tuingebied, nieuws, weetjes en nog veel meer ...

Volg ons ook op onze socials en zoek op @GardenersWorldNL

Save the date! Ambachtelijke Plantenmarkt

Na twee edities van de Ambachtelijke Plantenmarkt ben ik trots en blij om te kunnen schrijven dat we ook dit jaar weer terug zijn. Vanaf nu geldt dat je ieder laatste weekend van september in je agenda kan zetten voor ons duurzame plantenfeestje!

Ook dit jaar strijken er weer tientallen ambachtelijke kwekers neer in de prachtige tuinen van Landgoed de Wiersse in Vorden (Gelderland). Dit jaar gaan we een stapje verder en stellen we duurzaamheidsprofielen op van de aanwezige kwekers, zodat je kan terugvinden hoe ze kweken. Ze hebben namelijk niet allemaal het biologische keurmerk, maar dat betekent niet dat ze niet duur-

zaam zijn. Sterker nog, veel van 'onze' kwekers, gaan juist veel verder dan voor dit keurmerk strikt noodzakelijk zou zijn. We werken achter de schermen heel hard om dit meer inzichtelijk te maken voor jullie. Vanuit onze overtuiging het verschil te willen maken, nu de verkoop van bespoten plofplanten helaas nog de norm lijkt te zijn in tuincentra, zijn we er maar druk mee. Uiteraard hopen we jullie terug te zien te zien dit jaar, en doen we de poorten weer wat eerder open voor onze abonnees die een speciaal 'vroeg entree' ticket kopen. Het was ontzettend leuk jullie persoonlijk te kunnen ontvangen en we kunnen niet wachten dit weer te doen!

Er zullen ook een aantal nieuwe (kwekers)gezichten te vinden zijn dit jaar, naast de vertrouwde. We verzamelen het nieuws van de zalm aan kwekers voor jullie, en hebben er ontzettend veel zin in. Binnenkort delen we meer informatie over het programma en de kaartverkoop. Houd dit vooral in de gaten, want ook dit jaar is er een beperkt aantal kaarten beschikbaar. Kijk op gardenersworldmagazine.nl/plantenmarkt. Liefs, Anne

Ps. De Wiersse is genomineerd als een van de mooiste tuinen van Nederland! Stem op ze via dagvanhetkasteel.nl.

Boekentip

Privédomein - Engelse topontwerpers in eigen tuin

In *Privédomein* geven bekende tuinontwerpers een rondleiding door hun eigen tuin om te vertellen over de keuzes die ze maken en wat ze wel of niet meenemen in hun projecten. De privétuinen van ontwerpers kunnen heel anders zijn dan de creaties die ze voor hun klanten bedenken. Deze tuinen zijn soms letterlijk proeftuinen, maar het zijn ook persoonlijke ruimtes die aan de

behoeftes van de eigenaars moeten voldoen. Auteur Clare Coulson koos ervoor zich niet te richten op wat ontwerpers maken voor hun klanten, maar ze besloot de tuin en landschapsarchitecten in hun eigen tuin te interviewen.

Privédomein | Clare Coulson | HL Books | 272 blz.
| ISBN: 9789464713237 | € 49,90

**DIT BOEK
WINNEN?**

Kijk snel op
pagina 79!

Maak een account aan op onze website

Op onze website kun je nu een account aanmaken, waarmee je jouw favoriete artikelen en plantenpagina's kunt opslaan. Handig, want zo heb je altijd de informatie bij de hand wanneer je het nodig hebt.

Ben je abonnee? Dan kun je ook de status van jouw abonnement bekijken. Klik op 'Inloggen' op de website rechtsboven (of via het menu op de telefoon), of ga naar gardenersworldmagazine.nl/inloggen.

NIEUW!

Bewaar bericht

agenda

De leukste tuin- en natuurevenementen voor deze maand.

Groenmarkt ZAAI

Wanneer: 3 mei

Waar: Boerderij de Zuiderkrib, Kraggenburg

Info: weiblij.nl

Tijdens deze groenmarkt kom je in aanraking met allerlei items op het gebied van tuin, groen en natuur. Altijd al meer willen weten over fermenteren of op zoek naar bijzondere zaden, of wil je weten welke bloemen en kruiden eetbaar zijn? Dan is dit je kans. De entree bedraagt € 2,50.

Eetbare Plantjesmarkt

Wanneer: 18 mei

Waar: De Tuinen van Weldadigheid, Veenhuizen

Info: detuinenvanweldadigheid.nl

Op de jaarlijkse Eetbare Plantjesmarkt kun je tussen 10.00 en 17.00 uur terecht bij de standhouders op het gebied van tuinbenodigdheden, allerlei lekkers, moois en natuurlijk een groot aanbod van planten en zaden. De entree bedraagt 4 euro per persoon (kinderen 1 euro). Deze prijs is inclusief parkeren, toegang tot de tuinen, een plattegrond en de diverse rondleidingen, wandelingen en workshops.

Genieten bij voorjaarstuinen

Wanneer: 24 en 25 mei

Waar: Versicolor en De Couwenhof

Info: versicolor.nl, dehofdametuinstyling.nl

Versicolor Tuinen in Lutjewinkel en De Couwenhof in Nieuwe Niedorp (10 min. van elkaar) openen de tuinpoorten, om alle moois met je te delen. Versicolor biedt 12 tuinkamers en vijvers, grotendeels verscholen achter hagen: een plantenparadijs van 2500 m² waar je heerlijk kunt ronddwalen. De Couwenhof is een tuin om in weg te dromen; een samenspel van vaste planten, eenjarigen, siergrassen en bol- en knolgewassen.

Anne: Het uitplanten van al mijn zaailingen ervaar ik als een echt feest. Ieder jaar met Moederdag, krijg ik extra handjes in de moestuin cadeau voor deze dag. We slepen dan alle afgeharde planten mee, en terwijl er een picknick wordt klaargemaakt waar ik ieder jaar weer enorm verrast van ben, zet ik alles de grond in. Na een rondje water geven aan al dat hoopvolle plantgoed, trekken we een flesje bubbels open en kom ik aan het eind van de middag, heerlijk voldaan thuis bij een zalig lege kas. Die ruimte vult zichzelf pijsnel met de tomaten die daar al in de volleggrond groeien, maar dat tussenmoment, net na IJsheiligen en voor de zomermaanden, vind ik heel bijzonder. Een soort stilte voor de oogststorm.

Lathyrus was vorig jaar een van Iona's favoriete bloemen.

Iona: Dit jaar heb ik me ingehouden met voorzaaien, waardoor mei een extra feestelijke maand wordt. Een paar voorgezaaide soorten plant ik uit, maar de rest zaai ik na IJsheiligen direct in potten en bakken. Dit jaar wil ik dat elke pot en bak op mijn dakterras vol staat met bloemen en eetbare planten. Ik kijk ernaar uit om al die plantjes te zien opkomen: vrolijke siergrassen, opvallende bloemen, inheemse juweeltjes – van alles wat eigenlijk!

Mei de maand vol mogelijkheden

Elke tuinier kijkt uit naar de periode van de IJsheiligen. Die markeert de overgang van het koude (nachtelijke) weer naar de meer zomerse temperaturen. En dat betekent dat na half mei al het plantgoed naar buiten mag. Waar kijkt de redactie zoal naar uit deze maand?

Lizanne: Als vensterbankvoorzaaier in hart en nieren, kijk ik uit naar het moment waarop ik mijn plantjes ga trainen (afharden) voor het buitenleven. Een 4Daagse loop je immers ook niet zonder te trainen. Spierkracht moeten ze kweken, mijn zinnia's, cosmea's, tomaat 'Bartelly' en meer! Een week lang geef ik ze elke dag een paar uur buitentijd. Steeds iets langer, maar nog wel enigszins beschut, niet in direct zonlicht. Als een coach langs de zijlijn moedig ik mijn trainees aan! "Jullie kunnen het!"

Cosmea kun je afharden in een koude bak of op een beschutte buitenplek.

Jos: In de border bij de keukendeur was ik van plan om een kruidentuintje te maken. Nu wil het geval dat er op dat stukje grond vorige maand ineens allerlei bloemstelen tussen de vergeet-me-nietjes opkwamen. Dat bleken de eerste signalen van pioenrozen te zijn, die door de vorige bewoners waren geplant. Je raadt het al: het kruidentuintje zal even moeten wachten. We willen namelijk eerst afwachten wat de pioenrozen voor ons in petto gaan hebben, maar ik heb zo'n vermoeden dat het kruidentuintje een ander plekje gaat krijgen.

Zo stonden de pioenen erbij in april.

Govert: Ik heb – zoals sommigen inmiddels misschien wel weten – een wat wildere tuin, en ben elk jaar weer verbaasd als mijn 'vergeten' planten ineens tevoorschijn komen. Veel inheemse planten vallen wanneer ze klein zijn niet zo op tussen het 'onkruid', maar zijn in mei vaak opeens ten tonele verschenen met bloemen en al. Afgelopen herfst-winter heb ik wat nieuwe planten erbij gezet, zoals poelruit, geel vingerhoedskruid, nachtsilene en knikkend nagelkruid. Ik kijk het meest uit naar hoe zij het dit seizoen gaan doen, en welke diertjes erop afkomen.

Het bont zandoogje is een vaste gast in mei.

In jouw tuin
Wil jij iets vertellen over
jouw tuin? Ga naar
[gardenersworldmagazine.nl/
jouw-tuin](https://gardenersworldmagazine.nl/jouw-tuin) en stuur ons
jouw verhaal.

In de tuin van ...

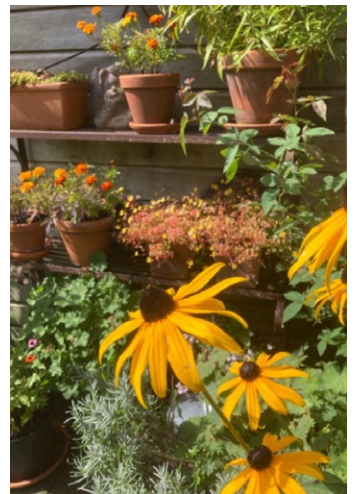
Wieke de Boer

uit Hindeloopen

Onze stadstuin is ongeveer vijf bij vijf meter, met een lang pad van elf meter naar het water achter ons huis. De tuin en het pad zijn gescheiden door een beukenboog.

Wieke de Boer

Het blijft verrassend om vanaf het pad, dat overigens ook vol staat met planten in potten en een druif die meters lang langs de dakgoot van de aangrenzende schuur groeit, de tuin binnen te lopen. Een klein paradijsje! Het was een uitdaging om van zo'n kleine ruimte iets fijns te creëren, omdat wij hiervoor een enorme tuin hadden. Maar het is iedere dag weer genieten!

“Mei is de maand van verwachting.”

EMILY BRONTË

Wij houden van mei

We mogen blij zijn dat we geen eendagsvliegen zijn. Stel je voor dat je geboren wordt op een schitterende ochtend in mei, om dan te beseffen dat het meteen de laatste zonsopkomst van je extreem korte bestaan is?

Geen tijd voor een lange, luie lunch aan de oever van de rivier. Geen kans om erop uit te trekken en prachtige tuinen te bezoeken. Geen tijd om de rozen te zien ontkiemen in de ochtendzon en al helemaal geen vrije momenten om op het gras te liggen en naar de bijen te luisteren.

Gelukkig hebben we een wat langer leven en kunnen we volop genieten van een van de allerbeste maanden om in de tuin te zijn.

Ster van de maand

Deutzia x elegantissima 'Rosealind'

Bruidsbloem is een van die struiken die door de ondoorgrondelijke grillen van de mode een beetje uit de gratie is geraakt. Er was een tijd dat elk park en elke tuin in de buitenwijken een parmantig roze (of witte) bruidsbloem had, maar ze werden verdrongen door andere planten en heesters. Misschien is het nu tijd voor tuiniers om in opstand te komen en de terugkeer van de *Deutzia* te eisen? Bruidsbloem bloeit immers goed, kan met alle grondsoorten overweg, gedraagt zich onberispelijk, heeft geen last van ongedierte en is heel gemakkelijk te kweken. Allemaal voordelen.

Zijn enige vereiste is een lichte standplaats. In vorm houden door snoeien na de bloei.

Hoogte x Breedte 1,5 m x 1,5 m

▲ Spetter pieter pater

Wij hebben een zwak voor de baardiris, en dan vooral voor de effen, klassieke variëteiten. Er staat namelijk al zoveel opvallends in de tuin, dat we wel wat rustpuntjes kunnen gebruiken. Er zijn echter altijd uitzonderingen, en deze variëteit met zijn prachtige spetters is er één van. Het lijkt alsof een kunstschilder ze met vaste hand erop heeft gezet.

Iris 'Splashacata'

Zorg er bij het planten voor dat de knobbelige bovenkant van de wortelstok boven de grond en in de zon staat. **H x B** 90 cm x 70 cm

◀ Zomerliefde

De pelargonium is een geweldige plant: veel kleuren, makkelijk te kweken, stekken die snel groeien en die kenmerkende aardse kruidengeur. Eerlijk gezegd zijn ze niet op hun best in perken, maar ze zijn perfect voor bloembakken, hangmanden en potten: het is een van de beste planten ooit voor zomerkleur. Interessant weetje: de naam komt van het Griekse woord voor 'ooievaar', omdat het zaadhoofd op de snavel van die vogel lijkt.

Pelargonium 'Distinction'

Stekken kan van lente tot herfst. Zaai laat in de winter in een verwarmde kas. Heeft veel zon nodig. **H x B** 45 cm x 40 cm

Anne: Sommige pelargoniums hebben heerlijk geurend blad. 'Attar of roses' is bijvoorbeeld een geweldig exemplaar, waarvan je de bladeren kan gebruiken voor een heerlijke (rozen)limonade.

Helder licht

Je hebt ze vast wel eens gezien tijdens de openingsceremonie van de Olympische Spelen: zwermen kleine drones die rondvliegen en ingewikkelde patronen in verschillende kleuren creëren. Deze elfenbloem is het tuinequivalent: bloemen als kleine kolibries op stelen zo teer als de pootjes van een kraanvogel. Een verbluffend ongewone en opvallende toevoeging aan de schaduwrijke tuin. Is gepatenteerd, maar er is een vrij te vermeerderen variëteit: 'Wildside Amber'.

Epimedium 'Amber Queen'

Knip oud blad in de lente terug om de bloemen beter te laten uitkomen. De lente is ook de tijd om kluiten te splitsen.

H x B 45 cm x 45 cm

▲ Helemaal prim(ul)a

Een symfonie van oranjekeurige lieflijkheid! Dit is een van de etagevariëteiten met lange stelen met daarop waaiers van kleur (ze zijn er ook in een reeks van rood, roze en geel). Deze plant komt oorspronkelijk uit China en Tibet, waar je grote, vochtige weiden vol yaks kunt vinden die vredig tussen de primula's grazen. Een andere plant voor aan de rand van vijvers of beken.

Primula chungensis

Liefst in de volle zon. Zaai zaden in het vroege voorjaar en verspeen ze in turfrijke potgrond. **H x B** 30 cm x 20 cm

◀ Goed gecombineerd

Dit is een mooi voorbeeld hoe planten uit twee verschillende werelddelen samen flo-
reren. De bollen van de blauwe *Camassia* komen uit de prairies van Noord-Amerika, terwijl de koekoeksbloem een geliefde Europese wilde bloem is. Dat gezegd hebbende: wij vinden dat iedere combinatie van blauwe en roze altijd raak is.

Camassia leichtlinii

Doet het goed in licht vochtige (niet doorweekte) grond, zolang het niet te schaduwrijk is. Plant bollen in de herfst. **H x B** 1 m x 20 cm

Silene flos-cuculi

Uitstekend aan randen van vijvers en sloten onder hagen. Magneet voor bijen. **H x B** 70 cm x 70 cm

The Full Monty

Longmeadow is altijd in ontwikkeling en een belangrijk gebied heeft een grote verandering ondergaan. **Monty** vertelt waarom en hoe hij nu van deze nieuwe, eenvoudige ruimte houdt.

Na een lange, donkere en natte winter zijn we aangekomen bij de meest opwindende tijd van het jaar. De wereld ontvouwt zich dagelijks in wolken van bloemenpracht. Dit is het seizoen van tulpen, vergeet-me-nietjes, alliums, irissen en vooral bloesem. Bloesem die van bomen, struiken en heggen spat, bloesem in wolken van glorieuze bloemen, bloesem die de warme lenteavonden vult met heerlijke geur.

Maar ik ben altijd geobsedeerd geweest door wat de Japanners *ma* noemen. Ik denk dat de beste vertaling (en voor alle Japanssprekenden die dit lezen, vertel het me als ik het mis heb) is dat het verwijst naar de betekenis van de leegte tussen dingen. Dit kan de ruimte tussen twee woorden zijn, twee muziknoten, twee hartslagen, maar in tuinierterminen betekent het in feite de ruimte tussen planten of plantendelen.

Japanners besteden veel tijd en vaardigheid aan het creëren van *ma* binnen planten. Denk aan bonsai, gesnoeide esdoorns en dennen. Ik hou zelf meer van de ruimtes tussen dingen die minder subtiel zijn. Dus ik hou van heggen en de openingen in heggen.

Ik hou van de beslotenheid van heggen en ik hou van de lege doorgangen tussen rijen boomstammen. Ik denk dat de breedte van paden, de precieze hoogte van hagen en de rol van steunhagen en terugkerende elementen cruciaal zijn voor het ontwerp van een tuin. Ze zijn net zo belangrijk, mooi en onmisbaar als de keuze van bloemen.

Ik weet ook dat dit niet noodzakelijk door alle tuiniers wordt gedeeld. Het meest trendy tuinieren van dit moment is de prairiebeplanting die in de jaren 1990 uit Duitsland en Nederland kwam, waarvan Piet Oudolf de meest gewaardeerde en beroemde exponent is. Enige tijd geleden bezocht ik de tuin die Piet creëerde in Scampston Hall in North Yorkshire, waar zijn sublieme architectonische gebruik van hagen en prairiebeplanting perfect samengaan. Maar andere tuinen, zowel van hem als van zijn vele volgelingen, die 'slechts' grote oppervlakten beplanten, wakkeren mijn vuur niet op dezelfde manier aan. Ik vind ze mooi, bewonder de

grote vaardigheid die vaak komt kijken bij het creëren van golven door grassen die het hele jaar door fascineren, maar ik hou er nooit van zoals ik van een bomenlaan of een mooie haag kan houden.

Er is een reden voor deze overpeinzing. Een paar maanden geleden hebben we het deel van Longmeadow platgewalst dat we The Long Walk noemen. Het is lang, wordt geflankeerd door leilinden en haagbeuken,

“Sarah en ik waren het
erover eens dat
het er open en leeg
heel goed uitzag.”

is vrij smal en heeft een pad in het midden, vandaar de naam. Het heeft in de loop der jaren vele veranderingen ondergaan, allemaal gebaseerd op herhaalde, symmetrische beplanting, dus artisjokken volgden op klimpompoeien en werden voorafgegaan door pronkerwten. Daarna plantte ik buxusstekken voor vormsnoei en een haag die beide kanten van het pad omzoomde. Al snel werd de buxushaag een lage, strak gesnoeide groene lijn die de borders afbakende en de vormsnoei groeide uit tot 32 flinke kegels. En zo bleef het ongeveer tien jaar lang. Toen kwam de buxusziekte. De lange, smalle laan met zijn hoge muren van linden en haagbeuken heeft een slechte luchtstroom en de schimmel raasde eroverheen, niet gehinderd door ventilatie. Als eerste gingen de hagen eruit en in februari de kegels, die eruitzagen alsof ze in brand hadden gestaan vanwege het aangetaste loof.

Vervolgens bespraken we de herbepanting. Elk idee, inclusief prairiebeplanting, werd overwogen. Uiteindelijk waren Sarah en ik het erover eens dat het er open en leeg heel goed uitzag, hoezeer we ook van de vormsnoei met alle bijbehorende *ma* hadden gehouden. Het was een ander soort *ma*: groter, genereuzer, eenvoudiger en mooier. Dus we zaaiden er gewoon gras. Een simpel smal stukje gras, 40 meter lang en 5 meter breed, meer een breed pad dan een gazon. Het is geen weide of lang gras, op zich niet bijzonder diervriendelijk, meer een geval van 'retaming' dan van 'rewilding'. In de luwte van de haagbeukhagen staan sneeuw-klokjes en primula's, maar de bloemen zijn in alle opzichten marginaal.

Het is al heerlijk voor onze kleinkinderen om langs te rennen en een aangename, eenvoudige ruimte om de geest leeg te maken tussen de intensiteit van de Cottage en Jewel Gardens aan weerszijden. Eenvoudig, maar niet leeg, gevuld met de betekenis van de leegte tussen de dingen.

Topkeuze

Dryopteris

Ben je op zoek naar een mooie bladplant voor een schaduwplekje? Probeer dan eens de niervaren.

Mannetjesvaren: 'viriël uitziend'. Wijfjesvaren: toont 'vrouwelijke gratie en delicate'se'. Zo staat het in een klassiek Brits boek over varens uit 1908.

De tijden zijn natuurlijk veranderd. Tegenwoordig zou de redacteur naar de delete-toets grijpen en waarschijnlijk het contract van de auteur verscheuren. Maar de waarheid is dat viriliteit en delicate'se er niets mee te maken hebben. In het boek *Wayside and Woodland Ferns* van Edward Step staat inderdaad dat de mannetjesvaren (*Dryopteris filix-mas*) over het algemeen een robuustere uitstraling heeft, een 'imposante verschijning als hij boven de kleinere planten uittorent' en er 'virieler uitziet', terwijl de wijfjesvaren (*Athyrium filix-femina*) 'vrouwelijke gratie en delicate'se' vertoont.

Botanici vertellen ons dat de mannetjesvaren zijn naam dankt aan het feit dat zijn voortplantingsstructuren zichtbaar zijn, terwijl die van de vrouwtjesvaren verborgen zijn. Ja, echt waar! Hoewel je een vergrootglas nodig hebt om ze duidelijk te zien.

De mannetjesvaren behoort tot de familie niervarens en is de meest voorkomende van alle inheemse varens.

Niervarens in het algemeen (alle circa 300 soorten) zijn gemakkelijk te kweken, passen zich goed aan en kunnen uitgroeien tot enkele van de prachtigste vaste planten in de tuin. En natuurlijk houden ze van schaduw.

■ **Planten** Niervarens staan over het algemeen het liefst in vochtige, maar niet drassige omstandigheden onder loofbomen of in halfschaduw. Gevestigde planten zijn vaak onverwacht droogtetolerant. Ideaal in combinatie met hosta's of brunnera's, maar ook zeer aantrekkelijk in potten en bakken aan de schaduwzijde van het terras.

■ **Verzorging** Knip de oude bladen (bij varens spreken we niet van bladeren) van bladverliezende variëteiten in de herfst terug en van groenblijvende variëteiten als de nieuwe bladen zich in de lente beginnen te ontvouwen. Mulch met onkruidvrij organisch materiaal in de herfst.

1 *Dryopteris wallichiana*

Een indrukwekkende, groenblijvende varen. Het glanzend groene blad is omzoomd met opvallende zwarte schubben.

Hoogte x Breedte 1,5 m x 1,5 m

2 *D. erythrosora* 'Brilliance'

Een spectaculaire varen met koperkleurige nieuwe groei in het voorjaar dat verkleurt naar licht-groen. **H x B** 60 cm x 60 cm

3 *D. filix-mas* 'Cristata'

De kamvaren is bladverliezend en heeft gevorkte bladen.

H x B 70 cm x 40 cm

4 *D. affinis* 'Cristata'

Mooi gevormde varen met licht-groen, gekroesd blad.

H x B 1 m x 1 m

5 *D. dilatata* 'Lepidota Cristata'

De brede stekelvaren is een robuuste varen met smalle, gekrulde bladen.

H x B 50 cm x 50 cm

Dryopteris

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
nieuwe bladen ontrollen zich												
volgroeide bladen op hun mooist												

Bijenportret

De boomhommel

De boomhommel is uniek van kleurstelling door de combinatie van bruine beharing en een wit behaarde achterlijfspunt. Dat geldt voor zowel de vrouwtjes (koninginnen en werksters) als de mannetjes. De mannetjes hebben een lichtbruin behaarde kop en die van de vrouwtjes is grotendeels zwart. De boomhommel is in Nederland te vinden dichtbij bos, maar ook in stedelijke omge-

ving in tuinen en parken en in verwaarloosd grasland waar planten staan. Vanaf februari kun je de koningin al zien vliegen. Deze hommel vliegt van februari tot september en is soms in november nog te zien. De boomhommel is bij de Bijenstichting dit jaar 'Hommel van het Jaar'. Volg de Bijenstichting op social media voor meer leuke berichten over deze hommelsoort.

Red de bij

Iedere maand geeft de Bijenstichting ons de perfecte tips om onze tuinen nog natuur- en bijvriendelijker te maken.

Ga naar maaiminder.nl of
scan de qr-code
voor meer informatie.

Nestelgelegenheid

Nesten worden gemaakt in boomholtes en onder dakbeschot, maar ook in verlaten vogelnestkasten. Het oude nest wordt hergebruikt door de boomhommel. De koningin vormt in het nestmateriaal een holte waarna zij stuifmeel gaat verzamelen,

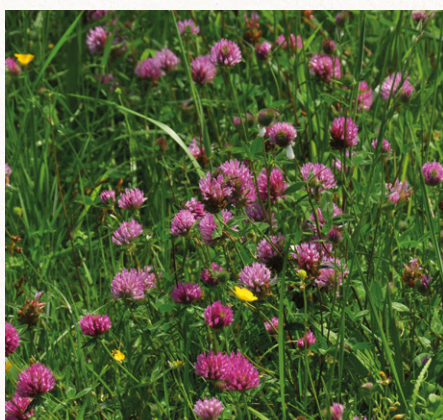
het voedsel voor de larven. De koningin bevochtigt het stuifmeel met nectar en kneedt het met haar kaken tot een compacte massa. Daarna legt zij meerdere eitjes op of in de stuifmeelklomp die ze afdekt met stuifmeel. Ze zit zo vaak ze kan op haar broed. Uit het eerste broed komen alleen werksters.

De eerste werksters komen vanaf maart en april tevoorschijn. Zij gaan meehelpen om het nest en de kolonie verder uit te breiden. Voor de eitjes die na het eerste broed worden gelegd, worden wél afzonderlijke cellen van was gemaakt, eibekers genoemd. Niet lang daarna worden ook mannetjes en vrouwtjes (jonge koninginnen) geproduceerd. De uitgevlogen mannetjes wachten vaak rond de ingang op de koninginnen om mee te paren. De mannetjes zijn veel kleiner dan de nieuwe koninginnen. Boomhommels

overwinteren vaak in vermolmd boomstammen of onder de grond op een diepte van minder dan 10 centimeter.

Maai Minder vanaf mei

Doordat ons klimaat verandert, is elk voorjaar verschillend van temperatuur. Daardoor volstaat maai (in) mei niet om voldoende resultaten te halen voor bijen. De Bijenstichting wil gazonbezitters stimuleren om (een deel van) hun gazon om te bouwen tot bloemrijk grasveld. Dat kun je vanzelf bereiken door langere periodes minder te maaien. Maar ook door stukken in je gazon af te plaggen en daar bijvoorbeeld klaver en andere voedselplanten voor bijen te zaaien. Op de vernieuwde website www.maaiminder.nl vind je uitleg en tips hoe je met een bloemrijk grasland bijen en andere bestuivers van meer voedsel kunt voorzien.

Klaverbloemen voorzien bijen en andere bestuivers van het nodige voedsel.

De Bijenstichting

zet zich in voor bijen en beschermt ze tegen uitsterven. Via cursussen, workshops en open dagen leer je alles over bijen. Je kunt ook altijd een kijkje komen nemen in de demonstratietuin in Vorden, waar met veel vrijwilligers gewerkt wordt aan de bloemenborders.
www.bijenstichting.nl

Tuingast

van de maand

Mei is onze favoriete maand. Overal horen we vogelgezing en zien we bloesem. De vijver zit vol kikker-visjes en over de bladeren krioelen allerlei (nuttige) insecten. Bestuivers bezoeken bloemen en de bijenhôtels raken volgeboekt. Mussen, spreeuwen en mezen strijken neer in de tuin op zoek naar larven om hun jongen te voeden, terwijl roodborstjes in de klimop een nest bouwen.

In de avond kun je bronstige egels horen of het geluid van mannetjes die vrouwtjes het hof maken voordat ze gaan paren.

Een goede natuurlijke tuin heeft voedsel, beschutting en water voor al dat wonderbaarlijke leven. Als er gaten in je border zitten, plant dan meer bloemen of maak er op een zonnige plek een zandhoop van voor wilde bijen. Ruimte voor een inheemse boom of struik? Deze trekken meer ongewervelde dieren aan te trekken aan. En vergeet niet je vijver en vogelbad bij te vullen, want alle soorten zijn afhankelijk van water.

Dit kun je tegenkomen

Het **oranjetipje** (*Anthocharis cardamines*) is een van de eerste vlinders die tevoorschijn komt en drinkt van hyacinten, pinksterbloemen en andere voorjaarsbloeiers. Het mannetje is wit met oranje vleugelpunten, terwijl het vrouwtje zwarte vleugelpunten heeft. Beide hebben mooie groengevlekte ondervleugels.

Na de paring legt het vrouwtje één eitje per pinksterbloem of look-zonderlook, maar ook wel op raket, judaspenning en damastbloem. De rupsen zijn ook oranje en worden groen na de eerste verpopping. De rupsen knabbelen aan zaaddozen en bloemen en rusten in de lengte op de

Huiszwaluwen bouwen en repareren hun nest met modder.

stengels en zaaddozen. Vanaf juni verpoppen ze zich aan een rechtopstaande stengel van boom, struik of plant en blijven daar de hele winter. De volgende lente komen ze als volwassen vlinder tevoorschijn.

Kijk ook uit naar

■ Kikkervisjes van padden, die zwart zijn in tegenstelling tot de goudgestipelde of lichte kikkervisjes van kikkers. Ze 'scholen' meestal in grote vijvers en andere diepe wateren.

■ Huiszwaluwen op zoek naar insecten. Als het droog is, zorg dan voor modder in je tuin zodat ze hun nesten kunnen bouwen en repareren.

■ Hazelwormen op zoek naar een partner. Meestal verbergen ze zich overdag onder boomstammen en stenen, maar in mei wagen ze hun kans in de openlucht.

“Het oranjetipje drinkt van hyacinten, pinksterbloemen en andere voorjaarsbloeiers.”

Govert: In mei is het 'Maai Minder', en laten we meer gras staan. Sommige vlinders (en veel andere insecten) hebben langere grassen nodig om voort te kunnen planten en van te eten. Ook krijgen wilde bloemen meer kans. Lees er meer over in de bijdrage van de Bijenstichting op p.18!

Volwassen oranjetipjes voeden zich met nectar, terwijl de rupsen van de pinksterbloem eten en zelfs de eitjes van andere oranjetipjes.

Jennita: Kriebelt het bij jou ook om aan de slag te gaan met je eigen pluktuin? Het voorjaar is het perfecte moment om te beginnen.

Start je eigen pluktuin in 5 stappen

Met de volgende vijf stappen laat **Jennita Jansen** zien hoe je zelf met gemak een pluktuin creëert.

1

1 De beste locatie

Voor vrijwel alle plukbare bloemsoorten geldt dat ze graag van de volle zon genieten. Ze hebben in de zomer minimaal zes uur per dag zon nodig om echt lekker veel bloemen te produceren. Kijk eens goed naar de zonuren in jouw tuin en welke plek geschikt is voor deze zonzonbidders. De plek mag best een beetje beschut zijn, zodat de bloemen niet te veel last hebben van de wind.

2 Een gespreid (bloem)bedje

De tweede stap is de grond klaarmaken voor jouw zaden, zaailingen of plantjes. Dit doe je door het stuk tuin dat je gekozen hebt onkruidvrij te maken, een laag van minimaal 5 cm (biologische) compost aan te brengen en te zorgen dat de grond een beetje vochtig is. Een gespreid bedje voor jouw toekomstige bloemen! Zorg ook dat er geen grote takken of stenen meer liggen.

3 Soorten kiezen

Het leukste gedeelte: soorten kiezen! Het leuke van zelf kweken is dat er talloze soorten zaden te krijgen zijn van bloemen die je in tuincentra nooit ziet. Je hebt het helemaal zelf in de hand en kunt ook kiezen om alleen jouw lievelingskleur te kweken.

Het kan hierbij handig zijn om voor jezelf te bepalen wat je doel is, zodat je soorten kiest die hierbij aansluiten. Wil je lekker plukken voor thuis, om weg te geven aan vrienden en familie of als wekelijks cadeautje voor je buurvrouw? Of misschien wil je wel heel graag je eigen droogbloemen kweken? Het kan allemaal!

Kies, zeker als je net begint, voor soorten die rijkelijk bloeien en waar je meerdere keren van kunt plukken. Denk bijvoorbeeld aan zinnia, cosmea, korenbloem, juffertje-in-het-groen en strobloem. En natuurlijk dahlia's – die kunnen eigenlijk niet ontbreken als je een pluktuin hebt. Stuk voor stuk zijn dit prachtige bloemen die relatief makkelijk te telen zijn, zodat je (met een beetje geluk) meteen succes oogst. Het leuke is dat er zoveel aanbod is aan kleuren, soorten en vormen, dat er ongetwijfeld iets bij zit wat je mooi vindt.

4 Gefaseerd zaaien

Kijk ook naar de bloeitijd van de soorten die je kiest. Het liefst pluk je natuurlijk de hele zomer bloemen. Dat kun je beïnvloeden door soorten te kiezen die elkaar opvolgen qua bloeitijd. Kies bijvoorbeeld als vroege bloeier *Lathyrus* en voeg een paar dahlia's

toe. Dit is uiteraard afhankelijk van wanneer je ze zaait en ook daarmee kun je een beetje spelen. Zaai niet al je zaadjes van een soort tegelijk, maar om de paar weken een gedeelte. Zo volgen ze elkaar mooi op in bloei en kun je extra lang van jouw lievelingssoort plukken.

5 Blijven oefenen

Zoals bij ongeveer alles is ook pluktuinieren een kwestie van uitproberen, leren, herzien, succes oogsten, maar ook af en toe een teleurstelling. Het ene jaar is het andere niet wat het weer betreft, en alle soorten hebben hun eigen voorkeur qua omstandigheden en grondsoort. Kijk daarom goed naar wat werkt in jouw tuin en welke soorten het minder goed doen. Dan kun je daar rekening

mee houden in de keuze van je bloemen.

Kriebelt het bij jou ook om aan de slag te gaan met je eigen pluktuin? Het voorjaar is het perfecte moment om te beginnen. In maart kun je de genoemde soorten binnen voorzaaien en in april kun je de meeste soorten ook direct in de vollegrond zaaien. En dan is het een kwestie van wachten, water geven en vanaf eind juni of begin juli natuurlijk plukken!

Zelf starten met een pluktuin? In de speciale uitgave *Maak je eigen pluktuin* geven we tips voor de beste soorten, en hoe je ze opkweekt en verzorgt. Vul elk seizoen je armen met de mooiste plukbloemen! Bestel voor € 12,99 op gardenersworldmagazine.nl/pluktuin

Kweken in de klei

Mei 2025 is een bijzondere maand voor Kleikracht: ze gaan open! Twee keer per week gaan ze klanten ontvangen op de kwekerij. "We hebben hier enorm veel zin in, maar eerlijkheids-halve moeten we ook zeggen dat het best wel spannend is."

Koninginnenkruid (*Eupatorium cannabinum*).

Over kwekerij Kleikracht

Jordy, Rowenna en Pien zijn samen kwekerij Kleikracht, een vasteplantenkwekerij in Culemborg. Hun doel is om mensen te voorzien van gezonde, mooie en bovenal gifvrij gekweekte planten. In het assortiment van Kleikracht vind je veel wilde, inheemse soorten, maar ook een aantal cultivars en exoten die een positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit.

www.kwekerijkleikracht.nl. Instagram: [@kwekerij_kleikracht](https://www.instagram.com/kwekerij_kleikracht).

Kattenstaart (*Lythrum salicaria*).

We leren onze planten steeds beter kennen, maar daardoor beseffen we ook hoeveel we nog niet weten. Gelukkig is de kwekerswereld heel toegankelijk! Afgelopen februari waren we aanwezig op een geweldige kwekersdag in de Botanische Tuinen in Utrecht. Hier ontmoetten we collega-kwekers (van wie velen in de Gardeners' World-uitgave *Het geheim van de kweker* staan) en er waren lezingen van onder andere Hans Kramer van De Hessenhof en Margareth Hop van Actifolia. We hebben ijverig

meegeschreven, foto's gemaakt en ontzettend veel kennis opgedaan.

'Here comes the sun'

De komende maanden gaan we onze planten verkopen op verschillende markten. Daarnaast zijn we ook druk bezig met de voorbereidingen voor een mogelijk hete zomer. De afgelopen jaren hebben we gezien hoe warm en droog het kan worden in de zomermaanden, en dus werken we aan een hitteplan: we hangen schaduwdoeken boven het pottenveld en witten de

Ook in 2025 kom je de kwekers van Kleikracht op diverse markten tegen.

kas met kassenwit. Dit zorgt ervoor dat er een witte laag op de ramen van de kas komt te liggen, waardoor de zon reflecteert en het iets minder heet wordt binnen.

Natuurlijk houden we ook de weersvoorspellingen goed in de gaten: een lekkere bui is voor ons een cadeau! We willen geen kostbaar leidingwater gebruiken om de planten mee te sproeien, en dus zijn we op zoek gegaan naar een manier om regenwater op te vangen. Gelukkig staat er een grote kapschuur op het erf van de kwekerij, en hebben we de

regenpijpen kunnen omleiden naar twee grote watertanks. Op deze manier vangen we ongeveer tweeduizend liter water op.

Het mooie is: dit kun je thuis ook eenvoudig doen. Met wat eenvoudig gereedschap en een regenton kun je in je tuin veel water besparen door hemelwater te gebruiken. Je kunt de regenpijp ook afkoppelen zonder een regenton te bevestigen, dan kun je het water de tuin in laten stromen. Let hierbij wel op dat het water goed weg kan lopen, om wateroverlast aan je huis te voorkomen.

Waterhuishouding

Behalve regenwater opvangen, is bodembedekking ook een belangrijk onderdeel van onze hittestrategie. In je tuin kun je ervoor kiezen om goede hittebestendige bodembedekkers te planten. Ook kun je mulchen om vochtverlies tegen te gaan. Wij proberen ervoor te zorgen dat de aarde altijd bedekt is met een laag organisch materiaal, zoals houtsnippers of bladeren. Op deze manier droogt de bodem minder snel uit en hoeft je minder water te geven.

Als je toch water gaat geven, let er dan goed op dat je dit op het juiste moment doet. Een iets bewolktere dag tussen hete dagen kan een perfect moment zijn om je planten even een flinke dosis vocht te geven. Bovendien is het beter om één keer per week stevig water geven dan elke dag oppervlakkig: wanneer je planten diep water geeft, moeten hun wortels dieper de grond in groeien om het vocht te bereiken. Dit zorgt voor een sterker wortelstelsel,

wat de plant helpt om beter om te gaan met droogte en meer weerstand biedt tegen stress.

Inheemse toppers

Ten slotte zullen we met zijn allen moeten accepteren dat het klimaat verandert. Sommige planten gedijen hierdoor minder goed dan voorheen, terwijl andere planten juist beter tot hun recht komen. Tijdens de kwekersdag leerden we van Margareth Hop dat het steeds belangrijker zal worden om de naar de klimaatbestendigheid van je planten te kijken. Het kan dus nodig zijn om kritisch naar je tuin te kijken en de eventuele 'klimaatverliezers' te vervangen door stevigere planten. Hiervoor hoeft je niet over de landsgrenzen te zoeken. Je kunt denken aan inheemse toppers zoals grote kattenstaart (*Lythrum salicaria*) en koninginnenkruid (*Eupatorium cannabinum*)! Beiden zijn bovendien fantastische planten voor insecten, dus dat is een win-win!

Met deze oplossing vangt de kwekerij zoveel mogelijk regenwater op.

Veel van de groenten die
Rukmini in potten
kweekt, zijn half juli rijp.

Deel 1

Hapklaar & heerlijk

Groente kweken in potten is zo makkelijk. In dit eerste deel van een serie van vijf laat **Rukmini Iyer** zien hoe je dat aanpakt.

Het is alweer sinds een paar jaar dat ik thuis groente kweek en recepten met jullie deel in *Gardeners' World magazine*, en dit jaar vind ik het opwindender dan ooit, nu ik weet welke planten het waar in de tuin goed doen, welke graag verwaarloosd worden (boerenkool en, verrassend genoeg, tomaten) en welke alleen gedijen bij regelmatige verzorging (zoals aubergine en paprika). Dit jaar heb ik ook hulp gehad van een mini-assistent: mijn tweejarige dochter Alba, die vorig jaar haar eerste erwten uit de tuin plukte en at, maar dit jaar geholpen heeft met het zaaien van onder andere pluksla, Oost-Indische kers, radijzen en wortelen. Het was prachtig om haar kennis te laten maken met koken uit de tuin en het heeft ons repertoire recepten met verse groente uitgebreid. De makkelijke zelfgemaakte pasta met verse kruiden en yoghurt van deze maand is een echte favoriet.

“Het was prachtig om mijn kind kennis te laten maken met koken uit de tuin.”

Pici met tuinkruiden en yoghurt

Dit heerlijke pastarecept is eenvoudig te bereiden met zelfgekteerde ingrediënten. Pici is een lekker slingerende pastavorm die mooi past bij deze makkelijke dressing van yoghurt en verse kruiden – en je kunt alle oogstrijpe zachte kruiden gebruiken die er maar in je tuin staan.

Voor de pici

- 300 g witte tarwebloem
- 150 ml water
- 1 eetlepel olijfolie
- ½ theelepel zeezout

Voor de saus

- 2 eetlepels olijfolie extra vierge
- 4 volle eetlepels Griekse yoghurt
- 50 g gemengde zachte tuinkruiden (zoals platte peterselie, basilicum, munt, citroenverbena of dragon), fijngehakt
- ½ teen knoflook, fijngehakt
- ½ citroen, alleen het sap
- Vers gemalen zwarte peper
- Zeezoutvlokken, naar smaak

Bereiding

1 Meng de bloem, het water, de olijfolie en het zeezout door elkaar. Meng het met je handen en kneed het dan 5 minuten (met de hand of de mixer) tot het een glad en elastisch deeg is. Maak er een platte schijf van en laat het dertig minuten rusten.

2 Rol het picideeg op een met bloem bestrooid oppervlak tot een rechthoek van 40 cm bij 15 cm en snij er dunne, horizontale stroken uit van 2-3 mm breed. Rol alle stroken tot lange repen en leg ze naast elkaar in een met bloem bestrooide bak (of maak meerdere lagen, gescheiden door met bloem bestrooid bakpapier). Je kan ze meteen koken of ze met huishoudfolie bedekken en 24 uur in de koelkast bewaren.

3 Als het etenstijd is, pak je de yoghurt uit de koelkast en breng je een heel grote pan water met wat zout aan de kook. Kook de pici 5-6 minuten tot ze beetgaar zijn. Meng ondertussen alle ingrediënten voor de saus door elkaar en voeg naar smaak zout toe.

4 Giet de pasta af en houd een beker pasta-vocht achter. Doe de pici terug in de pan en roer er voorzichtig de yoghurt-kruidensaus doorheen. Proef de pasta, voeg zo nodig nog wat zout of citroensap toe en serveer in opgewarmde kommen.

Blijf sla zaaien vanaf eind maart en je kunt blijven oogsten.

Koken met kruiden

Koken met vers geplukte kruiden die op je vensterbank of bij de achterdeur groeien, is nergens mee te vergelijken. Vaak heb je voor een recept maar een of twee takjes dragon of verse oregano nodig en ligt de rest van het zakje uit de supermarkt weg te kwijnen in de groentela.

Wat je niet gebruikt van je eigen kruiden in potten blijft decoratief en nuttig. Het is vooral leuk als je ze met hoogteverschil kunt planten: in een bak op heuphoogte of in potten naast een tuinhek, zodat ze hun geur afgeven als je erlangs loopt.

Als lagere beplanting heb ik dit jaar bieslook langs de borderranden gezet vanwege hun mooie paarse bloemen. De blaadjes zijn heerlijk in Aziatische of Franse omeletten, en ik vind ze helemaal om te smullen in gyeran-jjim, een lobbige Koreaans gerecht met gestoomde eieren, met of in plaats van bosuitjes. (Dat is een

lekker recept om in je keukenrepertoire te hebben. Kijk maar eens naar de online video van de populaire Koreaanse chef-kok Maangchi).

Geïnspireerd door een prachtig moestuintje bij mij om de hoek, heb ik salie, rozemarijn en citroenverbena niet meer in potten geplant, maar rechtstreeks in de bedden, in de hoop dat ze de bodem volgend jaar meer bedekt hebben.

Zoals altijd zaai ik elke maand pluksla. Bittere en oosterse mixen zijn een smakelijke toevoeging aan de maaltijd, met een dressing erbij van extra vierge olijfolie, ansjovis, verse basilicum en olijven (afgekeken van chef-kok Guillaume Gillan) – heerlijk voedzaam en ik ben er veel meer sla door gaan eten.

Volgend jaar ben ik misschien dapper genoeg om mijn eigen kropsla te kweken. Ik laat het jullie weten!

Pluk de topjes van kruiden vaak en in kleine beetjes, voor nieuwe groei en extra oogst.

FOTO'S: PAUL DEBOIS; DAVID LOFTUS

VOLGENDE MAAND Meer oogstideeën en een verrukkelijk aardbeienrecept van Rukmini.

Kiemen
is leven

Over Heleen van Kwekerij Kweek

Heleen Calcoen leeft dag in dag uit haar droom door te zaaien, kiemen, kweken en groeien op haar eigen kwekerij in de Vlaamse stad Gent (Drongen). Haar bijzondere, zelf gekweekte zaden (helemaal natuurlijk, natuurlijk) hebben een ongekend hoge kiemkracht. In het voorjaar kweekt ze uit haar eigen zaden biologisch plantgoed op dat ze samen met de zaden verkoopt op plantenbeurzen. Alle zaden zijn ook jaarrond verkrijgbaar in de webshop kwekerijkweek.be.

'Kiemkracht' is een term die echt bij Heleen past. Daarbij refereert ze aan een citaat van Vincent van Gogh: 'In ieder mens zit als in een graankorrel kiemkracht. Wat de kiemkracht in het graan is, is de liefde in ons.' Zo zijn zaadjes voor Heleen een metafoor voor het leven, want ... kiemen is leven.

De klompjes worden uitgeklopt

Eind mei zet **Heleen Calcoen** van Kwekerij Kweek met een gerust hart haar stralend groene plantgoed buiten. De klompjes gaan wat losser zitten en de pronkbonen worden gezaaid. Die zijn niet alleen lekker, maar ook van een kosmische schoonheid, vertelt ze.

Klimconstructies in bamboe, op de voorgrond een tipi, op de achtergrond een gekruiste dubbele rij.

Als het 's nachts vriest aan de grond, dan spreekt men in België over 'nachtvorst'. In de Nederlandse volkstaal spreekt men ook wel over 'vorst op klomphoogte'. Terwijl de term 'nachtvorst' mij vooral doet denken aan de akelige gevaren van ijzige autobanen, doet 'vorst op klomphoogte' mij dagdromen over die vele moestuinliefhebbers die hopen dat het die nacht de laatste keer zo koud was, dat hun tenen 's morgens weldra niet meer zullen krullen van de kou en dat dat geklooi met vliesdoeken dan eindelijk bijna voorbij is.

Rond 11 en 14 mei kunnen we op basis van jarenlange metingen stellen dat de 'vorst op klomphoogte' zich vanaf dan niet meer zal voordoen. Dat wil dus zeggen dat je vanaf midden mei alle vorstgevoelige groenten zoals tomaten, aubergine, paprika, courgette, meloen en komkommer, met een gerust hart buiten kunt uitplanten op hun definitieve plek.

Door verschuivingen in het klimaat staat die datum wat ter discussie. Zo zou het uitplanten al vroeger kunnen, maar wees toch nog op je hoede. Kijk naar je tuinomgeving: ligt je moestuin beschut of wordt ze omringd door open velden? Een schadelijke vorst eind mei is mij op de weidse kwekerij wel al eens overkomen. Uit voorzorg wacht ik dus tot eind mei met het uitplanten van de meest kou-gevoelige soorten zoals aubergine, meloen en paprika.

Daarnaast is niet enkel de luchttemperatuur maar ook de grondtemperatuur van tel. Zware kleibodems en gemulchte bodems warmen trager op dan blote zandgrond. Leer je tuinplek kennen en houd de weersvoorspellingen in de gaten als je beslist vroegtijdig uit te planten. In de kas kun je wat vroeger uitplanten omdat de gewassen beschut worden van ijzige wind en koude neerslag.

De kweker haar klompjes

Houten klompen heb ik (nog) niet, maar ik liet me wel verleiden tot aankoop van het twijfelachtige, doch zeer gevierde klompje in kunststof, je weet wel, met dat aardige krokodilletje op. Die klompjes heb ik afgelopen maanden meermaals moeten uitkloppen als ze weer eens vol zaten met potgrond of aarde. Het zijn naarstigste maanden geweest op de kwekerij. Na de winterstormloop voor zaden op onze webshop, schakelde ik in maart een versnelling hoger met de opkweek van het plantgoed. De serre staat inmiddels vol met stralend groen plantgoed.

Naast alle gewassen die ik teel voor de productie van zaad, kweek ik jaarlijks met

De serre van Heleen staat inmiddels vol met stralend groen plantgoed.

Heleen kweekt jaarlijks ook met veel liefde biologisch plantgoed voor de verkoop op tuinbeurzen.

veel liefde biologisch plantgoed dat via menig tuinbeurzen hun weg vindt tot in jullie moestuinen. Jaarlijks pink ik een klein traantje weg als ik de uitverkochte, lege kisten weer inlaad. Ik heb ze met veel zorg opgekweekt en het afscheid raakt mij, hoe onnozel dat eigenlijk ook is. Het lege-nest-syndroom wordt gelukkig opgevangen door het planten zaaiwerk op de kwekerij.

Wat de IJsheiligen voor jullie is, komt voor mij pas goed op dreef begin juni. Dan pas, na afloop van de plantenbeurzen, plant ik alle vruchtgewassen uit en zaai ik nog veel nieuwe gewassen zoals sperzie-, pronk- en dopbonen, (zonne)bloemen, kolen en edamame-bonen. Ik hou ervan mijn zaden en planten met jullie te delen, maar ik ben na maanden hollen heel dankbaar om op mijn eigen tempo de kwekerij te mogen beplanten met alle nieuwigheden en experimenten die ik voor mezelf in petto heb.

Begin juni gaan mijn klompjes dus iets losser zitten en durf ik al eens blootvoets rond te huppelen, genietend van de *me-time* en het vooruitzicht op de ontspanning, natuurlijke schoonheid en voedseloverdaad die mij te beurt valt komende zomermaanden.

Pronken met je bonen

Zoals men bij melk- en vleesvee ook een categorie 'dubbeldoel' toedicht, verdienen heel wat moestuinplanten ook krediet voor hun dubbele doel. Eetbare planten die naast een culinaire ook een esthetische waarde hebben, stelen mijn hart.

Als beginnend moestuinier viel ik als een blok voor zowel de smaken als de *looks* van aubergine. Wie kan die aandoenlijk stijve, paars-gele bloemen aanschouwen zonder glimlach? Het voelt als een jeugdliefde bedriegen, maar de explosie van emoties voor aubergines werd intussen overtroffen door deze die pronkbonen bij mij teweeg brengt. Zo mooi en zo lekker. Om jullie kennis te laten maken met pronkbonen, kom ik hier een beetje pronken met mijn pronkbonen. Pronkbonen zaai je namelijk in mei, na de IJsheiligen. Hup, zaaien maar!

Pronkbonen (*Phaseolus multiflores* of *Phaseolus Coccineus*) zijn veelal klimmende bonen die twee tot vier meter hoog rond een staak slingeren, om vervolgens uitbundig te bloeien in schitterende witte, roze of rode tinten. Die groene muur van staken tovert zichzelf in geen tijd om in een verticaal kleurenspektakel dat het decor van je moestuin vormt. Die bloemen trekken van heinde ver bestuivers aan, die de bloemen meehelpen omvormen tot jonge peulen, eetbaar als sperzieboon, een beetje groter eetbaar als

De rozebloeiende pronkboon 'Sunset' en rechts het topje van de roodbloeiende 'Scarlet emperor'.

Mix van dopbonen in hun peul.

Boerentenen.

Zo zaai je pronkbonen

Zaai pronkbonen midden tot eind mei ter plaatse buiten, met het nodige steunmateriaal. Gebruik hiervoor bamboe, dat is van nature stevig en tegelijk erg buigbaar. Of je nu een tipi, een enkele rij of een gekruiste rij bouwt, gebruik voor pronkbonen lange staken van minimum drie meter lang. Zo pak je het aan in een paar stappen:

- 1 Sla een ijzeren staaf tot 40 cm diep in de grond en plaats in die gaten een bamboe staak.
- 2 Behoud in elke richting 30 à 40 cm afstand tussen de staken onderling en bind ze met bindelastieken bovenaan vast met een horizontale stok. Voor extra stevigheid voorzie je diagonale bamboes.
- 3 Zaai een vijftal zaden van pronkbonen rond één staak.
- 4 Geef na het zaaien éénmaal rijkelijk water en geef ze een tiental dagen om bovengronds te komen.
- 5 De teelt van pronkbonen is zorgeloos en zelfstandig; je eerstvolgende werk is het oogsten voor consumptie. Oogst vanaf eind augustus als jonge sperzieboon, snijboon of dop ze vers.

Let op: pronkbonen hebben problemen met vruchtzetting als de temperaturen te hoog zijn. Kweek ze dus niet in een kas en verwacht je tijdens hittegolven ook aan weinig nieuwe peultjes. Maar geen zorgen, ze halen hun eventuele achterstand door een hittegolf nadien ruimschoots in.

Verbind de gekruiste staken onderling met een horizontale bamboe.

Klimconstructie voor pronkbonen, van bamboe en bindelastieken.

Pronkboon 'Tarahumara'.

Rijpe en jonge pronkbonen

Favoriete pronkbonen

Pronkboon 'Sunset'

Bloeit roze en bevat felroze dopbonen met een paarse marmertekening. Als droogboon verkleuren de bonen tot diep paars met zwarte marmertekening.

Pronkboon 'Scarlet Emperor' en 'Black knight'

Bloeien beiden rood en geven diezelfde felroze dopbonen met een paarse tekening. 'Black knight' komt voor de liefhebbers van paarse groenten tevens voor in paarse peulen.

Pronkboon 'Boerentenen'

Bloeit rood maar geeft de grootste en dus meest voedzame, egaal-witte dopbonen die je zult vinden. Om tien vers gedopte boerentenen vast te houden, heb je twee handen nodig. Met de oogst van drie à vier peulen heb je meteen je buikje rond gegeten.

Net als een parel in een oester, zit het mooiste van de pronkbonen in de peul verstopt.

snijboon en tot slot eetbaar als grote verse en/of gedroogde dopbonen.

Ik eet pronkbonen het liefst voor hun verse dopbonen. Als de peulen dik gevuld zijn maar nog friskgroen kleuren, is dat het ideale oogstmoment. Zaai je in mei, dan open je eind augustus een peul om met verbazing de prachtige kleuren van de dopbonen te aanschouwen. Net als een parel in een oester, zit het mooiste van de pronkbonen namelijk in de peul verstopt. Soms gespikkeld, soms gemarmerd, soms egaal. Ze is van een kosmische schoonheid en elke peul verrast.

Verrassingseffect

Hoe mooi pronkbonen ook zijn, hun smaak en voedingswaarde is net zo waardevol. Verse dopbonen, op het juiste moment geoogst, hoeft je maar tien minuten te koken

om ze lekker zacht mee in schotels te verwerken. De gekookte paarse dopbonen krijgen een doffe, paarsgrijze kleur. Bonen zijn bezig aan een opmars in de hoogste culinaire regionen en dat is maar meer dan terecht ook.

Pronkbonen geven onderling kans op kruisingen. Zet je bijvoorbeeld de rozebloeiende 'Sunset' bij de roodbloeiende 'Scarlet Emperor', dan is het zaad mogelijk een mengeling van beide rassen. Een rode bloei en roze-paarse bonen zijn de dominante kenmerken. De roze bloei van 'Sunset' kan zo dus verloren gaan. Maar laat je dat niet tegenhouden om de zaden zelf te oogsten en opnieuw uit te planten. Smaak, kleur en het verrassingseffect zijn gegarandeerd. Als de peulen geel en verhout ogen, zijn de zaden rijp en oogstklaar.

VOLGENDE KEER Heleen toont de kwekerij in volle, zomerse glorie.

Groene school

Leer elke maand iets nieuws in de tuin. Van basistechnieken als met onkruid omgaan en snoeien, tot het vergroten van je moestuinooft. In deze rubriek komt het allemaal aan bod.

Deze maand

- 36 Klassiekers in terracotta**
Monty plant en verzorgt pelargoniums in potten.
- 41 Jouw snoeimaand**
Snoei tegen een muur geleide heesters.
- 46 Plant maar dan anders**
Mediterrane groente *Salsoda soda* (agretti) is helemaal in.
- 48 Bloemen voor de toekomst**
Deze vaste planten mogen in jouw tuin niet ontbreken.
- 53 Twee seizoenen in één pot**
Vier inspirerende potcombinaties voor kleine ruimtes.
- 57 Vraag het Anne**
Anne geeft antwoord op tuinvragen.

Klassiekers in terracotta

Op Longmeadow voegen potten overal in de tuin welkome kleuraccenten toe en volgens **Monty** staan maar weinig planten zo mooi in een terracotta pot als de eenvoudige pelargonium.

Waar je ook zit in je tuin, of het nu vlak naast de keukendeur is of aan het eind van een slingerpaadje, er moeten potten staan. Een heleboel potten. Spaanse patio's staan bomvol potten en dat is zonder twijfel hoe het hoort. Ik ben niet zo van het minimalistische concept van tenminste één perfect geplaatste pot op een terras. Als het om terracotta gaat, is minder altijd minder.

Maar terracotta potten zijn duur, dus is het zaak ze maximaal te benutten. Dat betekent dat je planten gebruikt die lang bloeien, zoals pelargoniums, violen of fuchsia's, of potten elk jaar minstens twee keer opnieuw beplant.

In hoogzomer mix ik graag grote, spectaculaire planten zoals canna's of siergrassen met dahlia's, cosmea, petunia's, zinnia's of wat er ook maar blijft bloeien tot in de herfst, waarna ik ze vervang door een massa tulpen of narcissen met daarboven violen en muurbloemen, die van halverwege de lente tot Pinksteren voor kleur zorgen.

Ik kies planten in potten die de beplanting daaromheen aanvullen. Dus in de Jewel Garden zet ik graag canna's en dahlia's vanwege hun spectaculaire en kleurrijke uiterlijk.

Vaak zet ik een grote plant in het midden, zoals *Canna* 'Wyoming', met daaromheen drie grote dahlia's, zoals 'Grenadier' of 'Bishop of Llandaff',

Pelargoniums
passen perfect bij
terracotta potten en
bloeien vanaf juni.

“Spaanse patio's
staan bomvol potten
en dat is zonder
twijfel hoe het hoort.”

BOVEN Creëer impact door identieke potten met dezelfde plant of bloemkleur te herhalen. **LINKS** Je kunt potten heel dicht beplanten, mits je ze goed water en mest geeft.

maar in het algehele plaatje passen. Als je een dure terracotta pot hebt, wil je die het hele jaar natuurlijk zo lang mogelijk gebruiken, dus die van ons zijn dubbel bezet. De tulpenpotten worden gebruikt voor dahlia's. De tulpen zetten we in een kweekbed om de bladeren te laten afsterven. De bollen worden vervolgens gebruikt voor snijbloemen het volgende jaar. Irissen, narcissen en kievitsbloemen zijn op hun mooist in de vroege lente in terracotta potten en verhuizen voor de rest van het jaar naar plastic potten. In hun terracotta potten komen chilipepers. Maar de regel is dat een grote pot 12 maanden van het jaar moet werken om zijn plekje te verdienen.

Kleinere potten kunnen groot effect hebben als je ze groepeerd in combinaties van verschillende planten (zoals de ruim twintig potten met bollen die we eind winter, begin lente altijd op een tuintafel zetten) en door grote aantallen van één plant te herhalen. Dus staat er een paar dozijn lavendel op trapreden in de tuin of een rij van dertig geurende pelargoniums op een lage muur.

Bekeerd door Venetië

Vroeger kon ik mezelf nooit zover krijgen pelargoniums te kweken, omdat ik ze associeerde met de duffe, muffe tuinstijl uit mijn jeugd waaraan ik wilde ontsnappen. Maar dat veranderde op slag tijdens een trip naar Venetië, begin jaren 80. Overal zag ik potten en bloembakken vol hangende pelargoniums, die in niets leken op de plompe zonale pelargoniums uit mijn jeugd, maar die licht, luchtig en uiterst charmant waren. Rond dezelfde tijd

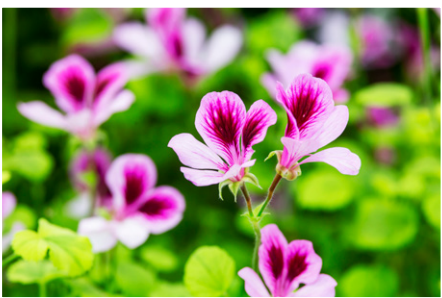
en prop er dan nog tussen wat me mooi lijkt, zoals cosmea, Oost-Indische kers en petunia's. En dat 'propfen' meen ik letterlijk: ik haal alles uit mijn potten door ze te vullen tot er niets meer bij kan.

Maar in andere delen van de tuin gebruik ik misschien één kruipende rozemarijn of een grote groep eenvoudig witte *Cosmea* 'Purity'. Ik heb geen vaste formules, maar gebruik planten die ik mooi vind en die niet afwijken,

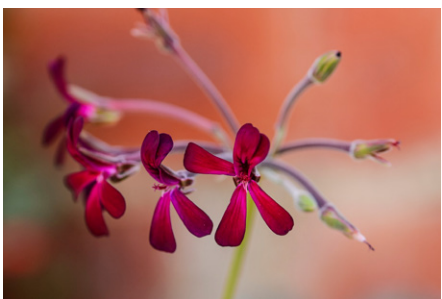
"Als je een dure terracotta pot hebt, wil je die het hele jaar natuurlijk zo lang mogelijk gebruiken."

Pelargoniums haten natte wortels, dus de poreusheid van terracotta werkt goed voor ze.

Pelargonium 'Sarah Don' heeft warmroze bloemen en opvallend geel-limoen blad.

P. sidoides is een botanische pelargonium met honderden dieprode bloemetjes.

P. 'Lord Bute' groeit recht omhoog en bloeit twee keer.

“Hoewel er meer dan 200 soorten pelargoniums zijn, zijn er zes hoofdtypes.”

leerde ik meer over de geurende soorten en al gauw sloot ik vrede met mijn innerlijke pelargonium zonder dat ik me belemmerd voelde door de herinnering aan de meer droefgeestige exemplaren uit mijn jeugd.

Hoewel er meer dan tweehonderd soorten pelargoniums zijn, zijn er zes hoofdtypes, elk met zijn eigen, heel specifieke variaties.

De zonale pelargoniums uit mijn jeugd zijn de vertrouwde perkplanten uit de kas met blaadjes als geopende waaiers, vaak met een bruine rand of bruin hart. De bloemen drommen samen in clusters boven aan lange stengels. Vooral de 'Deacon'-serie bloeit rijkelijk en 'Irene'-pelargoniums hebben vaak grotere bloemen en bladeren dan andere. Deze zijn allemaal afgeleid van de soort *Pelargonium zonale*, waar de term 'zonaal' vandaan komt. In zijn oorspronkelijke habitat verdraagt die vrij ruige omstandigheden, maar toch zijn zonale pelargoniums vrij gevoelige wezens

(vatbaar voor schimmel en roest) maar door hun exotische uiterlijk de moeite waard.

Je kunt ze opkweken uit zaad of stekken en ze behandelen als eenjarigen of vaste planten.

Unique-pelargoniums zijn heesterachtige planten met massa's bloemetjes en blad dat geurt als je het kneust. De variëteiten in deze groep stammen veelal uit de negentiende eeuw en bloeien lang.

Franse pelargoniums worden in Engeland Regal-pelargoniums genoemd. Ze behoren tot de vroegst bloeiende pelargoniums (vanaf begin zomer) en tot de kleurrijkste, met prachtige, warme tinten, zoals de diep wijnrode 'Springfield Black', de paarszwarte 'Lord Bute', de rozerode 'Dark Secret' en de schitterend paarsroze 'Dark Venus'. Met hun grote, opvallende bloemen hebben Franse pelargoniums veel water nodig.

Hanggeraniums zijn afgeleid van *P. peltatum*, en hebben weliswaar massa's kleine

Zorgen voor zomerpotten

Belangrijk is te zorgen voor de juiste potgrond. Mediterrane planten, zoals lavendel en pelargonium, doen het altijd beter met wat extra scherp zand door de potgrond. Grote potten bomvol bloemen die maandenlang fantastisch moeten bloeien, hebben potgrond met zelf-gemaakte compost nodig, en liefst ook wat bladaarde voor de wortels. Ze hebben ook regelmatig mest en water nodig. Het is altijd handig om een kraan op of in de buurt van een terras te hebben, en een paar gieters die klaarstaan.

Over het algemeen zijn pelargoniums niet moeilijk te kweken, en hoe harder je ze aanpakt, hoe beter ze bloeien. De meeste problemen met pelargoniums zijn eraan te wijten dat ze niet te weinig, maar te veel water krijgen. Ze zijn aangepast aan heel ruige, droge omstandigheden en hebben maar heel weinig water nodig, vooral 's winters. Laat de potgrond, ongeacht de tijd van het jaar, altijd helemaal droog worden tussen twee gietbeurten. Als de bladeren oranje en gele vlekjes krijgen, wijst dat erop dat je een tijd wat minder water moet geven.

Wil je een pelargonium snel laten groeien, verpot hem dan herhaaldelijk voordat hij gaat bloeien naar een iets grotere pot. Als je dat blijft doen, blijft hij hard doorgroeien tot zijn wortels bekneld raken. Heeft hij eenmaal de gewenste grootte, laat hem dan in zijn pot zitten. Naarmate de wortels minder ruimte hebben, zal hij uitbundig gaan bloeien. Is je plant daarentegen te groot en lomp geworden, dan kun je hem gewoon zo'n 30 centimeter vanaf de basis afsnijden om zo nieuwe groei en meer bloemen te stimuleren.

Zet zomerpotten tijdens vakanties in een diepe schaal in de schaduw.

Giet flink op de schotel, zodat de planten al het water kunnen opzuigen.

bloemen, maar hun echte troef is dat ze hangen en dus ideaal zijn voor hangmanden of voor bloembakken op een vensterbank of aan de muur.

Botanische pelargoniums vallen buiten de groep cultivars en zijn vaak sterker en minder opzichtig dan de hybriden die daarvan zijn afgeleid, maar ik vind ze vaak interessanter. Een van mijn favorieten is *P. sidoides*. Die heeft kleine, grijsgroene bladeren en bloemetjes met de kleur van dieprode wijn aan lange, ijle stengels.

Veel pelargoniums met geurend blad zijn ook geen cultivars, maar botanisch en ondanks hun soms onbeduidende bloemen heel erg de moeite waard vanwege hun haast tastbare geur. Als je eenmaal weet dat bij aanraking hun geur vrijkomt, kun je het niet meer laten tegen hun blad te strijken als je er langs loopt, en zo worden ze alleen maar aantrekkelijker. Ze verspreiden een scala aan geuren, van zoete roos tot citrus en kruiden, zoals de naar appel ruikende

“Pelargoniums met geurend blad zijn de moeite waard vanwege hun haast tastbare geur.”

P. odoratissimum, *P. fragrans*, met zijn frisse dennengeur (of, volgens sommige mensen, nootmuskaatgeur), pepermuntachtige *P. tomentosum* en de bekendste van allemaal, 'Mabel Grey', die naar citroen ruikt.

Tot slot heb je nog de Angel-pelargoniums, die zijn afgeleid van *P. crispum*. Deze zijn meestal wat compacter dan Franse pelargoniums en ze bloeien de hele zomer lang door.

Alle Angel-pelargoniums zien er zo'n beetje hetzelfde uit en zijn even aantrekkelijk. Maar er is één heel bijzondere: 'Sarah Don', gekweekt door Roger Jones van kwekerij Oakleigh in Hampshire, en vernoemd naar mijn vrouw Sarah. Deze pelargonium heeft goudkleurig, bont blad en licht- en donkerroze bloemen, en net als zijn naamgenoot is hij de perfectie zelve.

Water is belangrijk

Terracotta potten zijn poreus en moet je dus vaker water geven dan plastic potten. Dat lijkt misschien een reden om geen terracotta te gebruiken, maar voor planten die niet graag in drassige grond staan, is het een groot voordeel. Terracotta is dan ook ideaal voor pelargonium, lavendel, rozemarijn, laurier (eigenlijk de meeste mediterrane kruiden) en rotsplanten. Wat niet wil zeggen dat gieten niet nodig is of dat meer dan tweehonderd potten water geven niet tijdrovend is. Alle potten krijgen eenmaal per week flink water, maar niet allemaal tegelijk. Regenwater is voor allemaal beter dan kraanwater. Ik zie het bewust niet als een extra klus, maar als een kans om alle planten in potten eens goed te bekijken en te bewonderen.

VOLGENDE MAAND Monty kweekt Afrikaanse lelies op Longmeadow – ook in potten.

Late zomerbloeiers

Het is tijd om vaste planten die laat in de zomer bloeien en in de winter werden beschermd door hun groei van het vorige jaar, zoals schildpadbloem, te snoeien. Verwijder al het dode blad om ruimte te maken voor nieuwe groei die nu verschijnt en snoei sprietige stengels terug tot een gezonde uitloper. Neem in de zomer stekken voor het geval dat ze de winter niet overleven.

Jouw snoeimaand

Tuinbaas **Tom Brown** legt uit hoe je de klussen voor deze maand aanpakt, zoals het fatsoeneren en tegen een muur leiden van vorstgevoelige heesters.

In mei heerst er in de tuin een optimistische sfeer. Ik word zo blij als een kind bij de gedachte dat de kans op nachtvorst binnenkort verleden tijd is en we voorzichtig flamboyante, vorstgevoelige planten los durven laten in de tuin. We kunnen met meer zelfvertrouwen beginnen met het snoeien van vroegbloeiende of vorstgevoelige heesters, in de zekerheid dat een onverwacht bezoek van Koning Winter steeds onwaarschijnlijker wordt naarmate de maand voortschrijdt.

Een van de heesters die je tegen het ergste winterweer moet beschermen, maar die rond deze tijd uit zijn winterslaap begint te ontwaken, is *Abutilon* (Chinese lantaarn). Om buiten te overleven, heeft deze heester een zonnige, beschutte muur nodig, dus als je in een koudere regio woont, zou ik *Abutilon* in een pot houden, omdat je hem dan 's winters kunt verhuizen naar een plek waar hij beschermd is tegen het natte en koude weer.

Snoei deze planten nu ook

Snoei als eerste groenblijvende planten die winterschade vertonen, zoals verschroeid blad en dode groeischeuten. Door deze beschadigde delen weg te halen, geef je nieuwe uitlopers een kans.

CHOISYA TERNATA Wacht met snoeien tot nu (of na de laatste verwachte vorst) om te voorkomen dat uitlopers beschadigd raken.

LAURUS NOBILIS In vorm gesnoeide laurieren moeten er piekfijn uitzien, dus verwijder verschroeid blad en snoei ze naar wens in vorm.

PHORMIUM TENAX Verwijder oud, bruin blad vanaf de voet van de plant zodat nieuw, kleurig blad kan uitlopen.

ABELIA GRANDIFLORA Kan er na de winter gehavend uitzien. Verwijder zo'n 20 procent om de plant weer in vorm te brengen en te verjongen.

Nu niet snoeien

Snoei hybride thee- en floribundarozen bij voorkeur eind winter, begin lente.

Winterharde heesters die binnenkort bloeien, kun je nu beter niet snoeien, afgezien van dode en beschadigde takken, omdat je dan mogelijk bloemknoppen afknipt. Midzomer kan voor planten een stressvolle tijd zijn als er weinig regen valt, en uit snoeiwonden kunnen ze vocht verliezen, wat nog meer stress geeft. **Hybride thee- en floribundarozen** staan nu vol knoppen en die kunnen afsterven als je ze nu snoeit. **Lavatera arborea** ontwikkelt nu bloemknoppen voor later in de zomer en die moet je niet verwijderen. **Cotinus coggygria** is altijd gevoelig voor snoeien, vooral als hij vol in blad staat, wat kan leiden tot afsterven en minder bloemen.

Snoei heesters zoals forsythia na de bloei.

Tegen een muur geleide *Abutilon*

Abutilons zijn opvallende heesters die je tuin in de nazomer en herfst een exotisch tintje geven. Omdat ze vorstgevoelig zijn, kunnen ze 's winters schade oplopen door de kou en neerslag, en er aan het eind van de lente nogal haveloos uitzien. Als er bloemknoppen ontstaan en opengaan,

is dat een teken dat het sap begint te stromen, waardoor de plant snoeiwonden kan herstellen en nieuwe aanwas kan maken om zichzelf te versterken. Dat is het moment om stengels weg te halen die dood of beschadigd zijn of door naar elkaar of in de verkeerde richting groeien.

Abutilon houdt van zon en heeft mooie, geaderde klokvormige bloemen.

STAP VOOR STAP

1 Knip takjes met winterschade terug tot een gezonde knop. Als je de *Abutilon* langs een muur hebt geleid, knip dan ook uitlopers aan de voorkant die van de muur af groeien.

2 Creëer een waaivorm, met nadruk op horizontaal geleide stengels om zijscheuten en bloemen te stimuleren. Snoei bestaande zijscheuten terug tot een paar knoppen.

3 Bekijk de vorm van een afstandje. Het gaat bij snoeien niet alleen om timing en techniek, maar ook om esthetiek: het moet er mooi uitzien en de vorm moet in balans en symmetrisch zijn.

Tip

Ik heb nooit bij de scouting gezeten en ben geen ster in het leggen van knopen, maar als ik een klimplant moet vastmaken aan een steendraad, gebruik ik deze simpele aanpak. Leg een knoop om een horizontale draad met twee lange 'staarten'. Deze knoop blijft op zijn plaats en voorkomt dat de stengel tegen de draad schuurt. Bind de twee staarten met een dubbele knoop losjes rond de stengel, zodat die flink kan groeien. Maak het netjes af door het teveel aan touw af te knippen.

Maak touw vast aan de steendraad voordat je een stengel aanbindt.

Snoei zo ook

Licht-vorstgevoelige heesters, zoals *Fremontodendron* 'California Glory', *Abutilon megapotamicum*, *Clianthus puniceus*, *Hardenbergia violacea*, *Plumbago auriculata*, kun je ook op deze manier snoeien. Verwijder eind voorjaar, begin zomer stengels met winterschade en snoei stengels terug die van de muur of schutting af groeien en breng de plant meteen in vorm, om te bepalen hoe hij de komende zomer zal groeien.

Abutilon

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Bloei												
Snoeien												

VOLGENDE MAAND Frances Tophill laat zien hoe je rode ribes snoeit.

Euro-Serre

Buiten-gewoon praktisch met Petra D'hoey

Petra D'hoey bracht haar jeugd door in de perenboomgaard van haar ouders in Verrebroek, België. Nu woont en tuiniert ze samen met haar eigen gezin en haar vader op dezelfde plek. De serre speelt een glansrol in hun dagelijks leven en Petra leert er elke dag iets nieuws.

Op de schappen staan kruiden en bollen in potten.

Genieten van de zonsondergang.

Over Euro-Serre

Euro-Serre is al meer dan 40 jaar de expert in het bouwen van hobbyserres en tuinkamers. In het ruime assortiment aluminium serres en tuinkamers is er voor iedereen de juiste kas te vinden. Ook kun je er terecht voor advies op maat en professionele plaatsing. De serres van Euro-Serre worden uitsluitend lokaal geproduceerd met behulp van energie uit zonnepanelen. De grondstoffen zijn circulair, waardoor de afvalstromen voor 95% recyclebaar zijn. Ook de poedercoating is milieuvriendelijk. Hierdoor is een kas van Euro-Serre een duurzame keuze.

Euro-Serre heeft verdelers in België en Nederland.
www.euroserre.com

“Welke vreugde brengt ons de serre? De dag verwerken, stilte, een prachtig zicht, loslaten en opladen – en dat allemaal met een zonsopgang en een mooie zonsondergang.”

Veel van haar moestuin-gewassen kweekt Petra D'hoey uitsluitend in haar serre. “We wonen op de boerenbuiten,” legt ze uit, “dus er zijn heel veel konijnen die ook graag een hapje lusten van onze oogst. We hebben sla-plantjes in zaaiakken geplant en op het schap hebben we kruiden geplaatst. In de vollegrond staan bloemkool, kruiden, savooikool, andijvie, lente-ui en venkel.” Elk gewas biedt weer zijn eigen mogelijkheden in de kas: sla groeit bijvoorbeeld prima in een bak of pot, en lente-ui kun je goed tussen gewassen door planten om je ruimte optimaal te benutten. “Ik ben geen topmoestuinier,” zegt Petra, “maar het geeft me wel voldoening en plezier. Ik krijg veel tips van mijn papa over fruitteelt en de moestuin.” Ook tijdens het tuinieren zelf leert ze: “Soms zijn het hele simpele

dingen, zoals dat ik van sommige soorten maar één plant had en me later realiseerde dat je toch echt twee planten nodig hebt voor de bevruchting. Daar houd je dan rekening mee.”

Lessen van de bloemen

Een van de planten die Petra het liefst kweekt in de serre, is de dahlia. “Het begon met een gekregen zakje dahliaknollen. Dat was een groot succes!” Voor Petra is het een uitkomst om de dahlia's voor te kunnen planten in de kas. Zo hoeft ze zich geen zorgen te maken over vrieskou of het per ongeluk verwijderen van dahliaplantjes tijdens het wieden van onkruid. Toen eerdere bloemexperimenten mislukten na het uitplanten, was Petra erg boos op zichzelf, maar toen besefte ze: “Eigenlijk is die moeite nooit voor niets geweest. Ik had

ervan genoten om dit te doen en gelukkig vond ik achteraf het plezier weer terug. In boeken lijken tuinen soms zo perfect, maar dat is vaak niet hoe het in het echt gaat.”

Een plek voor het hele gezin

De kas staat in een perenboomgaard, waardoor het gezin zowel op lekkernijen uit de serre als uit de boomgaard kan rekenen. “Mijn man en ik bouwden ons huis in de boomgaard waar ik heel mijn kindertijd had doorgebracht. Een droom die uitkwam”, vertelt Petra. “Ik heb mijn hele jeugd hier doorgebracht, zwoegend tussen de perenbomen of dromerig op mijn picknickdecken tot het weer tijd was om naar huis te gaan.” Nu tuiniert Petra samen met haar vader en haar gezin. “Ook de nieuwsgierigheid bij de kinderen

was gewekt. Dat was nog de grootste stimulans om een serre aan te schaffen”, legt ze uit. De komst van de serre was een verademing voor het hele gezin. “Welke vreugde brengt ons de serre? De dag verwerken, stilte, een prachtig zicht, loslaten en opladen, en dat allemaal met een zonsopgang en een mooie zonsondergang. Meer heb je niet nodig.”

Buiten de serre scharrelen de kippen rond.

Deze maand stellen we aan je voor:

Salsola soda (agretti)

Als je op zoek bent naar een ongewone plant die je maaltijd een hartig accent geeft, dan is agretti (monniksbaard) wat je zoekt: een mediterrane groente die helemaal in is.

De plant *Salsola soda* heeft verschillende gewone namen, zoals monniksbaard, agretti, loogkruid of Italiaanse zeekraal. Met zeewier heeft dit plantje echter helemaal niets gemeen. Maar welke naam je ook kiest, dit heerlijke gastronomische plantje, dat inmiddels populair is bij chef-koks, mag niet ontbreken in je moestuin.

Het is een ongewone, eetbare vetplant met naaldvormige bladeren die de aandacht trekt waar hij ook maar in de tuin staat. Monniksbaard is een kustplant die goed tegen zout kan, maar gelukkig niet per se in zout water hoeft te staan. Hij geeft een zoutige, hartige bite aan salades, vooral als je hem rauw als jonge plant eet.

Je kunt bosjes monniksbaard oogsten als pluksla. Het lekkerst is het als de blaadjes net rijp zijn, je ze kort stoomt of kookt en er dan wat olijfolie en een flinke hoeveelheid citroensap overheen sprenkelt; hoe eenvoudiger, hoe beter. Het is heerlijk als bijgerecht bij zeevruchten of door licht op smaak gebrachte pasta gespateld.

Monniksbaard is een berucht slechte kiemer: slechts 20 procent van het zaad ontkiemt. Zaai in zaai bakken of modules, of buiten in voorbereide grond. Door het zaad te weken voor je het zaait, is de kans groter dat het ontkiemt. De zaailingen hebben naaldachtige blaadjes die doen denken aan rozemarijn. Hun wortels stellen niet veel voor, maar ze zijn makkelijk te verspenen of te verpotten. Geef de plant uiteindelijk een warm plekje in de moestuin.

Sterke planten kunnen 30 cm uit elkaar worden gezet. Als de plant eenmaal is aangeslagen, kun je de hoofdstengel wegnippen. Monniksbaard groeit uit tot een overvloedige wirwar van malse blaadjes die je de hele zomer kunt afknippen. Later in het groeiseizoen wordt hij vaak wat houtig, maar dat is pas ver in de herfst.

Houd het plantbed tijdens de groei continu onkruidvrij en verwijder ook eventueel het gras dat ertussen groeit. Je wilt namelijk voorkomen dat je naast de agretti ook het gras oogst en in de keuken gebruikt.

Waarom monniksbaard kweken?

- Heerlijk door salades, pasta en zeevruchten.
- Je kunt er de hele zomer tot in de herfst van blijven oogsten.
- Een ongewone groente, die altijd gespreksstof oplevert.

Zo zaai je agretti

Vul een zaai bak of modules met turfvrrije potgrond. Tik tegen de bak om luchtbelllen te verwijderen en druk de potgrond zo nodig aan zodat het oppervlak egaal is.

Verdeel de zaden gelijkmatig over de potgrond en druk ze licht aan, maar bedek ze niet, want ze hebben licht nodig om te ontkiemen. Steek een label in de potgrond met de naam en de zaaidatum.

Geef ruim water en zet de bak op een vochtige, warme plek bij 5-15°C. Monniksbaard ontkiemt grillig, na een dag of 21. Wees dus geduldig. Verspeen zaailingen als de naaldachtige blaadjes zich beginnen te vormen.

Jos: Ik moet bekennen dat ik nog niet eerder van agretti had gehoord, maar hij verdient zeker een plaatsje in mijn kruiden-tuin bij de keukendeur.

O.a te koop bij:

- vreeken.nl
- tuinjoop.com
- magicgardenseeds.de

Wat plant jij anders?

Stuur ons foto's van welke 'andere' plant jij kweekt. Het kan een zeldzame parel zijn of gewoon eentje die nieuw en anders is voor jou. Deel die op socials met de hashtag #plantanders of in de opmerkingen bij onze berichten over bijzondere planten. Je kunt ze ook sturen naar redactie@gardenersworldmagazine.nl o.v.v. 'Plant anders'.

**Doe
mee met
plant
anders!**

Vaste planten sterven elke herfst af, maar komen elke zomer groter en beter terug.

“Deze harde werkers vullen je tuin met kleur, nectar voor bestuivers, geur en weelderig groen.”

Bloemen voor de toekomst

Eenmaal in de grond worden vaste planten elk jaar sterker, en hun verzorging is een fluitje van een cent. **Frances Tophill** geeft tips.

Weinig dingen geven zoveel voldoening als een tuin vol vaste planten. Deze harde werkers zijn makkelijk te kweken en te verzorgen (meestal is één keer terugknippen per jaar genoeg) en vullen je tuin met kleur, nectar voor bestuivers, geur en weelderig groen dat elk jaar terugkomt en meer wordt.

Ze zijn ook veel milieuvriendelijker dan eenjarig perkgoed dat je steeds opnieuw moet planten. Opeenvolgende kleur bereik je door vaste planten te gebruiken die in verschillende maanden bloeien, en zaadhoofden en stengels (allebei goed voor de biodiversiteit in de tuin) geven structuur in de winter.

Vaste planten verzorgen

De bloemen die we vaste planten noemen, overleven meestal de winter als ondergrondse wortels en opslagorganen. Hun bladeren, stengels en bloemen sterven in de herfst af. Ze vallen om naar de grond of blijven 's winters staan als uitgedroogde skeletten (wat heel mooi kan zijn). Met een paar simpele, praktische maatregelen zijn ze elk jaar op hun best.

▼ Beplanting

De beste tijd om te planten is het voor- of najaar, als het zacht weer is, de bodem warm is en de kans op regen (essentieel voor pas geplante planten) groot is. Maar omdat het voorjaar de afgelopen jaren vaak heel droog

was, neig ik nu naar het nattere najaar als ik iets plant.

Zorg dat de grond op gelijke hoogte is met het punt waar de wortels en de stengels bij elkaar komen. Dit heet de wortelhals.

► Mulchen en bemesten

Vaste planten hebben meestal veel minder voeding nodig dan eenjarige, maar kunnen op den duur gestrest raken doordat ze de voedingsstoffen in de grond uitputten, vooral als ze veel groter zijn geworden dan toen je ze plantte.

Een mulch van organisch materiaal, zoals compost of goed verteerde stalmest, onderdrukt onkruid, helpt de bodem vocht vast te houden en voegt belangrijke voedingsstoffen toe. Je kunt het beste elke winter of lente 5-6 cm rond je vaste planten aanbrengen.

▼ Stengels en bladeren steunen

Plantensteunen zijn cruciaal voor jonge uitlopers in de lente en voordat de planten beginnen om te vallen. En ze zorgen dat je tuin de hele zomer en herfst netjes blijft. Vaak is het genoeg als je een bamboestok in de grond steekt,

maar ik raad je aan hoepels of andere steunen te gebruiken waar planten doorheen kunnen groeien. Het helpt ook als je je border slim inricht, met sterke planten als steun naast planten die makkelijk omvallen.

▲ De 'Chelsea Chop'

Aan het eind van de lente (rond de tijd dat de Chelsea Flower Show plaatsvindt) kun je late zomerbloeiers met een derde terugsnijden. Dat doet twee dingen: de stengels vertakken zodat de plant voller wordt en de

plant valt later minder gauw om. De plant bloeit hierdoor wat later en vaak met kleinere, maar meer bloemen, wat ook weer de kans verkleint dat stengels aan het eind van de zomer gaan hangen.

▲ Koppen

Als je uitgebloeide bloemen weghaalt, stimuleert dat nieuwe bloei. Net als bij dieren worden processen in planten geregeld door hormonen. Als de bloemen van een plant zijn bestoven, komt de zaadvorming op gang. Door dat proces te onderbreken, houdt je de plant langer in de bloeistand. Maar laat planten later in het jaar wel wat zaadhoofden maken, als voedsel voor vogels of om het zaad vroeg in de herfst te oogsten.

▲ Vermeerderen uit zaad

Zaadjes oogsten is een ontzettend leuke manier om je planten te vermeerderen. Zaad van open (op natuurlijke manier) bestoven bloemen kan aangepaste genen hebben waardoor ze het extra goed doen in je tuin. Oogst de zaden op een

▼ Vermeerderen door delen

Een van de makkelijkste manieren om meer vaste planten te maken, is delen. Je graaft de plant uit de border en haalt de wortelkluiten uit elkaar. Zoals altijd wanneer je de wortels verstoort, is de lente of de herfst hiervoor de beste tijd, als de

plant niet in volle groei is, maar het nog warm genoeg is voor de wortels om snel te herstellen. Zet de kleinere kluiten met wat tussenruimte terug in de grond en geef goed water. Ze zullen kale grond al gauw bedekken en worden ook sterker door het delen.

▲ Wieden

Dit kan ingewikkeld zijn in een border met vaste planten, vooral als die overwoekerd wordt door lastpakken als haagwinde of zevenblad. In dat geval kun je het beste al je vaste planten in de herfst of lente opgraven en dan elk stukje onkruid wieden. Verwijder dan ook eventueel onkruid tussen de wortels van je planten voordat je ze weer in de border zet. Maar in het algemeen geldt: wied onkruid door het uit te trekken of te schoffelen voor het groot wordt.

▼ Terugknippen

Doe dit in twee fasen: snoei in de herfst stengels terug die over de grond hangen, tot pulp zijn geworden en andere planten dreigen te verstikken, en snoei in de late winter/vroege lente de

rest van de groei van vorig jaar, voordat de nieuwe uitlopers verschijnen. Stengels die in de winter blijven staan, vormen een habitat voor tuindieren en geven structuur aan de border.

Makkelijke planten voor in je vasteplantenborder

Je kunt kiezen uit talloze verschillende vaste planten, maar bepaalde plantenfamilies doen het wel heel goed. Ik heb dus een paar favorieten uitgekozen met uiteenlopende bloemkleuren en vormen.

Agastache 'Purple Haze' (dropplant).

▲ De lipbloemenfamilie (*Lamiaceae*)

Deze groep omvat veel planten met niet alleen mooie bloemen, maar ook geurend blad. Tal van planten waar bestuivers dol op zijn, behoren tot deze groep, zoals rozemarijn, tijm, hysop, lavendel, salvia en oregano.

Anthemis tinctoria 'E.C. Buxton' (gele kamille).

▲ De composietenfamilie (*Asteraceae*)

Tot deze enorme familie behoren dahlia, zonnehoe, rudbeckia, zonneroosje, schubkamille en vele andere. Elk bloemhoofd bestaat uit massa's kleine bloemetjes, die samen vaak één grote bloem lijken.

Eryngium x zabelii 'Big Blue' (kruisdistel).

▲ De schermbloemenfamilie (*Apiaceae*)

Dit is een complexe familie, waartoe eetbare gewassen zoals wortelen, engelwortel en venkel behoren (die ook mooie bloemen en bladeren hebben), maar ook prachtige sierbloemen zoals kruisdistel en Zeeuws knoopte.

Verbena bonariensis (ijzerhard).

▲ De ijzerhardfamilie (*Verbenaceae*)

Ik ben dol op ijzerhard, vooral op *Verbena bonariensis* en *V. officinalis*. In een border zijn de hoge stengels met lichtpaarse bloemen die zichzelf uitzaaien van onschatbare waarde.

Twée seizoenen in één pot

Vier eenvoudige ideeën voor potten die mooi zijn van de lente tot de zomer.

De lente is de tijd om je tuin nieuw leven in te blazen, maar dat betekent niet dat je veel ruimte nodig hebt: veel van je favorieten doen het prima in een pot.

De volgende vier potten maken gebruik van schaduwminnende planten, wintergroene planten met mooie kleuren of texturen, overhangende planten en opvallende bloemen. Er is voor elk wat wils.

Decoratief op tafel

Een lage schaal van terracotta is een elegante basis voor een pot met donker blad en zachtroze en witte bloemen voor op tafel.

Zet de *Tiarella* (schuimbloem) in het midden, zodat je de pot van alle kanten kunt bekijken. Het heldergroene blad vormt een mooi kraagje waaruit hoge stengels met luchtige, witte bloempjes oprijzen, die de blik omhoog leiden. Voeg rondom gelijkmatig *Heuchera* 'Plum Pudding' met zijn zilveren glans en de matbruine *H. 'Binoche'* toe.

Drapeer polletjes *Begonia* 'Waterfall Encanto White' en *Fuchsia* 'Miss California' over de rand. De fuchsia's zijn prachtig met

hun lichtgroene knoppen, zachtroze bloemen en kelkblaadjes en lange meeldraden. Ze zijn (net als de *begonia*'s) vorstgevoelig, dus bescherm ze tot het niet meer vriest. Zet de pot in de halfschaduw.

Wij gebruikten

- 1 *Fuchsia* 'Miss California'
- 2 *Heuchera* 'Plum Pudding'
- 3 *Tiarella* 'Spring Symphony'
- 4 *Heuchera* 'Binoche'
- 5 *Begonia* 'Waterfall Encanto White'
- 6 Lage terracotta schaal

Klassieke cottage-tuin in een pot

Maak met een mix van schaduw-minnende planten een cottage garden in een bak voor in de halfschaduw naast een deur of muur.

Het paarsroze vingerhoedskruid achteraan zorgt met zijn aren voor hoogte. Hij is ook favoriet bij hommels, zoals de akkerhommel met zijn lange tong. Lievevrouwebedstro voegt een contrast toe van felgroene, stervormige, geurige bladkransen en tere, witte bloemetjes. Zet ze dicht tussen paarsblauwe vergeet-me-nietjes en wat overhangende klimop en klaar is je natuurlijke cottagepot.

De klassieke vierkante houten bak is aantrekkelijk om te zien en je kunt hem in een bijpassende kleur verven. Zet de bak in de schaduw of halfschaduw en geef goed water, vooral als het warm is.

Wij gebruikten:

- 1 Bosvergeet-me-nietjes (*Myosotis sylvatica*)
- 2 Vingerhoedskruid 'Pink Panther'
- 3 Lievevrouwebedstro (*Galium odoratum*)
- 4 Gewone klimop (*Hedera helix*)
- 5 Klassieke plantenbak

TIPS

Wikkel klimopstengels om elkaar heen.

Scheur planten in meerdere stukken.

Een chique entree

Een hoge zinken ton of vintage bak is een stijlvolle aanvulling in je tuin die hoogte geeft, zonder dat je je te buiten hoeft te gaan aan opzichtige planten. In deze combinatie staan laaggroeiende, kruipende of licht overhangende schaduwminnende planten centraal, maar het effect is er niet minder om.

Uiteindelijk draait het om balans en contrasten: bonte klimop waarin de zilveren tinten van de ton terugkomen, contrasten

in textuur door de ovale blaadjes van de *Muehlenbeckia complexa* en zwoel paarse accenten van maagdenpalm en jacobsladder (*Polemonium yezoense* 'Bressingham Purple').

Dit is een grote pot, dus zet hem op zijn plek voor je hem met turfvrije potgrond vult. Je kunt ook een valse bodem toevoegen. De planten zijn ongeveer even hoog, dus maak eerst een paar 'proefschikkingen' voor je ze plant.

Wij gebruikten:

- 1 Gewone klimop (*Hedera helix*)
- 2 Bonte Algerijnse klimop (*H. algeriensis* 'Gloire de Marengo')
- 3 *Polemonium yezoense* 'Bressingham Purple'
- 4 *Vinca minor* 'Atropurpurea'
- 5 *Muehlenbeckia complexa*
- 6 Tweedehands zinken bak

Lentegroen

Gerecycled materiaal gebruiken, bijvoorbeeld een houten appelkrat, is een mooie manier om voor weinig geld een lentepot te maken. Dit ontwerp werkt ook goed als je meerdere potten maakt voor op het terras of om een tuin in stukken te breken. Bekleed voor het planten wel de binnenkant van het krat, anders gaat het rotten door het contact met de vochtige potgrond.

De ster van deze show is *Euonymus japonicus* 'Extravaganza', een wintergroene heester met in de lente witte

uitlopers die gaandeweg donkergroen worden. Het is een ideale plant voor in potten, die tegen schaduw en droge grond kan en goed samengaat met bonte klimop, goudgroene *Carex oshimensis* 'Evergold', *Heucherella* 'Tapestry' met zijn donkere nerven en tere roze bloemen, en de witte klokjes van het zoetgeurende lelietje-van-dalen.

Door dit alles heen steken opvallende plukjes witte begonia. Let op: voeg de begonia's pas toe als er geen vorst meer wordt verwacht.

Wij gebruikten

- 1 Bonte klimop (*Hedera helix* 'Glacier')
- 2 *Heucherella* 'Tapestry'
- 3 *Carex oshimensis* 'Evergold'
- 4 Lelietje-van-dalen (*Convallaria majalis*)
- 5 *Euonymus japonicus* 'Extravaganza'
- 6 Groene klaverzuring (*Oxalis regnellii*)
- 7 Witte begonia
- 8 Houten appelkrat

Vraag het Anne

Heb jij prangende tuin vragen voor Anne? Stel ze via redactie@gardenersworldmagazine.nl o.v.v. *Vraag het Anne*. Het is heel fijn als je ook een foto mee kunt sturen.

Plant pootaardappels in een kweekzak.

V Ha Anne, ik heb aardappels gekocht om te poten. Ik hoorde iets over ze voortrekken en ook dat je ze in zakken kan kweken. Heb jij daar goede ervaring mee? Want ik kon alleen een kilo pootaardappels kopen en als ik naar mijn moestuin kijk en alle plannen die ik nog meer heb, is dat een beetje veel, hahaha!

LIEFS! MAARTEN

A Hallo Maarten, je kan pootaardappels inderdaad een beetje voortrekken, ook wel voorkiemen genoemd, door ze op een lichte, koele plaats te leggen. Bij een raam uit de buurt van een verwarming of kachel werkt bijvoorbeeld uitstekend. De aardappels hebben als je goed kijkt een soort groeiogen. Van daaruit gaan ze groeischeuten maken die ervoor zorgen dat je straks sneller en vaak ook wat meer kan oogsten. Het is de bedoeling dat die scheuten kort en stevig groeien. Slungelige groei werkt vaak averechts en krijg je wanneer ze te warm, en/of te donker liggen. Aardappels kweken

in kweekzakken is een uitstekend idee en ik doe dat graag. In een kweekzak doe je een laag turfvrrije potgrond of compost, zo'n 15 cm is al genoeg. Leg de pootaardappels erop en bedek met aarde. Wanneer de planten beginnen te groeien, kan je makkelijk 'aanaarden' door potgrond of compost toe te voegen tot alleen de toppen van de planten zichtbaar zijn. Dit blijf je doen tot de zak helemaal vol aarde zit. Dit betekent dat er aardappels gaan groeien door de hele zak heen, in plaats van alleen onderin. Succes!

LIEFS, ANNE

V Ha Anne, ik zie in de tuin van Monty altijd van die lage appel-boompjes. Hij heeft ze in de moestuin staan en ze zijn laag genoeg om nog bij de moestuinbedden te kunnen. Ik kan die nergens vinden in Nederland noch België! Ik wil ze al jaren, dus ik dacht: ik ga het eens aan Anne vragen, wellicht weet zij het!

LIEVE GROET VAN MARGIET

A Ha Margriet, deze vraag krijg ik heel vaak, en ik ben blij het antwoord te hebben voor je! De boompjes die je bedoelt, worden in Engeland 'step-over tree' genoemd. In Nederland heeft fruitboomkwekerij StadsBomerij ze. Johan Smits is de kweker, die niet alleen step-over-leifruit verkoopt, maar eigenlijk alle hebbertig makende leiboompjes die je je maar bedenken kunt. Tip: spreek met jezelf een budget af voor je naar zijn kwekerij gaat, want je hand op de knip houden is hier lastig ...

LIEFS, ANNE

Step-over-appelboompjes op Longmeadow.

FOTO'S: MARSHA ARNOLD

V Hoi Anne, ik zag in jouw kas een hele mooie plant staan. Een soort vetplant in een mooie rozetvorm. Welke plant is dit, en heb je tips om deze te vermeerderen? Ik ben zo iemand die één plant koopt en ze meteen doorsteekt en zaait. Een krenterige tuinier dus, haha!

GROET! VIVIENNE

A Ha Vivienne, groot gelijk heb je! Gratis planten maken is toch de leukste truc van de tuinier. Ik vermoed dat je het hebt over de *Aeonium*. Deze vetplant vormt inderdaad prachtige rozetten. Het leuke is dat het daarom lijkt alsof je altijd bloemen je heen hebt, ook hartje winter. Ik had een enkele plant waar mijn hond Nova per ongeluk korte metten mee maakte. Ze stootte de pot om, waarna de plant in stukjes uit elkaar viel. Ze zijn namelijk erg broos. Ik besloot er het beste van te ma-

ken en de gesneuvelde plant als een serie stekjes te zien. Bij vetplanten laat je de stekken eerst drogen, in plaats van ze direct in de grond te steken. Zodra ze droog zijn, steek je ze in een voedselarme, droge grond, die je zelden water geeft. Ik maakte een mengsel van 80% zandbakzand (dit draineert goed en had ik voorhanden) en 20% potgrond. Inmiddels zijn de stekken aangeslagen en staan ze tevreden in de kas. Succes!

GROET! ANNE

“Gratis planten maken is de leukste truc van de tuinier.”

V Hallo Anne, ik ben heel benieuwd naar het kweken van engelentrompet. Ik heb een tuinvriendin die zegt dat ik zo een stek mag nemen van haar plant, maar ik vind dat een beetje spannend. Gaat dat makkelijk? Ik wil haar plant niet verpesten door mijn stek en wil het ook graag goed doen. Heb jij tips?

LIEFS, MARIEKE

A Ha Marieke, deze heerlijk geurende plant is een aanwinst voor op je terras, dus wat een goed idee om die te vermeerderen! Stekken van engelentrompet (*Brugmansia*) kan je inderdaad wel makkelijk nemen, maar ik snap dat je dit spannend vindt. Persoonlijk doe ik dit door met een vlijmscherpe schaar een scheut af te knippen van tussen de 15 en 20 cm. Die zet ik direct in goed drainerende potgrond. Je

zou bijvoorbeeld een klein beetje perliet kunnen toevoegen. Laat de grond niet uitdrogen, maar geef pas echt goed water wanneer je nieuwe groei ziet verschijnen. Dit betekent dat de plant geworteld is. Je kan de stek ook in water zetten en pas oppotten wanneer je wortels ziet, als je dit lastig vindt om in te schatten. *Brugmansia* is gulzig: licht, voeding en vooral warmte zijn belangrijk. Zodra de stek goed geworteld is in het potje en verhuisd is naar een grotere pot, zou ik starten met voeding geven. In eerste instantie bijvoorbeeld zeewiervoeding. Zodra de plant een aardig formaat heeft, zou ik overstappen op een smeewortel of andere kaliumrijke voeding, zoals biologische tomatenvoeding. Zet de pot buiten wanneer er geen vorst meer wordt verwacht en haal hem naar binnen om te overwinteren. Het is altijd slim om jouw exemplaar straks ook weer te stekken; mocht de moederplant de winter niet goed doorkomen, dan heb je altijd nog iets achter de hand. Als laatste is het wel belangrijk te weten dat het hier gaat om een flink giftige plant. Kijk dus uit met huisdieren en kinderen. Succes!

LIEFS, ANNE

V Beste Anne, sinds een maand heb ik een egelhuis met egel. Deze voer ik 's avonds tegen 18.00 uur met kattenvoer en soms fruit. Hoe voorkom ik dat hij 'lui' wordt en niet meer zelf voedsel gaat zoeken, maar wacht tot ik hem voer?

GROET, PETER

A Ha Peter, wat een leuke vraag en wat geweldig dat je een egel in jouw tuin hebt. Een luie egel ontstaat niet zo snel, aangezien egels een gevarieerd dieet naleven. Dat ze bij jou wat komen halen, betekent niet dat ze dat niet zullen aanvullen met wormen, slakken, pissebedden en misschien zelfs een kuikentje, kikker of muis hier en daar. Dat zit in de natuur van deze (roof)beestjes. Aangezien je te maken hebt met een bedreigde diersoort in jouw tuin, zou ik vooral lekker blijven bijvoeren. Dit kan al snel een gunstig domino-effect hebben en ervoor zorgen dat 'jouw' sterke, doorvoede egel een nestje krijgt of veroorzaakt. Kattenbrokjes en schoon drinkwater kunnen egels echt helpen om een gezonde basis te leggen; aangezien er steeds minder leefruimte voor ze overblijft, is er ook minder eten. Ik zou dus zeggen: ga zo door! En geniet van het stekelige gezelschap!

LIEFS, ANNE

“Een luie egel ontstaat niet zo snel, aangezien egels een gevarieerd dieet naleven.”

Deze egel geniet van een fijn maaltje.

Schuim in de vijver kan verschillende oorzaken hebben.

V Dag Anne, op bijgaande foto kun je mijn probleem zien. Er zitten vissen in de vijver die ik nooit voer. Hoe krijg ik deze bellenblazen weg?

VRIENDELIJKE GROETEN, HENNIE

A Dag Hennie, er kan een teveel aan eiwitten en afvalstoffen in het water zitten, die samen met de beweging van het water door een pompje of fonteintje, zorgen voor schuim. Door de aanwezigheid van vissen, die ook hun behoefte moeten doen, kan er in verder helder water toch een disbalans komen. Mijn advies zou zijn om zuurstofplanten toe te voegen, zoals bijvoorbeeld fijn hoornblad. Deze kan goed tegen voedselrijk water. Het handige aan deze plant is dat deze een stof afgeeft aan het water, waardoor wier en algen minder goed groeien. Het zogeheten 'allelopatisch effect'. Zo blijft de vijver helder en kan je de vissen blijven zien. Succes!

HARTELIJKE GROET, ANNE

Wisteria (blauwereg) in de tuin van Saskia.

V Hoi Anne, sinds augustus doet mijn *Wisteria* het niet goed. Hij leek te verwelken. Nu zijn er al voornamelijk dode takken. Aan de basis van de *Wisteria* voelde de 'stam' zacht en sponsachtig. De bast ging er eenvoudig af en eronder zaten kleine wormpjes. Wat is er met de *Wisteria* gebeurd? Hij staat in een verhoogde bak, water loopt er makkelijk uit weg. Ik lees dat *Wisteria* weinig ziektes kent. Is dit pech, verwelkingsziekte, gaan rotten en daarna wormpjes of andersom? Kan ik er een nieuwe *Wisteria* planten of beter een tijdje niets?

GROETJES, SASKIA

A Ha Saskia, hé wat vervelend voor je. Ik vermoed dat er eerst rotte plekken ontstonden, waarna de wormpjes hun intrek namen. Bij sommige planten is ouderdom een oorzaak voor problemen. We vergeten weleens dat ook planten niet eindelijk leven. Nu lijkt me dat hier niet het probleem te zijn, aangezien juist de *Wisteria* soms wel honderd jaar oud kan worden. Na zo'n nat jaar als 2024 zou mijn vraag inderdaad zijn of de afwatering wel goed is. Ik krijg momenteel heel veel vragen en meldingen over planten die na het afgelopen jaar het loodje hebben gelegd. Nu lees ik dat de

afwatering goed is door het verhoogde bed waar de *Wisteria* in staat. Het kan zijn dat de plant – met zijn grote groeikracht – met zijn wortelstelsel ergens op gestuit is en niet verder kan groeien. Wellicht zit er bestrating onder de bak, leidingen of een oude fundering. Een plant kan verzwakt raken wanneer de wortels niet verder kunnen, en het kan ook zo zijn dat er dieper onder de grond een plek is waar vocht niet weg kan. Ik zou na het verwijderen van de plant eens goed op onderzoek uitgaan in de bodem, om problemen in de toekomst te vermijden. Heel veel succes! LIEFS, ANNE

V Ha Anne, mijn sinaasappel-boompje maakte begin dit jaar keurig nieuwe blaadjes én vruchtjes, maar opeens ging het mis en zaten er plakkerige bruine bultjes op en heb ik 'm naar buiten verbannen, in de hoop dat er een beestje langskomt dat hier een eind aan maakt. Tot nu toe gaat het helaas steeds slechter en vrees ik dat hij binnenkort enkele reis groenbak gaat. Maar wie weet is er nog hoop en hebben jullie een oplossing!

GROET, LUCIE

A Beste Lucie, ik hoop dat het boompje niet al in de groenbak beland is! Ik vermoed dat het hier gaat om schildluis. Dit lijken bultjes en ze zitten heel stevig vast, maar het zijn in feite luisjes. Probeer er eens een los te krabben, dan weet je het zeker. Je kan schildluizen prima verwijderen met een sopje van lauw water met groene zeep en een sponsje. Laten ze nog niet los, dan kan je dit met een watje en pure alcohol aanpakken. Zijn het er heel veel, dan is het uitzetten van rooftripsen of kevers (online te koop) ook een optie. Schildluizen gedijen goed in droge ruimtes, dus zodra de sinaasappel na de laatste vorst buiten kan staan, zou het snel kunnen bijtrekken. Mocht je jouw boompje tijdens vorst buiten hebben laten staan, dan kan dat de reden zijn dat het nu wat slechter gaat. Ik zou hem nog even vorstvrij houden en hem, na hem behandeld te hebben, wat terugsnoeien om hem vervolgens met zorg af te harden. Succes!

HARTELIJKE GROET, ANNE

De sinaasappelboom is gevoelig voor schildluis.

V Dag Anne, tot mijn schrik zag ik vanmiddag schimmel op de stam van een vlinderstruik in de tuin. De struik staat er al jaren en heeft nog nooit problemen gehad. In mijn voorraad plantenvoeding enz. heb ik maar een schimmelwerend middel, Solabiol Microsulfo, en daarmee heb ik de aangedane plekken bespoten. Heb ik goed gehandeld of juist helemaal niet? Je reactie wacht ik met veel belangstelling af. Alvast dank!

GROET, LOES

A Ha Loes, schimmels kunnen erg nuttig zijn in de tuin. Sterker nog, symbiotische relaties met schimmels maken de tuin sterker en gezonder. Schimmels zijn ook de opruimploeg van de natuur. Oud hout of blad wordt door schimmels omgezet in compost of vermolmd hout waar talloze diertjes in kunnen leven. Ik snap dat je schrok van schimmel op de stam van jouw vlinderstruik, maar zolang de stam stevig voelt en de struik verder gezond is, zou ik me daar geen zorgen om maken. Het middel dat je gebruikte is een spuitzwavel. Dat

Een vlinderstruik stevig terugsnoeien resulteert in een rijke bloei.

weet inderdaad schimmels, maar ik zou er persoonlijk voorzichtig mee omspringen, omdat het de balans in de tuin kan verstoren. Het fijne aan een vlinderstruik, is dat je ze enorm laag kan terugsnoeien waarna ze weer mooi uitlopen. Sterker nog, vlinderstruiken bloeien op nieuw hout, dus stevig

snoeien resulteert juist in een rijke bloei. Ik zou dit jaar afwachten, en de plant in de gaten houden. Volgend jaar maart kan je de oudste takken terugzagen tot waar je ziet dat er nieuwe groei is. Zo verjong je de plant en ben je ook meteen van de schimmels af. Zet 'm op! HARTELIJKE GROET, ANNE

Dé oer-Hollandse schutting

Een sieraad voor uw tuin

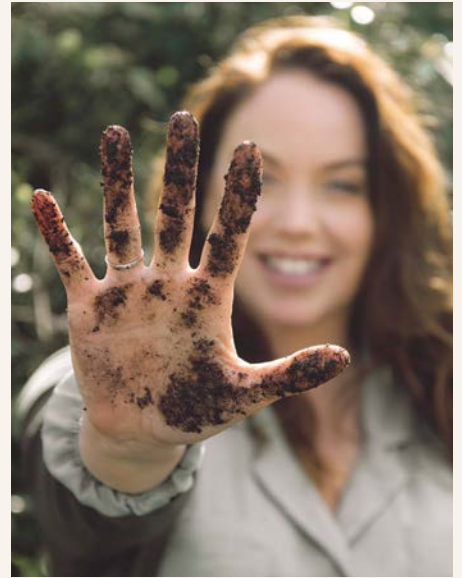
- ✓ Ervaar het ambacht
- ✓ Particulier en zakelijk
- ✓ Natuurlijk en duurzaam
- ✓ Nederlandse kwaliteitswilgen
- ✓ Zelf plaatsen of door Van Aalsburg

Scan de QR-code en ontdek meer!

VAN AALSBURG > WILGENTENENSCHUTTINGEN.NL

Iedere maand met **Gardeners' World** aan de slag?

Ontvang **12x**
Gardeners' World
met **32% korting!**
Nu voor 65,-

- Praktische uitleg om lekker te gaan tuinieren
- Inspiratie en tips wat je nú in de tuin kunt doen
- Altijd de duurzame oplossing: tuinier met de natuur

Abonneer je nu via

www.gardenersworldmagazine.nl/abo

of bel +31 (0)24 202 78 27 of scan de QR-code met de camera van je telefoon.

Deze actie is geldig t/m 30 mei 2025 of zo lang de voorraad strekt. Je abonneert tot wederopzegging en voor ten minste de actieperiode van 12 nummers. Na afloop van de actieperiode geldt de reguliere abonnementsprijs en is het abonnement per maand opzegbaar. Opzeggen is heel eenvoudig en kan via onze klantenservice. Prijswijzigingen onder voorbehoud.

Scan de
QR-code
voor meer
informatie

Inspiratie

Mis je kleur in de tuin? Is je tuin net niet die beschutte plek die je voor ogen had? Elke maand lees je hier alles over slimme tuinontwerpen, mooie bloeiers en tips om van je tuin een paradijs te maken.

72

78

80

84

89

94

Deze maand

66 Planten met de wow-factor

Geniet elk seizoen van kleur en geur.

72 Bezoek de tuin

Exclusief voor lezers: speciale korting bij 4 tuinen.

78 Samen pompoenen kweken

Zo zaai je pompoen 'Fictor' voor.

80 Geheimen van een kleurrijke tuin

Spelen met patronen en effecten.

84 Gids voor blij kamerplanten

Vermeerder je planten door ze te splitsen en stekken.

89 Moeiteloos oogsten

Plant onderhoudsarme vaste groenten.

94 Verbinding in de vlindertuin

Govert gidst je door een stadse vlindertuin.

99 Inheemse held

Aardaker (*Lathyrus tuberosus*) stelt zichzelf voor.

99

“Kweek zoveel mogelijk verschillende tulpen!
Kleuriger voorjaarsbloemen zijn er niet.”

Planten met de wow-factor

Alan Titchmarsh onthult zijn favoriete planten die het hele jaar door voor spektakel zorgen.

Verschillende felgekleurde tulpen in terracotta potten bieden een fantastisch voorjaarspektakel op een zonnig terras.

Ridderspoor staat geweldig achterin een border, maar geef ze wel een stevige steunstructuur.

Het is prima om in een tuin subtiel te werk te gaan, maar het is ook goed om af en toe uit te schieten met een kleur of geur die jou of een bezoeker een spontaan 'wow!' ontlokt. Traditionele borderplanten, zoals bodembedekkers en grassen, zijn op zich waardevolle vulplanten, maar zullen nooit die wow-factor hebben, hoewel zelfs grassen op een winterochtend bijzonder indrukwekkend zijn wanneer het zonlicht op de berijpte zaadhoofden fonkelt.

Laten we eens kijken naar een paar planten die misschien niet bij iedereen in de smaak vallen, maar waarvan zelfs de meest verstokte cynicus achterover slaat. Ridderspoor is hiervan het toonbeeld. De torenhoge bloemstelen zijn 's zomers op

“Het is goed om af en toe uit te schieten met een kleur of geur die je een spontaan 'wow!' ontlokt.”

een zonnige plek achterin de border ademen, vooral de blauwe soorten, zoals de diepblauwe 'Faust' of mijn favoriete 'Pandora'. Je moet alert zijn op slakken wanneer de scheuten in het voorjaar uitlopen, en de stengels ondersteunen naarmate ze hoger worden, maar je zult worden beloond met bewonderende blikken van voorbijgangers.

Duizelingwekkende dahlia's

In het late zomerseizoen (vanaf juli tot de eerste najaarsvorst) zijn het de dahlia's die

de show stelen. Ze zijn verkrijgbaar met allerlei bloemvormen en in elke kleur die je maar wenst (behalve blauw). Ze kunnen overal in de border staan en ze gedijen in rijke grond een stuk beter dan in losse zandgrond. Heb je arme grond, werk er dan veel compost doorheen om het vocht vast te houden. Je kunt de wortelknollen 's winters in de grond laten zitten, als je maar een isolerende mulchlaag van goed verteerde compost of stalmest aanbrengt zodra je de stengels na de eerste najaarsvorst hebt

Favorieten van Alan

Geniet elk seizoen van kleur met deze zes topplanten.

1 *Hosta* 'Sum and Substance'

Wanneer je deze grootbladige hosta goed verzorgt, trekt hij altijd de aandacht. Hij houdt van rijke, vocht houdende grond, maar met royale voeding en water kun je hem ook in een grote pot kweken. Met potvoetjes houdt je slakken op een afstand.

3 *Magnolia* × *loebneri* 'Leonard Messel'

Deze vroeg bloeiende stermagnolia produceert takken boordevol zachtroze bloemen. Soms loopt de plant schade op door late vorst, maar dat risico is hij wel waard. Hij geeft de voorkeur aan neutrale tot zure grond, maar groeit ook op kalkrijke grond.

5 *Viburnum plicatum tomentosum* 'Mariesii'

Een struik die in het voorjaar in het oog springt dankzij de horizontale takken met decoratieve platte, roomwitte bloemhoofden. Laat er voor kleur in de zomer een *Clematis texensis* of *viticella* in groeien en snoei die 's winters tot de grond terug. Plant de struik in gevlechte schaduw.

2 *Ilex* × *altacrerensis* 'Golden King'

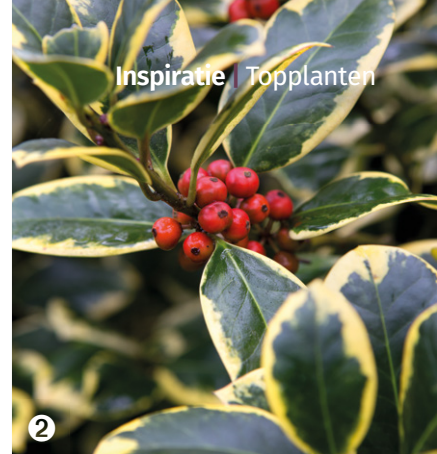
Ondanks de naam is dit een vrouwelijke variëteit. De plant heeft geelbonte bladeren en draagt 's winters een zee aan felrode bessen. Je kunt hem snoeien om hem in te tomen en de afgeknipte takken voor feestelijke decoraties gebruiken.

4 Tulpen

Kweek zoveel mogelijk verschillende tulpen! Kleuriger voorjaarsbloemen zijn er niet. Ik plant ze in groepen in perken en borders, en ook in terracotta potten (10 bollen per 30cm-pot) om op een terras of veranda te zetten. 'Spring Green' komt elk jaar weer op.

6 *Camellia japonica* 'Ave Maria'

Alle camelia's zijn prachtig in het voorjaar, maar deze heeft regelmatig gevormde, zachtroze rozetten. Hij heeft een plek in gevlechte schaduw en zure grond nodig. Heb je kalkrijke grond, kweek hem dan in een grote pot met turfvrrije potgrond en geef alleen regenwater.

teruggesnoeid. Ikzelf graaf de wortelknollen uit nadat ik de stengels heb gesnoeid. Ik schud de aarde eraf en stapel ze op onder een tafel in de tuinschuur, waar ze gegarandeerd zullen overleven.

Op balkons en kleinere terrassen gaat er niets boven de zomerkleuren van pelargoniums (ik moet bekennen dat ik deze in het dagelijks leven nog steeds geraniums noem). De variëteiten met klimopachtige bladeren, vooral de soorten die we als 'hanggeraniums' kennen, hangen over de randen van bloembakken en bloeien de hele zomer bij de vleet. Je zult door de bloemen nauwelijks het loof kunnen zien. Bovendien is het heerlijk eenvoudig om ze

te stekken, dus je kunt jonge planten op een lichte vensterbank laten overwinteren als het je tegenstaat om elk jaar weer nieuwe te kopen.

Tijd voor vlijt

Een aantal jaren geleden gingen vlijtige liesjes massaal ten onder aan een bijzonder kwaadaardige vorm van meeldauw, wat heel vervelend was voor degenen onder ons die ze gebruikten voor borders in de halfschaduw. Ze waren tien jaar lang uit onze tuinen verdwenen, maar nu zijn ze terug. Ga op zoek naar de meeldauwresistente 'Beacon'-soort, die kleurrijk, gezond en waardevol is voor bakken en schaduwplekken.

Uiteraard staan er ook een paar rozen in mijn lijst met favorieten. Mijn voorkeur gaat uit naar soorten die zowel lekker ruiken als mooi van kleur zijn. Wil je een doorbloeiende roos die je tegen een muur of schutting kan leiden, plant dan bijvoorbeeld 'The Generous Gardener', een volledig dubbele, lichtroze variëteit die oorspronkelijk door David Austin is gekweekt. Bij mij groeit er een tegen een muur van mijn huis; hij heeft een grotere ziekteresistentie dan de roos met de romantische naam 'Shropshire Lad', die ernaast staat.

Een oude fruitboom laat ik begroeiën met 'Alister Stella Gray', die bijna de hele zomer een waterval aan zachtgele

Creëer een najaarsspektakel met anemonen

Bij anemonen denk ik aan Moederdag, omdat we als kind die dag op de zondagsschool altijd een bosje anemonen voor onze moeders meekregen. *Anemone coronaria* 'Sylphide' is oogverblindend met zijn felroze bloemblaadjes en zwarte hartje. Plant de stengelknollen nu als je begin najaar bloemen wilt.

1 Pak de stengelknollen na ontvangst meteen uit en laat ze een nacht in water weken. Dit helpt om de groei op gang te helpen, vooral als ze wat langer in de verpakking hebben gezeten.

2 Als je niet zeker weet wat onder en boven is, doe ze dan eerst in een plastic zak met wat potgrond en leg ze in een geventileerde kast. Houd ze goed in de gaten: na een week of twee zie je dat ze gaan uitlopen.

3 Plant de stengelknollen – met de uitlopers naar boven – in een redelijk grote pot met turfrijke, universele potgrond. Plant ze 5 cm diep en 10 uit elkaar en geef royaal water. Geef daarna steeds water zodra het oppervlak van de potgrond droog aanvoelt.

4 Zet de pot op een lichte en vorstvrije plek. Al binnen een paar weken beginnen zich bloemen te vormen op stelen die oprijzen vanuit het varenachtige loof. Geniet van de potplanten of knip de bloemen met lange stelen af om op vaas te zetten.

RECHTS: Plant ze binnen in een grote pot, met 10 cm tussenruimte.

ONDER: Laat de stengelknollen voor het planten een nacht weken om ze een goede start te geven.

Niets heeft een grotere wow-factor dan lentebloesem, zoals die van een wilde appel in volle glorie.

“Mijn liefde voor *Hydrangea* ‘Annabelle’ duurt voort: ik heb er zeven rond een gazon geplant.”

bloemen produceert. De variëteit stamt uit 1894 en wordt geclassificeerd als een noisette-rambler.

Hemelse hortensia's

Ik ben dol op hortensia's, vooral de bolhortensia's met hun volle roze of (op zure grond) blauwe bloemhoofden. Ze doen het heel goed in tuinen aan de kust. En mijn liefdesverhouding met de *Hydrangea arborescens* 'Annabelle' duurt voort, ondanks het feit dat ze zonder haar korset (een ijzeren hoepel die door onze plaatselijke smid is gemaakt) de neiging heeft om te vallen. De bloemen hebben aanvankelijk een lichtgroene tint en kleuren na verloop van tijd melk-wit. Ik heb er zeven rond een gazon geplant, met in het midden een verhoogde vijver met fontein – in hartje zomer een oase van rust.

Ben je op zoek naar een spectaculaire boom die er het hele jaar goed uitziet? Overweeg dan een berk met witte schors, zoals de *Betula utilis jacquemontii*. Toch is voor kleinere tuinen de Japanse esdoorn waarschijnlijk een betere keus. De *Acer palmatum* 'Seiryu' heeft effen groene bladeren, maar hij presteert goed, heeft een mooie vorm en krijgt prachtige herfstkleuren.

En wat dacht je van lentebloesem? De beste bloeiende kersenboom is wat mij betreft de *Prunus* 'Shirotae', die een zee aan dubbele witte bloemen produceert en een bijzondere zijwaartse groeiwijze heeft. Wil je liever een boom met een normaal postuur, kies dan voor de wilde appel *Malus x floribunda*, met witte bloemen die beginnen als dieproze knoppen. Schitterend gewoon!

HENCHMAN®

DÉ ULTIEME TUINLADDER

Ongelijke grond, verschillende hoogtes en een combinatie van zachte en harde bodem: de tuin heeft verschillende uitdagingen waar een gewone ladder geen goede oplossing voor heeft.

Een **HENCHMAN Tripod Ladder** is ontworpen om je veilig, stabiel en zelfverzekerd te laten werken. De verhoogde stabiliteit geeft je het vertrouwen om op hoogte te werken en maakt het trimmen van heggen en het snoeien van bomen makkelijk. Als je hem eenmaal hebt, zou je willen dat je hem eerder had aangeschaft.

Door het lichtgewicht ontwerp van de **HENCHMAN Tripod Ladder** is het prettig om hem te tillen en te gebruiken – perfect voor de lastig bereikbare klusjes in je tuin en in huis.

1. VEILIG WERKEN

Elk van de drie poten kan individueel versteld worden voor complete stabiliteit op ongelijke ondergronden.

2. COMFORTABEL WERKEN

De ingebouwde platformtrede en hoge leuning zorgen ervoor dat je makkelijk handsfree kunt werken.

3. ZELFVERZEKERD WERKEN

De klauwvormige voeten van de ladder zorgen voor extra stabiliteit op zachte ondergronden. De gratis rubberen voetjes houden je stabiel op harde ondergronden, zowel binnen als buiten.

PRIJZEN V.A. € 349 . MATEN 1,8 - 4,8 M
GRATIS VERZENDING . 5 JAAR GARANTIE

"Kwalitatief hoogwaardige producten die ervoor zorgen dat je met vertrouwen werkt op hoogtes!" Daniel. G

4,9

Op basis van meer dan 3000 reviews in het VK

DE ONGEËVENAARDE
VEILIGHEIDSKENMERKEN
VAN DE HENCHMAN
TRIPOD LADDER ZIJN
ONDER MEER:

2,4 M
3 VERSTELBARE
POTEN

Krijg 5%
korting met de
code NL05GW25

NEEM ZELF EEN KIJKJE!
Scan de QR-code om meer te weten
te komen over alle HENCHMAN-ladders

BESTELLEN OF MEER INFORMATIE:

www.henchman.nl

Bezoek de tuin!

Niets is zo inspirerend als de aanblik van een fraai aangelegde tuin. En het mooie is: je hoeft er geen honderden kilometers voor te reizen. *Gardeners' World* magazine geeft je de mogelijkheid om vier tuinen met een aantrekkelijke korting te bezoeken. Geniet van de seizoenskleuren en -geuren van **Kasteeltuinen Arcen**, waan je even een Oranje terwijl je door de tuinen van **Paleis Het Loo** kuiert, vergaap je aan de kleurrijke wereld van **Bloemenpark Appeltern** of ga naar **Plantentuin Meise**, één van de mooiste groene oases van België. Op de volgende pagina's stellen de tuinen zich aan je voor.

**25%
KORTING**
op alle toegangskarten
wanneer je ingeschreven
bent op de nieuwsbrief van
Gardeners' World.

Kasteeltuinen Arcen

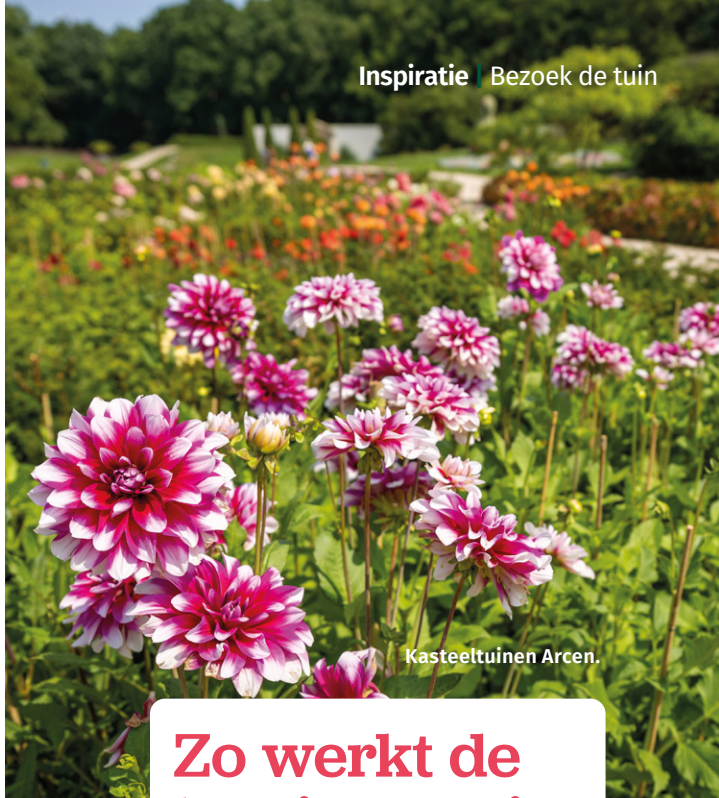
Bloemenpark Appeltern

Plantentuin Meise

Paleis Het Loo

Kasteeltuinen Arcen.

Zo werkt de kortingsactie:

- Je ontvangt 25% korting op alle toegangskaarten wanneer je ingeschreven bent op de nieuwsbrief van Gardeners' World.
- Tot 1 juni 2025 koop je toegangskaarten met korting.
- De periode om de tuinen met korting te bezoeken loopt t/m 1 september 2025.
- Koop je kaarten op de website van de desbetreffende tuin en gebruik de kortingscode 'BEZOEKDETUINGW' bij het afrekenen.
- Wanneer je de tuin bezoekt, laat je het aangekochte ticket zien in combinatie met een digitale (of geprinte) kortingspas.
- De kortingspas ontvang je in een mail van Gardeners' World magazine, als je staat ingeschreven voor de nieuwsbrief.
- Ben je nog niet ingeschreven? Doe dit dan op gardenersworldmagazine.nl/nieuwsbrief.
- De mails worden verstuurd op dinsdag 15 april, dinsdag 6 mei en donderdag 29 mei 2025.

Bezoek de tuin en maak kans op leuke prijzen!

Per tuin maak je kans op:

- 3x** een speciale uitgave van Gardeners' World naar keuze
- 2x** kaarten voor de Ambachtelijke Plantenmarkt
- 1x** shoptegoed in de Gardeners' World webshop t.w.v. € 25,-

Kijk voor alle info en voorwaarden op: www.gardenersworldmagazine.nl/bezoekdetuin

Bloemenpark Appeltern: beleef de mooiste tuinen!

In het mooiste bloemenpark van Nederland vind je meer dan honderd modeltuinen en duizenden bloemen en planten. Na een kleurrijke wandeling kun je lekker genieten in het sfeervolle restaurant of op het terras.

Gelegen in het Land van Maas en Waal, een groen rivierenlandschap vol charme. Dagelijks geopend, ook op zon- en feestdagen. Een bezoek aan Appeltern is een gezellig dagje uit in een bloemrijke omgeving die elk seizoen weer anders is. Een onvergetelijke herinnering!

- Uniek in Nederland: de grootste showtuin met duizenden vaste planten.
- De laatste tuintrends: jaarlijks nieuwe tuinontwerpen, tuinen met karakter en verrassende plantcombinaties.
- Voor het hele gezin: natuurlijke speeltuin op Adventure Island.
- Genieten & shoppen: sfeervolle restaurants, terrassen en een inspirerende Tuinwinkel.

Kijk voor meer informatie en de activiteitenkalender op appeltern.nl.

Plantentuin Meise (B): wandel vol verwondering

Vlak bij Brussel ligt een van de mooiste groene oases van België: Plantentuin Meise. Deze botanische tuin is een feest voor de zintuigen, iedere dag anders, elk seizoen op zijn mooist!

Wandel vol verwondering en ontdek er 20.000 soorten planten van over heel de aarde in een prachtig historisch domein van 92 hectare. Kom tot rust met een drankje of een hapje in onze bar of het restaurant, en geniet van het gezellige terras. Een dagje Brussel is een perfecte aanvulling op je dagje Plantentuin. Zo combineer je het beste van twee werelden: de rust en schoonheid van deze adembenemende botanische tuin en het bruisende stadsleven.

Een botanische tuin vol verborgen juweeltjes

- Exotische schoonheid: ervaar in de tropische serres vol exotische planten het verbluffende aanpasvermogen van planten.

- Indrukwekkend: ontdek het bezoekerspaviljoen van de Groene Ark, het serrecomplex dat een veilige haven biedt aan bedreigde planten.
- Betoverende schoonheid: kom tot rust in het prachtige Engelse landschapspark met thematuinen.
- Uniek in Europa: wandel over het water over het meanderende pad van de Eilandtuin.
- Voor klein en groot: leef je uit op het avontuurlijke blotevoetenpad.
- Voor de kunstliefhebber: bezoek de exposities in het Kasteel.

Dagelijks geopend van 10.00 tot 18.00 uur. Kijk voor meer informatie en de activiteitenkalender op plantentuinmeise.be.

Paleis Het Loo: unieke baroktuin uit de 17e eeuw

Paleis Het Loo is een historisch paleis en hedendaags museum, gelegen aan de rand van Apeldoorn. Hier komen geschiedenis, kunst en natuur samen.

Het paleis en de tuinen zijn in 1686 door Willem III en Mary II gebouwd als een oase van rust. Hier konden ze zich terugtrekken uit de hectiek van het Haagse hofleven. De tuin werd ontworpen als een paradijs op aarde. Het is de enige reconstructie van een baroktuin in Nederland. De tuin stond symbool voor de macht en het aanzien van het koningspaar.

Bloemen en planten

Willem III en Mary II hadden een enorme passie voor bloemen en planten. De tuin reflecteert deze passie dan ook in de vorm van exotische gewassen in allerlei soorten, kleuren en vormen. De botanische tuin reflecteert ook de verbinding van het machtige koppel met de wereld. Via contacten met de VOC en WIC ontvingen ze zeldzame bloemen en exotische planten uit Zuid-Amerika en Azië. De sinaasappelboom

is een sterk symbool voor de continuïteit van de Oranje-dynastie en is dan ook prominent aanwezig in de tuinen tijdens het zomerseizoen.

Veelzijdig Paleis Het Loo, wat kun je zien en doen?

- Unieke barokke paleistuin uit de 17e eeuw.
- Het paleis (met audiotours). Het paleis van Willem en Mary, en het Huis van Wilhelmina.
- Een vaste tentoonstelling over de Oranjes: van Willem van Oranje tot Willem-Alexander.
- Tijdelijke tentoonstelling 'Tegenspel'.
- In het Juniorpaleis vind je een bijzonder hof voor kinderen van 3 t/m 12 jaar.

Paleis Het Loo is open van dinsdag t/m zondag van 10.00 tot 17.00 uur. Tijdens feestdagen en vakanties ook op maandag open. Kijk voor meer informatie en het kopen van online tickets op paleishetloo.nl

Kasteeltuinen Arcen

Ontdek het mooiste bloemen- en plantenpark: Kasteeltuinen Arcen!

- Uren aan tuinbeleving op 32 hectare.
- Tientallen thematuinen waaronder een barok Rosarium, de Mediterrane Tuin met een groot lavendelveld en de rustgevende Oosterse Watertuin.
- Ervaar de rijke geschiedenis in o.a. het 17e eeuwse kasteel met historische inrichting.
- Echt lekker genieten op alle horecavaluities – van Limburgse vlaai tot een rijkelijk belegd broodje.
- Exposities in het kasteel én in de inspirerende Water- en Beeldentuin van Venlose beeldend kunstenaar Fons Schobbers.

Schitterende seizoensscènes

De tuinen zitten vol verrassingen! In de lente, zomer en herfst tonen ze telkens een schitterende scène. Ieder seizoen heeft zijn charme. Bloesem, bloemen, bladeren ... Kom genieten van de seizoenskleuren en -geuren in Kasteeltuinen Arcen!

Ook keileuk voor kids

Ga op pad met een avontuurlijke speurtocht, steek het water over met een vlot en speel in de enorme boomhutten. Of wat dacht je van minigolfen tussen de watervallen? Er is voor de kleintjes altijd wat te doen!

Nieuwe tuinbelevingen

Varenvallei

Maak in 2025 kennis met de Varenvallei. Deze tuinbeleving biedt je een avontuurlijke wandeling over kronkelende paden, omringd door enorme boomstronken en ontelbare varens.

Bordertuin

Ontdek de volledige herinrichting van deze iconische tuin. De vernieuwde borders, in alle kleuren van de regenboog, bieden ook inspiratie voor eigen tuin.

Meer informatie: kasteeltuinen.nl

Samen zaaien: aan de slag!

Pompoen voorzaaien

Zaai pompoenzaden niet te diep.

Deel jouw zaai-ervaringen!

Wij zijn met de redactie al begonnen met zaaien en we zijn heel benieuwd hoe het bij jullie gaat. Deel jouw foto's en ervaringen op Instagram en Facebook met #mijngardenersworld. Je mag ook een mailtje sturen naar redactie@gardenersworldmagazine.nl o.v.v. 'Pompoen'. Veel succes en plezier met zaaien!

Wist je dat...

... veredelingsbedrijf De Bolster al sinds hun start, ruim 45 jaar geleden, biologische zaden kweekt? Door hun gifvrije, niet-genetisch gemodificeerde zaden, behouden we en krijgen we meer biodiversiteit rond de moestuin én een gezonde en vruchtbare bodem. Daar worden wij als redactie blij van!

Tips van Bart en Mayra (De Bolster)

"Als de temperatuur te laag is, kun je problemen met rot krijgen. Bij een lange kiemingsduur kan de kiem al vroegtijdig aangetast worden door schimmels, via de kiemopening. Zorg dus dat je de potjes of trays op een warme plek wegzet. Wat ook helpt, is het zaadje niet te diep te planten. De toplaag warmt snel op door de zon en pompoenzaden houden van een lekker warm bedje!"

De zaden van pompoen 'Fictor' hebben veel kiem- en groeikracht. Binnenkort kun jij al van dit soort mooie kiemplantjes genieten.

Geen zaden?

Bestel ze dan bij bolster.nl/fictor.

We gaan starten met onze gezamenlijke zaai-actie van pompoen 'Fictor'! Alle abonnees hebben bij dit nummer zaden ontvangen en kunnen gelijk van start. Geen abonnee, maar wil je meedoen? Je kunt 'Fictor' bestellen bij De Bolster. Het is nu de perfecte tijd om voor te zaaien. We vertellen je hoe en geven je tips om je zaailingen sterk en gezond te houden.

Zo zaai je pompoen 'Fictor' voor

Als je het artikel in het aprilnummer hebt gelezen, kun je je wellicht herinneren dat de grond eerst voldoende moet opwarmen. Pompoenen houden namelijk van warmte. Dit is waarom we het voorzaaien binnen doen en niet direct in de vollegrond (dat kan vanaf half mei). Voordat je aan de slag gaat met het zaaien, verzamel je alle benodigdheden. Zorg voor turfvrrije zaai- of potgrond, ruime zaaitrays of potjes, water en uiteraard de 'Fictor'-pompoenzaden.

- 1 Ruimte maken** Zet de potjes of trays bijvoorbeeld voor het keukenraam, in de tuinkas of op een andere warme, lichte plek.
- 2 Potjes of zaaitrays vullen met zaai- of potgrond** Vul met zaai- of potgrond, tot een centimeter onder de rand van de pot of tray, zodat water niet makkelijk over de rand stroomt.
- 3 Zaden zaaien** Zaai per potje of per zaaivakje een zaadje.
- 4 Op de goede plek zetten** Zet de potjes en trays op hun (warme) plek. Veel licht is nodig om te voorkomen dat de zaailingen gaan 'strekken' en slungelig groeien.

Zaailingen verzorgen

Om te zorgen dat de zaden goed ontkiemen en de zaailingen goed kunnen groeien, is het belangrijk dat de grond lichtvochtig blijft, maar zeker niet kletsnat is. Een tray heeft doorgaans meer water nodig dan potjes. Wees bedachtzaam op muizen; zij zijn dol op pompoenzaden en ook slakken houden wel van een vers groen blaadje. Zorg dus dat deze beestjes er niet bij kunnen, als je ze in de kas hebt staan.

Pompoenen groeien snel. Met een week of 2-3 kun je ze al uitplanten. Dat is in dit geval vanaf IJsheiligen (11 t/m 14 mei). Over het uitplanten vertellen we je meer in het juni-nummer.

Puzzel & win

Vul de puzzel in en maak kans op het boek
Privédomein - Engelse topontwerpers in eigen tuin.

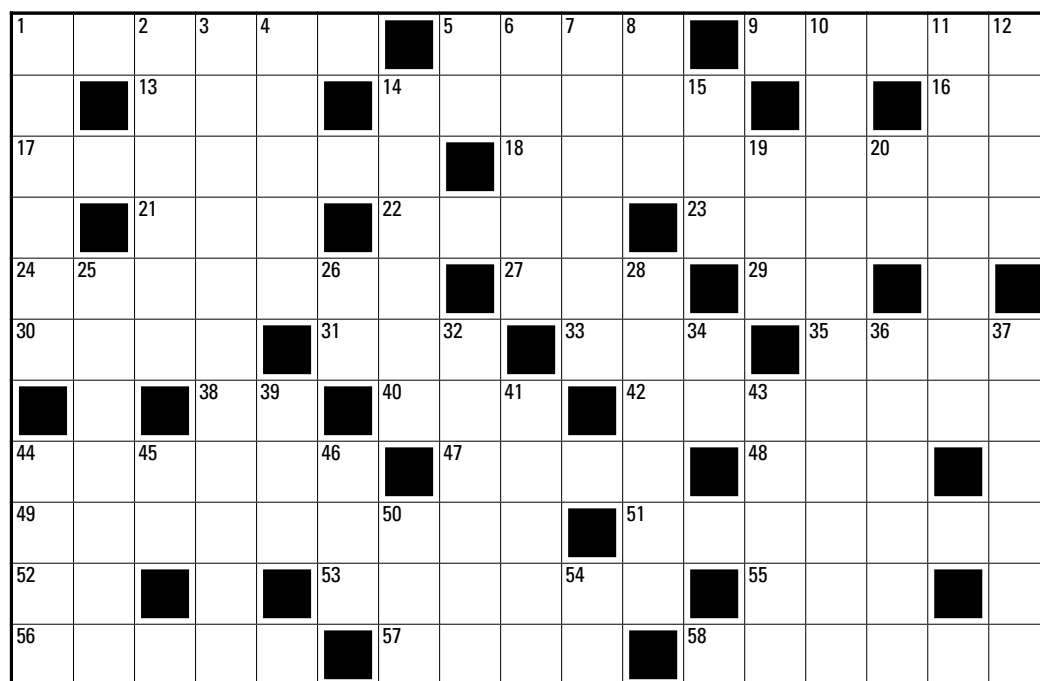
Kruiswoordpuzzel

horizontaal

1 duik 5 sluiting van een riem 9 verlof 13 effen 14 in strijd met 16 reeds 17 portie 18 limonadesiroop 21 zo-even 22 begrip 23 ritmische beweging 24 luitenant-kolonel 27 energiezuinige verlichting 29 noot 30 deel van het hoofd 31 stek 33 vrouwelijk rund 35 Europese hoofdstad 38 bezittelijk voornaamwoord 40 grote hoeveelheid 42 keukengerei 44 handwerken 47 in gebruik gegeven goed 48 scheepswerf 49 kleren aantrekken 51 samenstellend deel 52 rondhout 53 vaartuig 55 ingezet stuk 56 erwtensoepp 57 set 58 leidsman.

verticaal

1 skidisdiscipline 2 een zaak beheren 3 persoon die zich schuilhoudt 4 geen enkel ding 5 oosters bordspel 6 hemelgeest 7 gebied 8 voorkeur 10 proza uit de middeleeuwen 11 stelling 12 flacon 14 afnemer 15 Zuid-Afrikaanse partij 19 deel van een korenhalm 20 dierengeluid 25 in de eerste rij 26 meer dan wenselijk 28 actief persoon 32 aangeboren gave 34 vogelproduct 36 groep musici 37 zwart-witte vogel 39 goed 41 voorjaar 43 man van adel 44 bruusk 45 plus 46 namaak 50 daarom 54 eetlepel (afk.).

25	55	22	46	48	37	35	56	32	2	38	20	33
----	----	----	----	----	----	----	----	----	---	----	----	----

Breng de letters uit de genummerde vakjes over naar de gelijkgenummerde vakjes van de oplossingbalk.

Privédomein - Engelse topontwerpers in eigen tuin

In dit boek leiden topontwerpers als Dan Pearson, Sarah Price, Nigel Dunnett, Tom Stuart Smith, Mary Keen en Arne Maynard ons rond in hun eigen tuin en vertellen welke keuzes ze maken en waarom, en wat ze wel of niet meenemen in hun projecten. De invloed van tuin- en landschapontwerpers op het inrichten van het openbare groen wordt wereldwijd steeds belangrijker. Daardoor verandert ook onze visie op beplanting, duurzaamheid en biodiversiteit. Het is dus interessant om te kijken hoe deze ontwerpers omgaan met hun eigen tuin. Vaak is het een plek waar geëxperimenteerd wordt, ideeën worden uitgewerkt en de ontwikkeling van een beplanting wordt bestudeerd. Maar het is ook een plek van rust en schoonheid.

WIN!

In een tuin vol bloemen met soortgelijke tinten zal je blik vertragen, waardoor je de ruimte beter in je opneemt.

Geheimen van een kleurrijke tuin

Vormen en patronen kunnen de kleuren in een tuin sterk accentueren. **Nick Bailey** laat zien hoe dat werkt.

Deel 5 Spelen met patronen en effecten

Velen van ons zijn in huis en met kleding enigszins terughoudend met kleur, maar de tuin is een perfecte plek om deze voorzichtigheid te laten varen en te gaan experimenteren. De posities van kleuren kunnen een tuin een compleet ander gevoel geven: ze creëren een bepaalde stemming of sfeer, veranderen het gevoel van omvang en diepte, en leiden je blik.

Kies voor pastelkleuren en je tuin krijgt de nostalgische charme van een romantische cottagetuin. Door wit, lichtgroen en paars te combineren, creëer je juist een moderne sfeer. Als je gaat voor overwegend rode, paarse en oranje tinten, dan is het resultaat bijna exotisch. Maar met de kleuren en plekken die we kiezen, creëren we niet alleen een thema of een gevoel van samenhang, we veranderen ook de dynamiek van de ruimte: hoe we ons voelen en bewegen, hoe we denken en hoe we de omgeving waarnemen.

Verander een ruimte met kleur

Wanneer we een onbekende ruimte binnengaan, maken onze ogen automatisch een snelle beweging in de vorm van het cijfer 7. Dit geeft ons een initieel overzicht. We doen het met kamers, tuinen en zelfs met de gezichten

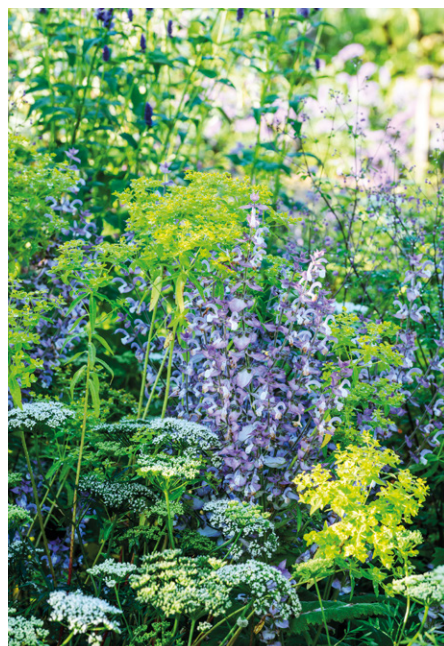
van mensen. Maar met opvallende kleuraccenten kun je die snelle beweging vertragen en de ogen ertoe brengen om de ruimte nauwkeuriger te bekijken. Als je bijvoorbeeld meerdere goudkleurige struiken in een zigzagpatroon plant, dan vertraagt je oogbeweging om de kleur te volgen. Nog indrukwekkender is dat je met kleuren het idee van de omvang en proporties van een tuin kunt beïnvloeden. Heb je bijvoorbeeld een smalle, diepe tuin, gebruik dan achterin felle kleuren om de tuin breder te doen lijken. Is je tuin daarentegen ondiep maar wel heel breed, zet dan pastelkleuren aan de achterkant en de hele ruimte zal dieper lijken. Dit komt doordat felle kleuren dichterbij lijken dan ze in werkelijkheid zijn en lichte kleuren juist lijken te wijken.

Je kunt kleuren ook gebruiken om dingen te accentueren of aan het oog te onttrekken. Als je een lelijk schuurtje of ander voorwerp hebt dat je liever niet ziet, verf dat dan niet zwart maar donker smaragdgroen. Deze schaduwrijke tint heeft in een tuin een neutraliserend effect. Wil je iets juist laten opvallen, kies dan voor felrood of -roze. Op de kleurencirkel liggen deze kleuren tegenover groen. En omdat groen in een tuin overheerst, springt de tegenovergestelde kleur (rood) er echt uit!

Het blauw van de ereprijs naast het oranje nagelkruid heeft een visueel prikkelend effect.

“De proporties van de kleuren hebben een grote invloed op de sfeer van de tuin.”

De combinatie van groen, lichtblauw en wit geeft de tuin een kalmerende uitstraling.

In de stemming

Kleuren kunnen niet alleen de uitstraling van een ruimte veranderen, maar ook onze stemming beïnvloeden. Als we als mensen een overheersend rode omgeving binnengaan, versnelt onze hartslag door een verhoogde toevoer van adrenaline. Zitkamers werden vroeger bijvoorbeeld rood geschilderd om te voorkomen dat gasten die zich daar na een overvloedig maal terugtrokken, in slaap zouden vallen.

Een lichtblauwe kamer heeft het tegenovergestelde effect: we worden kalmer en onze hartslag vertraagt. En oranje is de kleur die ons in intellectueel opzicht stimuleert, doordat het onze hersenactiviteit verhoogt. De kleuren in de tuin veroorzaken ook dergelijke lichamelijke reacties. Felle, warme kleuren zijn opwindend en prikkelend, terwijl

koele kleuren kalmerend en ontspannend zijn. De kleur oranje stimuleert de hersenen – dat is wetenschappelijk onderzocht!

Gezichtsbedrog

Het is leuk om in de tuin met kleuren te spelen en je kunt allerlei interessante effecten bereiken. De beroemde Engelse tuinontwerper Gertrude Jekyll paste dikwijls haar optische combineertruc toe. Ze plantte luchtige rode en blauwe planten bij elkaar en liet die door elkaar heen groeien. Op een meter afstand kon je de twee kleuren onderscheiden, maar op twintig meter afstand vermengden ze zich en creëerden ze – je raadt het al – paars! Een zeer boeiende techniek en de moeite van het experimenteren waard.

Wist je dat?

Sommige planten met donkere bloemen hebben bloembladjes met microscopisch kleine ribbels die het licht in vele hoeken breken en de effen bloemen doen sprankelen – onweerstaanbaar voor bestuivers!

Spelen met proporties

De proporties van de kleuren in een tuin hebben een grote invloed op de uitstraling, samenhang en harmonie. Wil je bijvoorbeeld evenwicht

3 favoriete planten

Eigentijdse, kleurrijke
elegantie

Hydrangea 'Little Lime'

Deze compacte struik vormt een koepel
van sprankelend groene bloemen.

Hoogte x Breedte 1,2 m x 1,2 m

Veronicastrum 'Album'

Vaste plant met hoge, elegante bloemhalmen.
ideaal voor achterin borders.

H x B 1,2 m x 45 cm

Salvia 'Nachtvlinder'

Bloeit de hele zomer met dieppaarse bloemen
die je met praktisch alle kleuren kunt combineren.

H x B 75 cm x 50 cm

Door de herhaling van de donkerpaarse *Tulipa* 'Black Hero' en de feloranje
T. 'Ballerina' ontstaat een harmonieus patroon.

creëren in een analoog kleurenpalet met
rood, geel en oranje, streef dan naar een der-
de van elke kleur. Op deze manier domineert
geen van de kleuren. Een monochroom palet
(lichtere en donkerder versies van dezelfde
kleur) werkt op een andere manier. Streef
naar gelijke hoeveelheden van de vijf of tien
tinten die je gebruikt. En bij contrasterende
kleurencombinaties (rood-groen, paars-geel,
oranje-blauw), gebruik je een halfhalf mengsel
om een goede balans te bereiken.

Verder hangt het effect van een kleur af
van de precieze tint van die kleur en van de
positie. Rood is zelfs in kleine hoeveelheden
een blikvanger. En wit valt tegen een donkere
achtergrond wel op, maar gaat doorgaans op
in de omgeving en is nooit schreeuwerig.

De kracht van herhaling

Herhaling vormt een belangrijk aspect in
tuinontwerpen waarin kleur een rol speelt.
Als bepaalde kleuren volgens een weldoor-
dacht thema in de hele tuin terugkomen, dan
ontstaat er op magische wijze een totale
harmonie en samenhang. En dit kan in de loop
van de seizoenen veranderen. In het voorjaar
kunnen blauwe en romige tinten van allerlei

“Het maakt niet uit hoe
je kleuren in je tuin
gebruikt – vat moed en
durf te experimenteren.”

bollen en vaste planten overheersen. In de
zomer zijn het misschien de roze en licht-
groene kleuren van rozen, struiken en vaste
planten. Ik bedoel niet dat de hele tuin die
kleuren moet hebben, maar om samenhang
te creëren moet het wel een behoorlijk deel
zijn, zo'n dertig tot veertig procent. Patronen
vormen een ander aspect van kleur waarmee
je kunt experimenteren. Ik heb het niet over
keurige rijtjes perkplanten, maar over een her-
haling van kleurencombinaties. Bijvoorbeeld,
groepen roze, witte, wijnrode en bijna zwarte
tulpen op verschillende plekken in de tuin kun-
nen een fantastisch effect hebben. Ze geven
de tuin een unieke, harmonieuze uitstraling.

Het maakt niet uit hoe je kleuren in je tuin
gebruikt – vat moed en durf te experimente-
ren. En mocht het vreselijk misgaan, dan geef
je mij gewoon de schuld en probeer je volgend
jaar iets anders.

VOLGENDE MAAND Zo creëer je met kleuren je eigen tuinstijl.

Gids voor blijde kamerplanten

Deel 6

Vermeerderen

Zelf kamerplanten vermeerderen is gemakkelijk, geldbesparend en zeer bevredigend. Wij laten zien hoe je dat doet.

Wil je je kamerplanten beter leren kennen? Ga ze vermeerderen! Je leert hoe ze groeien en kweekt tegelijk extra planten, die kunnen dienen als reserve voor als er iets misgaat, als cadeautje voor vrienden en familieleden, en als ruilmateriaal voor het geval je je verzameling wilt uitbreiden.

Voorjaar en begin zomer zijn de beste periodes om stekken te laten wortelen, maar je kunt deze technieken op elk moment van het jaar proberen, hoewel ze dan waarschijnlijk wel wat trager groeien. Vind je het eng om je dierbare planten in stukken te snijden, begin dan met soorten die royaal met nakomelingen strooien, zodat je de smaak van het vermeerderen te pakken krijgt. Er zijn talloze opties om aan de slag te gaan: van de graslelie, die lange uitlopers met babyplantjes produceert, tot de pannenkoekenplant (*Pilea peperomioides*), waarnaast spontaan nieuwe plantjes verschijnen.

De meeste planten kun je op twee manieren vermeerderen: uit zaad opkweken of plantdelen laten wortelen. Het voordeel van de tweede techniek (ook bekend als vegetatieve vermeerdering) is dat de resulterende planten genetisch identiek zijn aan de moederplant, wat betekent dat je precies weet wat je krijgt.

De meest elementaire vorm van vegetatieve vermeerdering is stekken, waarvoor je gebruikmaakt van bijvoorbeeld een blad of een deel van het blad, een blad met bladsteel of een deel van de stengel. Niet alle planten kunnen uit hetzelfde plantendeel worden vermeerderd. Bij sommige planten kunnen zowel delen van de hoofdstengel als de bladeren of bladstelen wortelen, bij andere wortelen alleen de zijscheuten.

De wortels ontspruiten uitsluitend aan delen met een bepaald plantenweefsel, dat meristematisch materiaal wordt genoemd. Het meristematische materiaal herken je niet altijd door simpelweg naar de plant te kijken. Het is de moeite waard om wat onderzoek te doen, want het heeft geen zin om plantendelen te stekken die nooit nieuwe planten zullen voortbrengen. Hier zijn een paar veel voorkomende voorbeelden om je op weg te helpen. Sansevieria's, bladbegonia's en knolbegonia's ontwikkelen wortels aan een blad of een deel van het blad. Vetplanten, zoals crassula's, echeveria's en kalanchoë's, kunnen ook uit individuele bladeren worden vermeerderd. Als je een vetplant vermeerderd, moet je de bladstekken eerst een paar dagen op een bord uit direct zonlicht leggen, zodat de snijwond littekenweefsel kan vormen. Daarna zet je de blaadjes in een mengsel van potgrond en grind. Kaapse viooltjes (*Streptocarpus*) en peperomia's worden doorgaans vermeerderd met bladstekken met de bladsteel er nog aan.

Geknipt voor stekken

Veel hangplanten kun je het beste vermeerderen met stengelstekken, bijvoorbeeld de vaderplant (*Tradescantia*), gatenplant (*Monstera*), philodendron, wasbloem (*Hoya*) en drakenklomp (*Epipremnum aureum*). Gebruik bij voorkeur het uiteinde van de hoofdstengel, want daarin bevinden zich de meeste groeihormonen. Knip een stuk van 10 cm van de stengel af, net boven een oog (de plek waar een blad aan de stengel vastzit). Knip daarna de onderkant van de stek net onder een oog af, wat voorkomt dat het uiteinde van de stek gaat rotten. Zet de stek dan met de onderkant in water. Je kunt hem ook laten wortelen in een pot met vochtig perliet of vochtige potgrond met wat extra drainagemateriaal. Dek de pot af met een transparante plastic zak.

“Bij sommige planten kunnen zowel delen van de hoofdstengel als de bladeren of bladstelen wortelen, bij andere wortelen alleen de zijscheuten.”

Uitlopers wortelen nog gemakkelijker dan stekken. Veel kamerplanten produceren babyplantjes, die gewoon uitlopers van de moederplant zijn. Dit is het geval voor de pannenkoekenplant, veel cactussoorten (waaronder mammillaria's en rebuchia's), andere vetplanten (zoals aloë's, echeveria's en gasteria's), en bromelia's (waaronder luchtplanten). Zodra de uitlopers groot genoeg zijn om beet te pakken (ongeveer een kwart of een derde van de moederplant) til je de wortelkluif van de

moederplant uit de pot om te controleren of de uitlopers een eigen wortelstelsel hebben ontwikkeld. Haal de uitlopers voorzichtig van de moederplant, waarbij je de wortels niet beschadigt, en plant ze in individuele potten.

Splitsen is verreweg de gemakkelijkste manier om planten te vermeerderen en is geschikt voor polvormende planten, waaronder de tiengebodenplant, varen, lepelplant en ZZ-plant (*Zamioculcas zamiifolia*). Het is de ideale manier voor exemplaren die hun pot of

Bladeren van de crassula laten gemakkelijk los, wat het stekken nog eenvoudiger maakt.

Stekken in hergebruikte bakjes

Deze vermeerderingstechniek is heel eenvoudig en werkt voor bijna alle peperomia's en ook voor begonia's. Je creëert een miniatuurkasje waarin stekken goed kunnen wortelen.

- Ga in het plastic afval op zoek naar een transparant bakje met deksel, bijvoorbeeld een bakje waarin hummus heeft gezeten. Was het goed af met heet water en zeep, en droog het af.
- Doe een laagje water in het bakje dat de bodem net bedekt, niet meer dan een paar millimeter diep.
- Knip met een schone schaar een stek van de moederplant. Afhankelijk van de grootte van het blad, kan dit een blad met steel zijn of een stuk van een stengel. Leg de stek in het bakje en sluit het deksel. Zijn de blaadjes klein, dan kun je er meerdere in hetzelfde bakje leggen.
- Schrijf met een marker de naam van de plant en de stekdatum op het deksel.
- Zet de pot op een lichte plek uit direct zonlicht. Open het deksel regelmatig om frisse lucht binnen te laten en te controleren of er nog steeds een laagje water op de bodem staat.
- Wanneer de wortels een paar centimeter lang zijn, plant je de stekken in potten met vochtige, grove potgrond. Dek de potten in het begin af met transparante plastic zakken om de groei van nog meer wortels te stimuleren. Je kunt de plastic bakjes steeds opnieuw gebruiken, mits je ze voor elke nieuwe stek schoonmaakt.

plek zijn ontgroeid. Haal de wortelkluit uit de pot en trek de wortels uit elkaar om de plant in meerdere kleinere pollen te verdelen, die elk hun eigen wortels en groen hebben. Bij planten met een wortelstok, zoals de sansevieria en de aspidistra, heb je waarschijnlijk een scherp mes nodig om de ondergrondse opslagorganen in stukken te snijden. Zorg ervoor dat elk stuk zijn eigen groeipunt heeft. Zet elke nieuwe plant in een pot. Binnenkort zullen ze volop groeien.

De lucht in

Zodra je deze eenvoudige vermeerderingstechnieken onder de knie hebt, kun je een poging wagen om planten te marcotteren. Deze methode is geschikt om houtige kamerplanten te laten wortelen, bijvoorbeeld de drakenbloedboom (*Dracaena*) en de rubberplant (*Ficus elastica*). Als een plant iel wordt, kun je een stengel aan de plant stimuleren

om wortels te maken. Daarna knip je hem af en zet je hem in een andere pot of in dezelfde pot om een vollere uitstraling te creëren. Kies een houtige stengel die minstens één centimeter dik is en meet 30 cm vanaf de bovenkant. Verwijder daar met een scherp mes de buitenste schorslaag over een lengte van twee of drie keer de diameter van de stengel. Bestrijk het ontschorste stukje met stekpoe-der en wikkel er een bol milieuvriendelijk veenmos of kokosvezel omheen. Zet de bol vast met een transparante zak of plastic folie en touw of ti wraps. Binnen een paar weken zouden zich wortels moeten vormen. Knip de stengel met een snoeischaar van de plant zodra de wortels minstens 5 cm lang zijn en zet hem in potgrond. Het achtergebleven stuk van de stengel zal opnieuw uitlopen.

“Vetplanten, zoals crassula's, echeveria's en kalanchoë's, kunnen uit individuele bladeren worden vermeerderd.”

Kamerplanten stekken

Crassula ovata (jadeplant)

1 Let bij het nemen van stekken op de vorm van de plant, want je wilt niet dat de plant een lelijke vorm of open plekken krijgt. Aan de andere kant kun je het nemen van stekken juist zien als een kans om een ongelijkmatige plant weer in vorm te brengen.

2 Jadeplanten kunnen worden vermeerderd uit blad- of stengelstekken. Kies gezonde bladeren zonder ongedierte. Stengelstekken leveren sneller resultaat, maar gaan ten koste van een groter deel van de moederplant. Wil je veel stekken tegelijk nemen, dan kun je zonder problemen tot een kwart van de plant afhalen.

3 Neem je stengelstekken, gebruik dan een schone, scherpe schaar om een deel van een stengel net boven een oog (het punt waar een blad aan de stengel zit) af te knippen. Knip de onderkant van de stek vervolgens tot vlak onder een oog af. Je kunt de bladeren voorzichtig van de stengel draaien.

“Let bij het nemen van stekken op de vorm van de plant, want je wilt niet dat de plant een lelijke vorm of open plekken krijgt.”

4 Neem liever geen stekken van bloeiende planten, want die zullen slechter wortelen. Jadeplanten bloeien doorgaans van december tot februari, dus je kunt ze het beste vanaf het voorjaar tot begin zomer stekken.

5 Als je stengelstekken neemt van een jadeplant die iel en stakerig is geworden (meestal door gebrek aan zonlicht) dan zal de plant opnieuw uitlopen en voller worden.

Moeiteloos oogsten

Nu de grond opwarmt, is het tijd om onderhoudsarme vaste groenten te planten en te smullen van verse oogst, aldus Jack Wallington.

Eetbare vaste planten zijn de droom van elke liefhebber van moeiteloos tuinieren. Planten die ieder jaar weer voedsel produceren zonder dat je ze opnieuw moet zaaien of planten, wie wil dat nu niet? Ze kosten weinig moeite en zijn ook milieuvriendelijker doordat er minder plastic potjes en plastic potgrondzakken voor nodig zijn.

Fruitplanten zijn de beste eetbare vaste planten. Appels, aardbeien, rabarber, noem maar op. Je kunt ze jaar na jaar oogsten. En dan zijn er tuinkruiden, zoals rozemarijn, tijm, bieslook en venkel.

Maar het kweken van vaste groentepplanten is lastiger, hoewel me dat er niet van heeft weerhouden het de afgelopen tien jaar steeds weer te proberen. Asperges zijn mijn favoriet. Eenmaal aangeslagen kun je ze het hele voorjaar oogsten. Ook artisjokken zijn lekker, vooral wanneer ze nog jong zijn, maar helaas zijn ze niet vorstbestendig genoeg voor de streek waar ik woon. Vaste kool-, uien- en sjallottensoorten hebben weliswaar een minder uitgesproken smaak dan hun sneller groeiende, korter levende, eenjarige familieleden, maar zijn wel gemakkelijk te kweken.

Deze en andere vaste planten zal ik de komende maanden bespreken, inclusief in het wild groeiende groentesoorten.

Oogsten

In onze noordelijke moestuin kunnen we nu asperges oogsten. Naast de groene variëteiten 'Backlim' en 'Guelph Millennium' kweek ik de 'Pacific Purple' om zijn mooie kleur. Ze zijn winterhard gebleken in onze vochtige, deels kleiachtige grond, waarop ik elk jaar een laag compost aanbreng. Snijd de asperges bij de grond af en let daarbij op dat je geen omringende, opkomende asperges beschadigt.

In onze tuin staan veel wilde planten die door sommige mensen als onkruid worden beschouwd, maar eigenlijk eetbare vaste planten zijn. Kleefkruid (*Galium aparine*) kan worden bereid als spinazie of rauw worden gebruikt om water een komkommersmaak te geven. Pluk het kruid in het voorjaar of begin zomer, voordat het zaad zet en de plant taaier wordt. Het loof van paardenbloemen kun je goed voor salades gebruiken: de jonge bladeren zijn het lekkerst en malst. Ook het jonge loof van zevenblad is eetbaar; ik vind het een beetje naar selderij smaken. Bij ons groeit ook wilde knoflook, dat een heerlijk milde, zoete knoflooksmak heeft. De planten zijn in hun geheel eetbaar, inclusief de bolletjes, maar ik pluk alleen een paar blaadjes die ik hak en in gerechten verwerk. Zorg er altijd voor dat je een wilde plant herkent voordat je hem gaat eten.

Wied kleefkruid niet, maar bereid de jonge scheuten als spinazie.

Kies een warme, zonnige plek voor pastinaken en zaai om de 30 cm een paar zaadjes.

Probeer deze 3 rabarbersoorten

'Raspberry Red'
'Canada Red'
'Champagne'

Zaaien

Buiten

Als je nog geen pastinaken hebt gezaaid, dan kun je dat nu in de vollegrond doen. Pastinaken ontkiemen zelfs beter nu het weer warmer wordt. Zaai om de 30 cm in ondiepe voren met 30 cm tussenruimte. Laat de zaadjes in naburige rijen ten opzichte van elkaar verspringen, zodat de pastinaken in een soort zigzagpatroon opkomen en optimaal de ruimte krijgen.

Ik zaai altijd drie zaadjes per plek, omdat ze langzaam ontkiemen. Veel mensen denken dat pastinaken slecht ontkiemen, maar ik vermoed dat ze vanwege hun lange kiemdur vaak per ongeluk uit de grond worden getrokken of met het onkruid worden weggeschoffeld. Daarom schoffel ik het bed waarin ik pastinaken heb gezaaid pas wanneer hun blaadjes goed zichtbaar zijn.

Binnen

Onze folietunnel zet ik deze maand vol met courgette- en pompoenzaailingen (een vensterbank werkt ook goed). In mildere streken kun je deze planten al in april zaaien, maar bij ons is begin mei beter. Ik zaai in turfvrrije potgrond, in potten van 10 cm doorsnee of zelfs 2 liter, omdat ze zo snel groeien: twee zaden per pot in een gat van ongeveer 3 cm diep.

Dit jaar kweek ik de courgette 'Alfresco', de witte pompoen 'Polar Bear', de winterpompoenen 'Honey Bear', 'Turk's Turban' en 'Hercules', en de zomerpompoen 'Disco'. Na de ontkieming, die bij warm weer maar een paar dagen duurt, rijp ik van elke twee zaailingen de kleinste uit. Daarna geef ik de planten regelmatig en royaal water.

Zaai courgettes en pompoenen binnen.
Zaai een paar zaden per pot.

“Pastinaken ontkiemen beter nu het weer warmer wordt.”

Planten

Ik heb besloten dat twee aspergevariëteiten niet genoeg zijn en daarom heb ik onlangs nog een paar variëteit gekocht: 'Burgundine'.

Om de wortelkronen van asperges te planten, maak je 20 cm diepe geulen met in de lengte een richel op de bodem. Leg om de 50 cm een wortelkroon op de richel. Geef ook de geulen 50 cm tussenruimte. Gooi de geulen dicht en breng een laag tuincompost aan. Geef de asperges bij droog zomerweer regelmatig water, vooral in de eerste twee jaar.

Naast de asperges heb ik een bed met vaste groenteplanten aangelegd voor nog meer moeiteloos oogsten. Van onze buurvrouw June kreeg ik stekken van de winterharde duizendkoppige kool (ook wel 'eeuwige moes' genoemd) en de vaste broccolisort 'Nine-star Perennial', die lijkt op bloemkool. Dit is mijn tweede poging, want de eerste keer plantte ik de stekken uit toen die nog te klein waren om slakken te overleven. Deze keer heb ik gewacht tot ze wat groter waren, zodat ze beter bestand zijn tegen wat slakkengeknag. Ik ben nog aan het experimenteren met het aantal planten, maar volgens mij zijn vijf tot tien exemplaren genoeg.

Plant stekken van duizendkoppige kool wanneer ze goed hebben geworteld en robuust genoeg zijn om slakken te overleven.

3
tuinkruiden
om nu te planten
tijm
venkel
rozemarijn

Broccoli 'Nine-star Perennial' houdt van grond die is verrijkt met veel compost.

Houd de bedden vooral in het begin onkruidvrij, zodat de groenten geen concurrentie te verduren hebben.

Splits grote bieslookpollen en plant de kleinere pollen weer in de tuin.

Klussen

- In onze huidige moestuin blijft het tot later in het voorjaar koud dan in de tuin die ik vroeger in het zuiden van Engeland had. Het gras gaat pas in mei goed groeien en ook de fruitbomen bloeien dan pas. Maar het onkruid groeit al hard, dus is het belangrijk dat je het bijhoudt. Schoffel bij droog weer en gebruik een tuinschepje om de penwortels van zuring en paardenbloemen uit de grond te halen. Hoe meer je er nu verwijderd, des te minder hoeft je later in het seizoen te doen.
- Splits bieslook in meerdere, kleinere pollen en plant die her en der in de tuin om elk jaar vanaf het voorjaar tot in het najaar moeiteloos te kunnen oogsten. Je kunt zelfs een paar pollen in potten binnen zetten, zodat je ook 's winters verse bieslook hebt. Graaf een pol op met een tuinschepje of spade en trek de pol in kleine stukken. Is de pol heel dicht, snijd hem dan met een spade in stukken. Plant de kleinere pollen op de oorspronkelijke diepte. Dankzij het grasachtige loof en de pompomvormige paarse bloemen is bieslook een aantrekkelijke plant. De bloemen zijn uiteraard ook eetbaar; gebruik ze als fleurige garnering van salades en soepen.

VOLGENDE MAAND Jack plant tomaten en aubergines uit en plukt vlierbloesem en wilde slasoorten.

Govert gidst

Verbinding in de vlindertuin

Een stadstuin voor vlinders kan leiden tot meer biodiversiteit en vergroening van de omgeving, zo laat Vlindertuin De Zindering zien in Tiel. **Govert de Jong** ontmoet de drijvende krachten achter de vlindertuin Gera van der Leun en tuinontwerper en hovenier Edwin Barendrecht. “De kracht van de vlindertuin zit hem in dat het écht een tuin is.”

Vlinders zie ik een beetje als de mascottes van insecten, samen met lieveheersbeestjes. Vrijwel iedereen vindt het prachtige, schattige beestjes, terwijl ze net zoveel insect zijn als wantsen, muggen, vliegen en wespen, om er maar een paar te noemen. Dit is een van de redenen waarom Vlindertuin De Zindering ingezet heeft op de vlinder als toonaangevend insect. Als je vlinders lokt, lok je vanzelf ook allerlei andere dieren, van luis tot vogel, en zo verhoog je de biodiversiteit.

In de vlindertuin, midden in het centrum van Tiel, ontmoet ik Edwin en Gera. Edwin is druk bezig met het scheuren van siergrassen (het is nu nog maart). “Waar te beginnen... haha”, zegt Gera. “Vijf jaar geleden is het idee voor dit project ontstaan en hebben we samen met de vele vrijwilligers van Stichting Centrum Tiel XL, de gemeente en verschillende bedrijven een ‘saai’ stadspark omgetoverd tot een oase voor vlinders. En dat niet alleen: het is een

plek geworden waar veel contact is tussen de vrijwilligers, voorbijgangers en omliggende bedrijven. We hadden bij de aanleg ‘geluk’ dat het coronatijd was, waardoor veel vrijwilligers niet terecht konden bij hun eigen vrijwilligerswerk.”

Ontwerpen voor vlinders én mens

“De kracht van de vlindertuin zit hem erin dat het écht een tuin is”, vertelt Edwin. “Voor vlinders zou je eigenlijk vooral inheemse planten kiezen en het lekker rommelig maken. Dit is alleen niet wat veel mensen graag zien midden in de stad; het oog wil ook wat. Bij het ontwerpen van de tuin heb ik ‘eilandjes’ gemaakt, waar we vooral waardplanten hebben geplant, zoals bijvoorbeeld vederdistel, venkel, wilde peen, grote kaardenbol en blauwe knoop. In de buitenste borders staan nectarplanten die vooral uit Noord-Amerika en Azië afkomstig zijn. Denk bijvoorbeeld aan de

vlinderstruik, brandkruid, *Fritillaria* en zonnehoed. Langs de randen hebben we ook wat ruigere schaduwhoekjes, waar bijvoorbeeld meidoorn en vuilboom staan en natuurlijk niet te missen: de brandnetel, een absolute top-waardplant.”

Bij de aanleg van de tuin heeft hun inmiddels vaste aannemer het aanwezige puin onder het oude park verwijderd en is er biologische bladaarde- en wormencompost aangebracht. Vervolgens zijn er vele duizenden planten aangesleept, speciaal opgekweekt door biologische kwekerij Dependens uit Bennekom. “Bij de aanleg hebben we het voor elkaar kunnen krijgen dat we gelijk een beregeningssysteem hebben kunnen aanleggen. Deze wordt gevoed door water uit de gracht hierachter en wordt aangedreven door energiezuinige pompen, met elektra voorzien door onze eigen zonnepanelen. Dankzij onze knutselgroep en crowdfundingacties, zijn we qua kosten ook zelfvoorzienend.”

FOTO'S: EDWIN BARENDRECHT, GOVERT DE JONG, GERA VAN DER LEUN

Over Govert

Als natuurgids leid ik graag mensen

door onze prachtige natuur en daarnaast ben ik gek op tuinieren! In de serie 'Govert gidst', leid ik jullie graag door de wereld van de natuur(lijke) tuin. Het is echt niet nodig om je tuin volledig op de schop te doen en je favoriete planten bij het compost te zetten: met kleine aanpassingen kun je vaak al een wereld van verschil maken.

Door het delen van inspiratie, praktische tips én verdiepende informatie kunnen we samen in de tuinen van Nederland en België meer ruimte geven aan de natuur. Laat je inspireren en beleef de natuur in je tuin!

Koninginnekruid (*Eupatorium*) is een geweldige inheemse nectarplant, waar deze atalanta (*Vanessa atalanta*) graag op afkomt.

Edwin (links) en Gera (rechts) in de vlindertuin.

"We creëren samen heel veel groene tuintjes en stapstenen, die de biodiversiteit in de stad echt vergroten."

Insecten komen graag op bezoek in een 'wildere' tuin, zoals deze elegante zwarttip-smalboktor (*Paracorymbia fulva*) bij Govert.

Edwin is bezig met het delen van de grassen die tussen de waardplanten staan.

Gera's tips

voor jouw groene initiatief

Van de eerste ideeën en initiatieven tot het aanleggen van de vlindertuin heeft tijd gekost, maar laat je hierdoor niet afschrikken! Gera geeft tips hoe je jouw omgeving stap voor stap kunt vergroenen.

1 Gewoon beginnen

Gera had zelf met wat burens geveltuintjes aangelegd, maar toen een gemeenteambtenaar dit zag, kwam ze erachter dat dit niet de bedoeling was. Gelukkig kreeg dit een positieve draai: "De gemeente zei: hier kunnen we toch niet tegen zijn? Het werd toen uitgebreid naar een pilot. Kortom *gewoon beginnen* en een beetje brutaal zijn, haha."

2 Kijk verder dan een 'groenproject'

Wat opvalt aan de vlindertuin is de grote betrokkenheid van vrijwilligers, bedrijven en de gemeente: "Probeer er een sociaal project van te maken. Betrek zoveel mogelijk mensen, kinderen, (groot)ouders, buurtverenigingen, bedrijven, aannemers, sportclub ... Sluit alles en iedereen aan, het biedt meer dan je denkt! Je hebt meer handen en hoofden om mee samen te werken en er zit altijd wel iemand bij met een fantastisch idee." Gera tipt ook dat het goed is om afspraken te maken over het onderhoud van de tuinen, want vele handen maken licht werk.

3 Publiciteit creëren

Als je momentum wilt creëren, is publiciteit belangrijk. "Bij de pilot van de geveltuintjes hebben we ons aangemeld voor Burendag en NLdoet. Dit genereerde publiciteit voor het project en het gaf een positieve sfeer. Hierdoor kwam er meer animo voor anderen om óók mee te doen. Ook kun je hier subsidies voor krijgen, waarmee je vaak net uitkomt om bijvoorbeeld genoeg biologische planten en compost te kopen."

Groenprojecten zien er vaak 'groen' uit, maar juist beeldende elementen toevoegen helpt enorm om onder de aandacht te komen. Gera: "Zo heb ik in Tiel samen met klassen, kleine kasjes gemaakt voor op straat, die gelijk lekker opvallen. Daarnaast zou je ook informatieborden kunnen plaatsen, posters laten maken, een plantenbibliotheek voor de deur kunnen zetten of misschien zelfs een kunstproject kunnen maken. Zo zorg je voor leven in je project."

4 Financiering

Het realiseren van al het bovenstaande kost natuurlijk geld. Subsidies voor de vrijwilligersdagen is een mooie start, maar er zijn ook andere manieren om het financieel rond te krijgen. "Houd wedstrijden voor bewonersinitiatieven of groene projecten in de gaten en schrijf je in! Als je groter wilt denken, weet dat er vaak fondsen zijn die goede plannen ondersteunen. Google eens wat er beschikbaar is per provincie en gemeente. Goed onderzoek hiernaar doen loont", vertelt Gera.

5 Biologische kwekerijen uit de buurt

Als je een tuin met biodiversiteit wilt, is het belangrijk dat je veel plantensoorten gebruikt die onbespoten zijn. "Bij de groenprojecten is het voor ons echt belangrijk om biodiversiteit te verhogen. Zoek daarom naar biologische kwekerijen in de buurt", raadt Gera aan. Je kunt natuurlijk ook zelf planten opkweken uit biologische zaden.

6 Voorlichting en informatie

Voorlichting en informatie geven kan helpen je project meer vaart te geven: "Voor de vlindertuin heb ik bijvoorbeeld samengewerkt met Natuur en Milieueducatie (NME), om klassen bij het project te betrekken. Scholen

Tip van Govert

Je kunt meedoen met het NK- en VK-Tegelwippen van 21 maart t/m 31 oktober. Tegels eruit en groen erin is een mooie manier om de biodiversiteit te verhogen. Kijk op nk-tegelwippen.nl voor Nederland of vk-tegelwippen.be voor Vlaanderen.

Straatkasjes geven leven aan het groen in de stad: ze hebben een sociale en esthetische waarde.

staan vaak open voor dit soort groenprojecten. Specifiek voor Rivierland kun je ook eens rondneuzen op gonzend.nl, waar je ook praktische werkbladen kunt vinden", legt Gera uit. Zo zijn er nog meer organisaties in het groen die veel doen met groeneducatie, zoals IVN.

In Tiel komen er nog veel meer van dit soort prachtige stads- en geveltuintjes bij.

Deze plattegrond is ook te vinden op vlindertuin-tiel.nl. Je vindt er een prachtige interactieve kaart, waarop je per border kunt zien welke planten Edwin heeft gebruikt en waar ze zijn aangeplant. Je kunt deze prima als inspiratie gebruiken voor jouw eigen tuin. Vergeet ook niet de mooie plantenverhalen te lezen. En handig voor je bezoek: onder de tuin ligt een parkeergarage.

Het ontwerp voor de Vlindertuin is van Edwin Barendrecht.

Elke week zijn vrijwilligers bezig in de tuin en is er veel interactie met stadsgenoten.

Verbindend effect

De energie en passie voor de vlindertuin spat ervan af bij Gera, als ze vertelt: "Elke zaterdag, en in het goede seizoen vaker, vind je vrijwilligers in de tuin die vanaf het begin al meewerken. Je ziet dat niet alleen de vrijwilligers samen veel leren van elkaar en er plezier in hebben, ook mensen uit de stad komen er graag. Zo zaten er gisteren nog scholieren huiswerk te maken. De omliggende ondernemers steunen ons ook graag. Zo verzorgen ze de lunch als we met een grote groep vrijwilligers aan de slag gaan. En ook de bibliotheek hiernaast doet graag mee: we hebben daar onder andere een eigen zadenbibliotheek waar zaden uit de vlindertuin, maar ook zaden uit eigen tuinen gedeeld worden met elkaar. Zo zorgt het succes en de aantrekkelijkheid van de tuin voor een echte community in de stad."

Vergroening van stad en regio

Vlindertuin De Zindering heeft in 2022 de Gelderse publieksprijs voor ruimtelijke kwaliteit en de Groene Icoonproject Chal-

lenge gewonnen. "Dat zijn echt prijzen waar we zeer trots op zijn", vertelt Gera. "Met de bijbehorende geldprijs hebben we een vliegende start kunnen maken met vier nieuwe projecten die de biodiversiteit in Tiel en het

In de bibliotheek vind je de zadenbibliotheek, waar je zaden kunt meenemen én inleveren.

Rivierenland moeten verbeteren. In de binnenstad valt dit mooi samen met de vervanging van het riool. De aannemer wil daarbij gelijk geveltuintjes aanleggen en de gemeente heeft ruimte gemaakt voor meer openbaar groen. Onze vrijwilligers gaan letterlijk deur voor deur langs om te vragen of de bewoners een geveltuintje willen. En dat willen er veel! Komende tijd komen er vele honderden geveltuintjes en 96 grote groenbakken in de stad. Hiermee zorgen we met zijn allen voor 90 bomen, 600 struiken en 20.000 vaste planten, die allemaal biologisch zijn gekweekt."

Edwin vult aan: "We creëren samen heel veel groene tuintjes en stapstenen, die de biodiversiteit in de stad echt vergroten." Wil je zelf in jouw gemeente ook meer doen voor de biodiversiteit? Daar hebben Gera en Edwin nog tips voor: "Elk beetje groen helpt en met eigen initiatief kom je een heel eind. Deel dit met jouw gemeente of andere instanties en je zult zien dat er vaak veel 'groene energie' ontstaat en dat er meer mogelijk is dan je denkt!" Meer tips vind je op de pagina hiernaast.

Praktische tips voor de tuin van De Vlinderstichting

Dagpauwoog, citroenvlinder, kleine vos, koninginnenpage ... stuk voor stuk prachtige vlinders die graag op bezoek komen in de tuin. Wat kun je doen in je (stads)tuin voor vlinders? Amber van Amsterdam van De Vlinderstichting geeft deze zeven tips.

Een rups van de koninginnenpage op venkel in de vlindertuin.

Dagpauwogen zie je al vroeg in het jaar en zijn dol op nectarplanten als klimop en sleedoorn. Als waardplant hebben zij brandnetel, hop en glaskruid.

1 Tegels eruit, groen erin

“Wat vlinders helpt is in elk geval meer groen in de tuin, dus als je veel tegels hebt: haal deze waar mogelijk eruit.”

2 Koop biologisch of anders onbespoten planten

“Zorg dat de planten die je in de tuin zet geen gif bevatten, want dit is schadelijk voor veel insecten, waaronder vlinders. Let ook op met bijen- of vlinderplanten uit reguliere tuincentra, deze kunnen alsnog bestrijdingsmiddelen bevatten. Er is gelukkig steeds meer biologisch en gifvrij aanbod.”

3 De vijf V's

“Zorg in de tuin voor **voedsel**, dus nectarplanten en waardplanten voor de **voortplanting**. Een ander belangrijk aspect is **veiligheid**, zo bieden bijvoorbeeld groenblijvende planten als klimop jaarrond bescherming tegen roofdieren, kou en

regenachtige dagen. **Variatie** helpt ook: zorg met verschillende lagen (bodem-, kruid- en boomlaag) voor meer vlinders in de tuin. Als laatste hebben we nog **voldoende aanbod**: als het past in de tuin, zorg dan voor meerdere (inheemse) soorten en meerdere exemplaren van die soorten.”

4 Gras minder maaien

“Laat een stuk gras hoger groeien. Dit kan een strook zijn of een meer organische vorm. Vlinders hebben hier profijt van én je krijgt er vaak meer kleur voor terug omdat wilde bloemen ook meer kans krijgen.”

5 Tuin niet klaarmaken

“Vaak wordt de tuin voor de winter en in de lente ‘klaar’ gemaakt, terwijl de laag aan bladeren en strooisel in de tuin enorm belangrijk zijn voor overwinterende vlinderpoppen. Bovendien geeft dit ‘plantenafval’ ook voeding aan je bodem.”

6 Snoei in fases

“Als je gaat snoeien, doe het dan het liefst eind maart en begin april, wanneer het weer lekker warm is. Snoei dan het liefst een deel en later het jaar nog een ander deel, zo krijgen bijvoorbeeld boomblauwtjes meer kans om voort te planten. Laat snoeiafval ook even liggen, zodat diertjes veilig weg kunnen kruipen, of maak er een rommelhoekje van.”

7 Lange periode met bloei

“Het zou mooi zijn als je bijna jaarrond voedsel kunt aanbieden voor vlinders. In het voorjaar kun je denken aan stinzenbollen, viooltjes, maar ook een klein blijvende wilg. In de zomer is koninginnekruid, ijzerhard en wilde marjolein fantastisch. In het najaar kun je denken aan sedum, klimop en herfstasters.”

Op vlinderstichting.nl kun je meer tips voor vlinders vinden en ook per vlinder bekijken welke waardplanten zij nodig hebben.

STICHTING NL BLOEIT!

Wij kweken bijzonder aantrekkelijke inheemse planten, soorten waar de wilde bijen, vlinders en heel veel andere insecten dol op zijn. In Nederland zijn er nog maar weinig van deze planten in het wild te vinden en jij kunt helpen door juist de inheemse planten in je tuin te zetten. Op een paar vierkante meter kun je al een prachtige wilde weelde creëren.
www.nlbloeit.nl

Inheemse held stelt zich voor

Met inheemse planten help je de biodiversiteit enorm. Ze zijn prachtig, maar helaas niet zo bekend. Elke maand stelt een inheemse plant zich aan je voor, in de hoop een plekje in jouw tuin te krijgen. Ze zullen je niet teleurstellen!

Aardaker

Lathyrus tuberosus

Ik, aardaker, ben een lathyrussoort en behoor tot de vlinderbloemenfamilie (*Fabaceae*). Ik ben een overblijvende rankende klimplant. Mijn kantige stengels kunnen een lengte van 50 tot 120 cm bereiken en hebben ranken, waarmee ik me aan andere planten kan hechten. Mijn bladeren zijn geveerd, ovaal tot langwerpig. Mijn soort aanduiding *tuberosus* slaat op de knolletjes die aan de worteluitlopers groeien. Mijn Nederlandse naam aardaker bestaat uit aard en akker: aard betekent aarde en akker roept een associatie op met akker, waar ik vaak groei. Akker is een oud woord voor eikel, naar de vorm en de kleur van de knolletjes die aan de wortelstok groeien. Mijn knollen zijn ongeveer zo groot als een hazelnoot en kunnen rauw worden gegeten en ook gekookt, gestoofd of gebakken worden, of als tamme kastanjes gepoft. Ze kunnen na de bloei in oktober-december worden geoogst en ze hebben een hoge voedingswaarde. De smaak lijkt enigszins op amandelen of kastanje.

Ik werd vroeger (o.a. in Zeeland, de Zuid-Hollandse eilanden en in de Betuwe) commercieel geteeld als eetbare groente en in de 18e tot in de 20e eeuw zelfs geëxporteerd naar landen als Frankrijk en Engeland, waar de knolletjes 'Dutch mice' werden genoemd. Verder zijn ook mijn decoratieve bloemen en de jonge scheuten van de plant eetbaar.

Ik ben een zonminnende soort en heb van nature een voorkeur voor kalkhoudende bodems die enigszins vochtig en voedselhoudend zijn. Dat kan met name (rivier)klei of leem zijn, maar ik groei ook op zand, löss en zavel. Ik groei in allerlei grazige wegbermen, (graan)akkerranden, bosranden, langs kanalen en spoorwegen, op dijken en op braakliggende terreinen.

Ik ben een rijkbloeiende soort en heb lang gesteelde trossen met twee tot acht bloemen. Mijn bloemen zijn prachtig roze-rood tot karmijnrood tot violet van kleur en verspreiden een zeer fijne geur. Ze bevatten vooral nectar en worden bestoven door o.a. hommels, vlinders, honingbijen en (solitaire) wilde bijen, zoals behangersbijen en metselbijen. Ik ben ook een waardplant voor vlinders (rupsen) zoals het boswitje (*Leptidea sinapis*) en groot koolwitje (*Pieris brassicae*).

In tuinen en kruidenrijke vegetaties ben ik goed te combineren met inheemse planten als beemdkroon, wilde marjolein, gewone margriet, grote centaurie, boslathyrus, zwarte toorts, wilde cichorei en sint-janskruid. Ik breid uit via mijn zaden/erwtten (generatief) en door mijn ondergrondse uitlopers/knollen (vegetatief). Mijn zaden zitten in peulen.

VOLGENDE MAAND Gevlekte dovenetel (*Lamium maculatum*).

Aan de slag

Er is altijd genoeg te doen in de tuin, maar de taken verschillen per seizoen. In deze rubriek vind je alle tuintaken die handig zijn om deze maand uit te voeren. Loop de handige checklists na en hou zo makkelijk je tuin bij.

102

107

Deze maand

102 Algemene tuintaken

Kop tulpen en vermeerder aurikels (*Primula auricula*).

105 Bloemen

Verplant opgepote dahlia's en plant klimplanten.

107 Adams tuintaak van de maand

Plant sperziebonen.

108 In de kas

Beplant een hangmand met vetplanten en breng schaduwdoek aan.

110 Groente en fruit

Plant jonge slapplanten en hard buitentomaten af.

108

110

Kop tulpen in potten zodra de bloemen verwelken, dan blijft het geheel een mooie uitstraling houden.

Tulpen koppen

Kop tulpenbloemen zodra ze hun bloemblaadjes laten vallen. Knip de bloemhoofden of de hele bloemstelen af. Hiermee stimuleer je niet de productie van meer bloemen, maar je fatsoeneert de borders en de bollen zullen

misschien genoeg energie opdoen om volgend jaar weer te bloeien.

Botanische tulpen bloeien elk jaar weer. Plant dus cultivars van *Fosteriana*, *Praestans* en *Viridiflora* en laat die in de borders zitten voor een

terugkerend voorjaarsspektakel. Met hybride tulpen moet je een beetje geluk hebben. Kop ze, graaf de bollen op, leg ze in een krat, laat het groen afsterven, sla ze op in een schuur en stop ze in het najaar weer in de grond.

Checklist

- ☐ Knip scheuten met effen groen blad uit bontbladige struiken.
- ☐ Steek graskanten af en werk de vorm bij als planten over het gazon hangen.
- ☐ Schrob algen en vuil uit vogelbadjes. Vul ze met regenwater.
- ☐ Keer de composthoop regelmatig om het rottingsproces te versnellen.

Geef langzaam water, zodat de potgrond zich goed kan volzuigen.

Geef bomen en struiken water

Geef bomen en struiken in potten water nu ze volop gaan groeien. Voldoende water geven is belangrijk om de wortels koel te houden en ook om de groei te ondersteunen. Zet de potten op grote schotels om te voorkomen dat het terras vies wordt en ook om te zien wanneer de potgrond goed nat is.

Geef langzaam water, zodat het de potgrond insijpelt en niet langs de potwanden rechtstreeks de schotel in stroomt. Een laagje stenen op de compost helpt om bij warm weer het vocht rond de wortels vast te houden.

20 MINUTEN
OVER

Bereid bedden voor op beplanting met zomers perkgoed. Maak de aarde los met een tuinvork, verwijder vaste onkruidplanten en hark de grond egaal om te voorkomen dat de planten op verschillende hoogten terechtkomen en er gedurende regenachtige perioden plassen ontstaan.

Gebruiksklare compost is kruimelig en ruikt fris.

Gebruik verteerde compost

Controleer of zelfgemaakte compost klaar is om over de tuin te worden verspreid. Schep wat compost uit de bak. Gebruiksklare compost is kruimelig en stinkt niet; je zou alleen een prettige, aardse geur moeten ruiken.

Haal nog niet verteerd snoeihout eruit en doe dat terug in de bak, waar het langzaam verderende koolstof afgeeft en de composthoop belucht. Verspreid de compost over de borders, het liefst nadat het heeft geregend. Door de mulchlaag houdt de bodem het vocht langer vast.

TIP

Laat zo mogelijk wat brand-netels in de tuin staan. Ze ondersteunen meer dan veertig insectensoorten, waaronder de rupsen van de kleine vos en de dagpauwoog. Je kunt de bladeren voor kruidenthee gebruiken.

Plant salvia in potten

Zet een vaste salvia in een pot, zodat je de hele zomer een bloeiende plant op je terras hebt. Neem een grote pot en vul die gedeeltelijk met turf-vrije, universele potgrond. Drenk de wortels eerst in water en plaats de plant dan midden in de pot.

Vul de pot tot net onder de rand met potgrond, zodat die bij het water geven niet overstroomt. Zet de pot in de volle zon en geef water. Kies een *Salvia nemorosa*- of *Salvia x sylvestris*-variëteit; deze zijn verkrijgbaar met blauwe, roze en witte bloemen. Als je ze regelmatig kopt, dan bloeien ze tot oktober.

Salvia's, waaronder de *S. nemorosa*, blijven in een pot lang mooi.

FOTO'S: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

Bind clematisstengels niet te strak aan hun steunen.

Bind clematisstengels aan hun steunen

Bind jonge clematisstengels aan hun steunstructuur om te voorkomen dat ze andere planten in groeien of afbreken doordat ze in het lichtledige tasten.

De groei-krachtige aanwas van begin zomer kan wat rommelig zijn, dus door de

stengels aan te binden breng je de plant in vorm voor de bloei. Clematisstengels zijn tamelijk breekbaar, dus buig de stengels voorzichtig richting de steun zonder te forceren.

Bind ze losjes aan en dun zo nodig dichtgegroeide delen van de plant uit.

LET OP zaailingen van bomen

Controleer of er zaailingen van bomen in je tuin opkomen. In deze periode ontkiemen de in het voorjaar gevallen zaden van es, esdoorn en wilg doorgaans massaal. Zaden van bomen als hult, eik en beuk ontkiemen later. De zaailingen kunnen nu nog met de hand uit de grond worden getrokken. Wees grondig, want in het eerste jaar ontwikkelen de jonge planten een ankerwortel die lastiger te verwijderen is.

STAP VOOR STAP Aurikels vermeerderen

Aurikels kunnen na de bloei worden gesplitst om je voorraad uit te breiden en de planten te verjongen. Ze hebben een goede drainage nodig, dus kun je het beste een potgrond voor alpine planten gebruiken of universele potgrond mengen met scherp zand of perliet. Plant ze in terracotta potten en zet ze tijdens het wortelen niet in direct zonlicht.

1

Pak een pol onderaan beet en trek de planten voorzichtig uit elkaar. De bladrozetten laten zich gemakkelijk scheiden, elk met een eigen wortelstelsel.

2

Kort de wortels met maximaal een derde in om een dicht wortelstelsel te bevorderen en het oppotten gemakkelijker te maken.

3

Zet elke plant midden in een pot en vul die met potgrond. Druk aan met je vingers. Zorg ervoor dat de wortelhalshoogte boven de grond blijft.

Geef potplanten nieuwe potgrond, vervang de kiezellaag en verwijder onkruid.

Mulch en vervang potgrond

Geef planten die langdurig in een pot staan verse potgrond. De wortels zullen nieuwe energie opdoen, waardoor de planten volop gaan groeien. Haal eerst de mulchlaag van de potgrond en leg die apart.

Maak dan de bovenste 5-10 cm van de potgrond los met een tuinschepje.

Als je grotere plantenwortels dreigt te beschadigen, leg je het schepje weg en doe je de rest met je handen. Haal zoveel

mogelijk potgrond uit de pot en vervang die door een mengsel van verse universele potgrond en compost. Druk de grond rond de blootgelegde wortels goed aan, geef royaal water en leg de mulchlaag er weer op.

Snijd groene scheuten weg

Sommige planten met meerkleurige bladeren, zoals olijfwilg (*Elaeagnus*), kardinaalsmuts (*Eonymus*) en hulst (*Ilex*), laten wel eens scheuten zien die helemaal groen zijn. Deze jonge groene scheuten groeien krachtiger dan de meerkleurige. Verwijder deze met een snoeischaar, voordat ze de boel overnemen en de hele verschijningsvorm van de plant veranderen.

Verwijder geheel groene scheuten tussen meerkleurig gebladerte met een snoeischaar.

PAS OP VOOR leliehaantjes

Controleer lelies en kievitsbloemen op deze felrode insecten. Ze eten gaten in de bladeren, dus je herkent hun aanwezigheid ook aan de aangetichte schade. De larven eten van de onderkant van de bladeren, wat leidt tot verdroorde bladpunten. Als je de plant heen en weer schudt, vallen de kevers op de grond. Leg iets onder de plant om ze op te vangen of haal ze met de hand van de plant af. Verwijder de koraalkleurige larven van de onderkant van de bladeren. Vogels, wespen en zelfs kikkers zijn dol op de larven, dus lok die zoveel mogelijk je tuin in.

Checklist

- ☐ Bereid alles voor om vorstgevoelige planten zo nodig tegen vorst te beschermen.
- ☐ Zaai binnen opeenvolgende porties basilicum.
- ☐ Breng een laag stro rond aardbeiplanten aan.
- ☐ Zaai binnen herfstbloemkool in potten.
- ☐ Oogst asperges wanneer ze 15 cm hoog zijn.
- ☐ Bemest aardappelplanten om de twee weken met stikstofrijke mest.

STAP VOOR STAP Verplant opge- potte dahlia's

Plant afgeharde dahlia's uit wanneer je zeker weet dat er geen vrieskou of storm is voorspeld. Drenk de planten eerst. Plaats steunen naast hogere cultivars en dien kaliumrijke mest toe om de bloei te bevorderen.

1 Ondersteun de plant met gespreide vingers wanneer je de pot op zijn kop houdt en vang de plant op. Controleer of de wortels tot de rand van de kluit reiken.

2 Werk turfvrrije universele potgrond of verteerde stalmest door het plantgat. Zet de plant zo in het gat dat hij op zijn oorspronkelijke diepte staat.

3 Druk de aarde rond de plant aan en begiet de plant en de omringende bodem royaal met water. Geef de komende paar weken bij droog weer water, totdat de plant heeft geworteld.

Monty plant ridderspoor op een beschutte plek voor extra hoogte en kleur in de zomer.

Geef borders extra hoogte met vaste planten

Plant hoge vaste planten om bloembedden en borders extra hoogte te geven, bijvoorbeeld *Aruncus*, *Delphinium* en *Verbas-cum*. Zoek of creëer een grote lege plek aan de achterkant van een border of tussen lagere, koe-

pelvormige planten waarboven de nieuwe plant kan uittorenen om alle blikken te vangen.

Hoe meer licht de hoge planten rondom bereikt, hoe sterker de stengels worden. Geef de planten water wanneer ze nog in de pot

staan. Graaf dan een diep gat, giet daar water in en werk er organisch materiaal en mest door. Zet de plant in het gat, druk de aarde rondom aan en plaats steunen naast planten met zeer hoge bloemstelen.

Plant *Gladiolus murielae*-bollen

Nu de grond in de borders opwarmt, kun je bollen van de geurende, late zomerbloeiër *Gladiolus murielae* planten. Kies een

Plant bollen met de puntjes naar boven.

zonnige, goed drainerende plek. Heb je zware grond, werk er dan wat scherp zand doorheen.

Plant de bollen 15 cm uit elkaar, met de puntjes naar boven, twee tot drie keer zo diep als ze hoog zijn. De gladiolen zullen in augustus en september bloeien.

Deze Afrikaanse bollen kunnen op een beschutte plek in goed drainerende grond in de tuin overwinteren. Anders moet je ze voor de winter opgraven, op een droge, donkere plek bewaren en volgend jaar weer uitplanten.

10
MINUTEN
OVER

Graaf jonge scheuten van haagwinde uit en verwijder zoveel mogelijk wortels. Als je dit onkruid deze maand blijft wieden, krijgt het niet de kans om andere planten te verstikken.

Fatsoeneer en verleng de bloei van planten als vlambloem, zonnehoeve en zonnekruis.

Geef vaste planten de 'Chelsea-chop'

Geef vaste planten een lichte snoeibeurt om ze nieuw leven in te blazen, hun bloeitijd te beïnvloeden of hun hoogte in te tomen. Deze snoei, die midden in het seizoen plaatsvindt, wordt ook wel de 'Chelsea-chop' genoemd. Geraniums en vrouwenmantel kunnen tot

op de grond worden teruggesnoeid om te voorkomen dat ze plat gaan liggen en om de groei van jong loof en meer bloemen te stimuleren.

Als je hemelsleutel (*Sedum*) nu afknijpt, zal de plant in juli lage, rechtopgaande bloemstelen hebben. Andere planten,

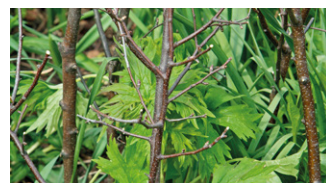
zoals aster, vlambloem en zonnekruis, kunnen worden gesnoeid om de bloeihoogte te veranderen en de bloei uit te stellen. Snoei een paar stengels terug om de bloeitijd te spreiden en de bloemstelen in de pol verschillende hoogten te geven.

Steun hoge planten

Plaats steunen rond hoge vaste planten in de border, zodat die 's zomer niet omvallen onder het gewicht van hun bloemen – en ook om te voorkomen dat je ze na een storm met lelijke noodsteunen en touw rechtop moet hijsen.

Natuurlijke steunen van snoei-hout zijn gemakkelijk te maken, gratis en onzichtbaar tussen het loof. Voor een stevige steunstructuur steek je rond een pol meerdere takken diep in de grond. Weef de zijtakken in elkaar.

Investeer anders in metalen steunen die je gemakkelijk rond de plantenpollen in de grond kunt drukken.

Steunen van snoeihout zijn gratis en geven planten een natuurlijke uitstraling.

Splits sleutelbloemen

Vermeerder sleutelbloemen nu die zijn uitgebloeid. De pollen groeien vaak dicht, maar je kunt ze verjongen door ze te splitsen. Dit stimuleert de groei van nieuwe uitlopers, waardoor ze volgend jaar rijker bloeien. Graaf ze op en trek ze bij de basis voorzichtig met de hand uit elkaar.

Elke rozet heeft zijn eigen wortels. Kort de lange wortels met een derde in en plant de rozetten terug in de border. Zet ze ongeveer 15 cm uit elkaar, druk de aarde rondom aan en geef royaal water.

Kies een grote pol en splits die om gratis meer planten te krijgen.

Checklist

- ☐ Plant lathyrus uit aan de voet van een net of stokken.
- ☐ Bemest narcissen met vloeibare mest terwijl het loof nog groen is.
- ☐ Snoei vroegbloeiende struiken als ribes en dwergkwee.
- ☐ Snoei blauwkussen (*Aubrieta*) na de bloei drastisch terug. Geef daarna water en mest.

Plant klimplanten

Met een wigwam help je klimplanten in de goede richting te groeien.

Zet klimplanten onder een wigwam in een pot of border om instant hoogte te creëren. Kies een klimplant die niet te groot voor de steun wordt of zich gemakkelijk laat snoeien om de groei te beteugelen.

Er zijn talloze geschikte zomerbloeiende clematisvariëteiten, en ook eenjarigen, zoals dagbloem en suzanne-met-de-mooie-ogen. Gebruik je potten, ga dan voor een zo groot mogelijk formaat en gebruik turfvrrije potgrond. Plant je ze in de vollegrond, werk dan organisch materiaal door het plantgat en dien mestkorrels toe.

Plant sperziebonen

Eind mei is doorgaans een goede tijd om stoksperziebonen uit te planten. Zijn de planten afgehard, dan kun je het risico nemen om ze eerder buiten te zetten, omdat sperzieboonvariëteiten de meest vorstbestendige stokbonen zijn.

Werk veel organisch materiaal door de grond en strooi mestkorrels op de aarde rond de planten. Je kunt deze bonen ook kweken in potten van minstens 30 cm doorsnee. Gebruik dan wel leemhoudende potgrond en laat ze nooit uitdrogen.

De planten groeien snel en dragen veel blad. Tegen de tijd dat de bonen oogstrijp zijn, zijn de planten zwaar en windgevoelig. Controleer dus of de steunen stevig genoeg zijn en minstens 30 cm in de grond staan.

Je kunt stoksperziebonen nu ook in de vollegrond zaaien, aan de voet van steunen. Deze latere exemplaren zullen je tot in het najaar van bonen voorzien.

Oogst de peulen zodra ze verschijnen. Hoe meer je plukt, hoe groter de productie.

Sperziebonen worden sterke planten, maar jong kunnen ze kwetsbaar zijn.

STAP VOOR STAP Plant stoksperziebonen bij een wigwam

1

Controleer of de stokken stevig in de grond staan en sterk genoeg zijn. Maak plantgaten op een afstand van 5-10 cm van de voet van de stokken.

2

Drenk de planten en giet water in de plantgaten. Zet de planten in de gaten en druk de aarde rond iedere plant aan tot een geultje. Dit vergemakkelijkt het water geven.

3

Plaats stokjes om de kwetsbare stengels richting de hoofdsteunen te leiden. Bind de stengels heel losjes boven het eerste blad aan de dichtstbijzijnde steun.

4

Geef royaal water om de beworteling te bevorderen. Geef over ongeveer een week nogmaals water, en daarna elke week (bij langdurige droogte vaker).

STAP VOOR STAP Beplant een hangmand met vetplanten

Wil je een onderhoudsarme compositie die weinig water nodig heeft, beplant dan een mand met vetplanten. Laat de mand in mei nog in de kas staan en hang hem daarna goed in het zicht, op een plek met veel zonlicht. Als je voor winterharde planten kiest, zoals huislook en vetkruid, dan kan de mand bij koud weer buiten blijven. Vorstgevoelige vetplanten daarentegen, zoals aenonium en echeveria, moeten in de kas overwinteren.

- 1** Vul de hangmand met een mengsel van turf-vrije universele potgrond en perliet. Dit garandeert een goede drainage zonder de mand te verzwaren.
- 2** Kies een plant die als blikvanger fungeert en zet die midden in de mand. Zet de andere planten er eerst in hun potten omheen om de compositie te beoordelen en plant ze daarna op hun definitieve plek.
- 3** Vul de gaten tussen de planten op met potgrond en druk de grond aan, waarbij je de planten ondersteunt. Voorkom dat de stengels onder de grond terechtkomen.
- 4** Geef royaal water en laat uitlekken. Controleer de planten wekelijks en geef alleen water als de potgrond droog is. Voorkom te allen tijde dat de wortels in het water staan.

TIP

Kweek basilicum rond tomaten. De planten houden van dezelfde omstandigheden en de geur van basilicum houdt witte vlieg op een afstand. Nijp de groeitoppen uit de basilicum om de groei van zijstelen te stimuleren. Oogst de uiteinden van de zijstelen om de plant nog voller te laten worden.

Oogst sla

Oogst bladslasoorten zoals rucola en pluksla om naar behoefte te plukken voor salades. Pluk steeds de buitenste bladeren, zodat de planten zo lang mogelijk productief blijven.

Doe de geoogste blaadjes meteen in een zak of afsluitbare doos om verleppen te voorkomen. Geef de planten na het oogsten water, dan zullen ze minder snel doorschieten. Als je om de twee of drie weken steeds een paar zaadjes zaait, dan kun je de hele zomer blijven plukken.

Pluk sla blaadjes bij bewolkt weer, dan zullen ze minder snel verleppen.

STAP VOOR STAP Plant tomaten

Het is tijd om kastomaten op hun definitieve plek in de kas te zetten. Ze kunnen eerder worden uitgeplant dan buitentomaten, die moeten wachten tot alle risico op vorst is geweken. Beschut de planten tegen direct zonlicht en plaats van tevoren steunen om de planten aan te binden.

Controleer of de planten tot aan de potwand hebben geworteld, zonder dat de wortelkuit is dichtgegroeid.

Verwijder de onderste bladeren en zet de planten diep in hun plantgat; dit stimuleert extra wortelgroei vanuit de stengel.

Geef royaal water en blijf dat regelmatig doen. Voeg, zodra de planten gaan bloeien, één keer per week tomatenmest aan het gietwater toe.

Pelargoniums zijn sterke planten, maar doen het nog beter als ze regelmatig water en mest krijgen.

Geef pelargoniums water en mest

Als je wilt dat je pelargoniums zo mooi mogelijk worden, dan moet je ze regelmatig water geven en voeden met een vloeibare mest die de productie van bloemen en vruchten stimuleert.

Pelargoniums houden niet van natte voeten, dus voel voordat je water geeft met je vingers hoe nat de potgrond rond de wortels is.

Vergeet ook niet om een paar stekken van nieuwe scheuten te

nemen, als je meer planten wilt hebben. Geef de stekken na het planten water en laat ze daarna wortelen zonder opnieuw water te geven. Dit voorkomt dat ze gaan rotten.

Schaduwdoek helpt om de temperatuur gelijkmatiger te houden, zodat planten niet gestrest raken.

Breng schaduwdoek aan

Bevestig schaduwdoek met knijpers of klemmen aan één kant van de balken van je kas en trek het strak. Zorg voor voldoende speling voor de hendels van de dakramen. Zonder

schaduw kan de temperatuur in de kas erg hoog worden, waardoor de planten verbranden en gestrest raken.

Je kunt hiervoor ook vliesdoek of oude vitrage gebruiken.

Checklist

- ☐ Schoffel de bedden in de kas regelmatig om ze onkruidvrij te houden.
- ☐ Gebruik biologische bestrijdingsmiddelen tegen ongedierte als witte vlieg.
- ☐ Kweek zoete aardappelen op uit trayplanten.
- ☐ Hang kleefvallen in de nok van de kas.
- ☐ Zet bij warm weer de ramen open.

STAP VOOR STAP Plant jonge slapplanten

Plant in modules opgekweekte slapplanten buiten nu ze de kans hebben gehad om aan het warmere weer te wennen. Geef ze royaal water voordat je ze uit de modules haalt en in de grond zet.

In tegenstelling tot kropsla-soorten is losbladige sla bestand tegen wat schaduw en kan daarom naast andere groenten worden gezet, zoals spinazie en rode biet. Losbladige soorten groeien snel, dus de eerste blaadjes kun je al over een paar weken oogsten.

1 Leg de planten op de aarde om ze de goede tussenruimte te geven: ongeveer 15 cm voor losbladige soorten en 30 cm voor de meeste kropslasoorten.

2 Plant de slapplantjes met de onderste blaadjes net boven de grond en druk ze goed aan. Zet de volgende rij op tenminste 30 cm afstand van de eerste.

3 Geef langzaam water zodat de aarde niet wegspoelt. Zie je wortels boven de grond uitkomen, druk dan opnieuw aan. Geef de slapplanten zomers voldoende water.

Plaats pompoensteunen alleen op een beschutte plek, omdat pompoenplanten veel wind vangen.

Plaats pompoensteunen

Om ruimte te besparen in je groentetuin, kun je steunen plaatsen waar pompoenplanten tegenop kunnen groeien.

Gebruik stevige, rechte palen, bijvoorbeeld stokken van hazelaarhout. Steek ze diep in de

grond en zet er stutten naast, zodat ze bij wind altijd blijven staan. Weef om de 30 cm een horizontale stok door de standpalen en bind die stevig vast.

Je zou tussen twee steunstructuren dwarsbalken

kunnen aanbrengen om een soort poort te maken en daar de planten overheen te leiden, zodat de pompoenen eronder komen te hangen. Zorg ervoor dat elke plant voldoende ruimte heeft gekregen.

Aard aard-appelen aan

Omdat aardappelen ondergronds aan rechtop groeiende stengels groeien, kun je de oogst vergroten door aarde tegen de onderkant van de scheuten te harken. Maak harde grond aan weerszijden van de rijen eerst los.

Blijf de stengels naarmate ze hoger worden zoveel mogelijk aanaarden, totdat je de richel niet verder kunt verhogen. Wied op die momenten meteen het onkruid en geef de planten water.

Wanneer je gaat rooien, zul je zien dat de meeste aardappelen in de brede basis van de richel zitten.

Zwaardere grond laat zich gemakkelijker bewerken na een paar dagen regen.

Checklist

- Geef bosbessen in potten regenwater wanneer de potgrond droog is.
- Zaai pluksla op lege plekken in de moestuin.
- Zaai wortelen, snijbiet, cichorei, struikspierziebonen en doperwtten.
- Trek frambozenplanten die op een ongewenste plek opkomen uit de grond.
- Snijd asperges wanneer ze 20 cm hoog zijn onder de grond af.

Hard buiten-tomaten af

Verhuis tomatenplanten overdag naar buiten om ze te laten wennen. Zet ze op een plek waar ze beschermd staan tegen de wind en haal ze 's avonds weer binnen. Een koude bak met deksel is ideaal, want die maakt verhuizen overbodig – je hoeft alleen maar het deksel open en dicht te doen.

Zet de planten geleidelijk steeds iets langer buiten (of laat het deksel langer open), totdat ze daar kunnen blijven. Geef voldoende water en maak je geen zorgen als de bladeren bobbels krijgen, want dat is normaal bij een temperatuurverlaging en ze zullen er snel overheen groeien.

Na 10-14 dagen afharden kun je ze uitplanten, maar alleen als er geen vorst meer wordt voorspeld.

Zet tomatenplanten geleidelijk steeds iets langer buiten om ze te laten wennen.

Wied rond uien

De smalle bladeren van uien-soorten laten veel licht en water door, wat betekent dat het ideale omstandigheden zijn om onkruid goed te laten ontkiemen. Trek het wekelijks met de hand uit de grond. Dat is beter dan wieden met een schoffel of

tuinschepje, want de ondiepe uienwortels beschadigen snel.

Druk de grond rond de uien aan wanneer je het onkruid optrekt. Geef de planten na het wieden water, zodat de aarde zich weer rond plantenwortels kan zetten.

Verwijder onkruid wanneer het nog jong is.

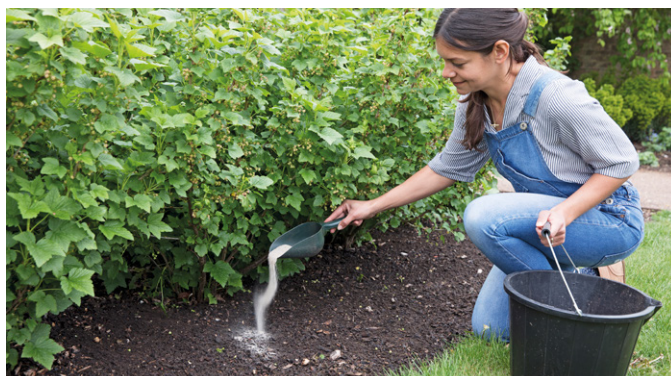

Gebruik de verwijderde malse toppen in salades.

Nijp de toppen uit tuinbonen

Tuinbonen hebben vaak last van zwarte bladluis, maar als je de zachte groeitoppen verwijdert wanneer de planten ongeveer 120 cm hoog zijn – of zodra je luis signaleert – dan zijn de planten minder aantrekkelijk voor het ongedierte.

Zitten er luizen op de peulen? Dan zijn de bonen erin nog steeds eetbaar. Een grootschalige plaag gaat echter wel ten koste van de groei-kracht van de planten en de ontwikkeling van de peulen. Blijf daarom de komende weken de toppen uitnijpen en pluk de peulen zo vroeg mogelijk.

Strooi droge mest op iets vochtige grond, anders waait het weg.

Bemest aalbessenstruiken

In deze periode help je de vruchtontwikkeling door te bemesten.

Kies een evenwichtige voeding die zowel de bloei als de vruchtzetting ondersteunt. Controleer de dosis en strooi de mest rond de voet van de plant, zodat de voedingsstoffen rond de wortels de grond insijpelen. De plant

kan alleen in water opgeloste voedingsstoffen gebruiken, dus als er voorlopig geen regen is voorspeld, moet je de aarde na het bemesten begieten.

Lavameel levert voldoende voedingsstoffen, vooral in combinatie met een voorjaarsmulch van stalmest.

Volgende maand

- Zaai suikermais in de vollegrond.
- Verzorg zomerse potten.
- Beplant de oever van je vijver.
- Blijf onkruid wieden.
- Vermeerder tuinkruiden met stekken.

Klantenservice

Wil je abonnee worden of heb je vragen over je abonnement? Op onze website vind je antwoord op de meeste vragen.

[www.gardenersworldmagazine.nl/
contact](http://www.gardenersworldmagazine.nl/contact)

Wist je dat je tegenwoordig eenvoudig zelf je adres kan wijzigen? Ga naar www.gardenersworldmagazine.nl/adreswijzigen om je nieuwe adres door te geven. Het nieuwe adres wordt vervolgens automatisch in ons systeem gewijzigd.

Telefoon

We zijn er maandag tot en met vrijdag van 09.00 tot 17.00 uur om je vragen te beantwoorden.
+31 (0)24-2027 827

E-mail

Stel je vraag per e-mail aan een van onze service medewerkers.
[klantenservice@
gardenersworldmagazine.nl](mailto:klantenservice@gardenersworldmagazine.nl)

ABONNEMENTSINFORMATIE Gardeners' World kost €7,99 per nummer. De abonnementsprijs is in Nederland € 79,- en in België € 82,- (12 nummers). Deze prijs geldt bij betaling per automatische incasso. Voor betaling via een (digitale) factuur geldt een toeslag van € 2,50. Je kunt eenvoudig een machtiging afgeven via www.magazineshop.nl/machtigen. Abonnementen worden automatisch verlengd, tenzij anders vermeld. Het opzeggen van een abonnement kan eenvoudig telefonisch via +31 (0)24-2027827 of per mail via klantenservice@gardenersworldmagazine.nl.

BBC

Gardeners' World

Gardeners' World is een uitgave van F&L Media B.V.

in licentie van BBC Studios

Hoofdredacteur Anne Wiegers

Redactie Lizanne Croonen, Iona van den Dries, Jos Heijmans en Govert de Jong

Met medewerking van Berthe Bogers, Milly Born, Heleen Calcoen, Kwekerij Kleikracht, Jaap Molenaar (De Bijenstichting), Arjan Vernhout (NL Bloei!) en redactie Gardeners' World UK

Art Direction Nick Groenewold

Vormgeving Mylène Nales, Tom Gerrits, Lisanne Cobussen, Susan Gerbrands-Derksen, Ferry Dorrestein en Ellen Willemsen

Sales Gavin Woesthoff +31 (0)6 20509854
gwoesthoff@fnl.nl

Marketing Anouk Tolboom +31 (0)24 2404595
atolboom@fnl.nl

Drukkerij Senefelder Misset Doetinchem B.V.

Vragen aan de redactie

Heb jij opmerkingen, suggesties of vragen aan de redactie? redactie@gardenersworldmagazine.nl

Nieuwsredactie / Pers

redactie@gardenersworldmagazine.nl of het onderstaande adres o.v.v. redactie Gardeners' World
Jonkerbosplein 52, 6534 AB Nijmegen

F&L Media

COPYRIGHT Alle rechten van dit materiaal behoren toe aan Immediate Media Co. Limited en mogen niet worden herdrukt of hergebruikt, in welke vorm dan ook, zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming. Het auteursrecht op deze uitgave en op daarin verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden. Het verlenen van toestemming tot publicatie in de gedrukte uitgave houdt in dat de auteur de uitgever, met uitsluiting van ieder ander onherroepelijk machtigt de bij of krachtens de auteurswet door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren te innen en dat de auteur alle rechten overdraagt aan de uitgever, tenzij anders bepaald. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vernieuwsvuldig of gekopieerd zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele onjuistheden die in deze uitgave zouden kunnen voorkomen.

BBC Gardeners' World magazine is published by F&L Media B.V. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners' World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corporation. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

Gardeners' World
Managing Director - Catriona Bolger
Head of Content - Kevin Smith

Immediate Media Co Ltd
Chairman - Martin Weiss
CEO - Tom Bureau
Director of International Licensing and
Syndication - Tim Hudson
International Partners Manager -
Molly Hope-Seton

BBC Studios, UK Publishing
Chair, Editorial Review Boards: Nicholas Brett
Managing Director, Consumer Products and
Licensing - Stephen Davies
Director, Magazines and Consumer Products -
Mandy Thwaites
Compliance Manager - Cameron McEwan
UK.publishing@bbc.com
www.bbci.com

Kweekgids

mei

Binnen zaaien
Buiten planten/zaaien
Oogsten

Je kunt deze maand veel voedzame gewassen zaaien en planten, nu de grond is opgewarmd.

De beste keuzes voor mei		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
	Aardappelen – middellaat Meer dan de helft van hun beschermende polyfenolen zit net onder de schil, dus eet ze het liefst met schil.												
	Tips Plant deze maand je laatste partij middellate aardappelen. Kies een open, zonnige plek en voeg veel organisch materiaal toe. Plant ↓ 8-15 cm diep Afstand ↔ 38 cm uit elkaar ↗ 75 cm tussen rijen												
	Bladsla Hoe donkerder de bladeren, hoe rijker aan foliumzuur, vitamine K en carotenen.												
	Tips Bedek het gewas met vliesdoek tegen bladkevers, die gaten in de bladeren knagen. Begin met plukken zodra de bladeren 10 cm lang zijn. Zaai ↓ 1 cm diep Afstand ↔ 10 cm uit elkaar ↗ 15 cm tussen rijen												
	Bonen – sperziebonen en snijbonen Snijbonen en sperziebonen zijn rijk aan vitamine A, C en K, en zijn een goede bron van foliumzuur.												
	Tips Zaai of plant buiten na de laatste vorst. Bonen zijn na 12-16 weken oogstklaar. Regelmatig plukken om de planten productief te houden. Zaai ↓ 5 cm diep Afstand ↔ 15 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen												
	Bosbessen Vanwege de grote hoeveelheid antioxidanten kunnen deze heerlijke kleine bessen helpen beschermen tegen een hoge bloeddruk.												
	Tips Kweek in potten met zure potgrond of in de zure vollegrond. Goed water geven, gebruik liever regenwater dan kraanwater. Plant ↓ 25 cm Afstand ↔ 1,5 m uit elkaar ↗ 1,5 m tussen rijen												
	Broccoli 'Calabrese' Deze soort zit boordevol vetoplosbare carotenoïden, waaronder luteïne, dat helpt om je ogen te beschermen tegen veroudering.												
	Tips Bescherm tegen duiven door de planten af te dekken met vogelwerend gaas of vliesdoek dat aan een raamwerk van stokken is bevestigd. Zaai ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 30 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen												
	Doperwt Deze leveren drie keer zoveel eiwitten dan sperziebonen, evenals vitamine B3 en C.												
	Tips Geef erwten steunen om tegenop te klimmen, zodat ze niet omvallen. Gebruik stokken, gaas of wigwams en zet die al neer tijdens het zaaien. Zaai ↓ 4 cm diep Afstand ↔ 10 cm uit elkaar ↗ 60 cm tussen rijen												
	Pastinaak Zit boordevol hartvriendelijk kalium, vezels en foliumzuur en is een nuttige bron van vitamine C.												
	Tips Zaai je laatste partij begin mei. Geef regelmatig water om de grond constant vochtig te houden, zo voorkom je dat de wortels splijten. Zaai ↓ 1 cm diep Afstand ↔ 10-14 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen												
	Pompoen – winter Vol complexe koolhydraten, waaronder pectine, een oplosbare vezel die kan helpen bij het beheersen van cholesterol, bloedvetten en suikers.												
	Tips Zaai binnen en plant uit na de laatste vorst. Houd de grond constant vochtig en bemest regelmatig zodra de vruchten beginnen te zwellen. Zaai ↓ 3 cm diep Afstand ↔ 1,2 m uit elkaar ↗ 1,2 m tussen rijen												
	Suikermais Een perfect pakket van koolhydraten, bloedsuikerbalansvezels en vitamine B3. Bevat ook oogbeschermende luteïne.												
	Tips Zaai binnen of buiten na de laatste vorst. Plant in blokken, niet in rijen, om de bestuiving te bevorderen. Mulch de grond om vocht vast te houden. Zaai ↓ 3 cm diep Afstand ↔ 45 cm uit elkaar ↗ 45 cm												
	Snijbiet Deze milde bladgroente levert ijzer, magnesium en kalium en kan worden toegevoegd aan ei- en kaasgerechten, soepen en stoofschotels.												
	Tips Bescherm jonge planten tegen slakken en verwijder bladluizen. Bescherm in de winter door met vliesdoek af te dekken tijdens koude periodes. Zaai ↓ 3 cm diep Afstand ↔ 20 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen												

Volgende maand

Het juni-nummer ligt vanaf 27 mei in de winkel.

Adam bereidt zich voor op een vruchtbare zomer in de kas.

Arit Anderson tuiniert voor lichaam en geest.

Geef je tuin karakter door creatief kleurgebruik.

FOTO'S: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; NEIL HEPWORTH

Laat de zomer maar komen!

Monty kweekt en verzorgt *Agapanthus* in potten.

Mis geen nummer meer!

Neem nu een abonnement en krijg voortaan elke uitgave van *Gardeners' World* automatisch in je brievenbus.

Ga naar www.gardenersworldmagazine.nl/abo of bel gratis naar +31 (0)24 2027 827

ARBOREALIS
KWEKERIJ

SAVE
THE
DATE!

Zin-in- de-Zomer- weekend

3 en 4 mei 2025
Kwekerij Arborealis

Op ons Zin-in-de-Zomerweekend vind je
volop zaden, bollen, knollen en (eetbare) planten,
gekweekt met liefde voor de natuur!

Datum en tijd:

Zaterdag 3 mei van 9.00 - 16.30 uur
Zondag 4 mei van 10.00 - 16.00 uur

Entree:

De toegang is gratis, dus
neem je tuinvrienden mee!

Adres:

Dirk de Ruiterspad 2
Wilhelminaoord

www.arborealis.nl/agenda

~~WIJ DENKEN DAT~~
ELKE TUIN TELT.

WIJ ZORGEN
VOOR MEER

BIODIVERSITEIT

DOOR EFFECTIEVE
ALTERNATIEVEN AAN
TE BIEDEN VOOR ~~GIF~~

Rootsum

ROOTSUM.BE
ROOTSUM.NL